

7 november 2023

Vastgesteld verslag raadsvergadering 7 november 2023 (Begrotingsdebat)

<p>Aanwezig: Voorzitter Mevrouw H. Sahin</p> <p>Raadsleden: De heer E.G.T. Braam Mevrouw L.S. de Bruijn De heer D. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer C.P.M.I. Dolmans De heer M. van 't Eind De heer M.J. van Enk De heer M.A.J. Ezinga Mevrouw B.M.B.T. de Haan-Niesen Mevrouw M.E Harmsen Mevrouw I.M. Jansen-Dirkx De heer M.T.F. Kaffa Mevrouw P.G. Kames Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer G. Kruger De heer J. Loof Mevrouw S. van Maarseveen</p>	<p>Vervolg aanwezige raadsleden:</p> <p>De heer M. El Majjaoui Mevrouw W.A.A.M. van Nunen De heer R. Nunnikhoven De heer U. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink Mevrouw A. Prenger Mevrouw H. van Schie De heer W. Smith De heer Q.L.A. Veerman De heer E. van der Veer Mevrouw W. van der Weij De heer M.V. Weterings Mevrouw E. Woudstra De heer A. Zoghbi</p>
<p>Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder, mevrouw L.I. Bentvelzen Wethouder, de heer A. van de Laar Wethouder, de heer W. van Damme Wethouder, de heer G. van Malsen Wethouder, de heer M. Wit</p>	<p>Griffie: Griffier: de heer J.A. Massaar bpa Mevrouw M.M.A. Tittse De heer J. Hoefnagel (verslag)</p>

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Ik open de vergadering. Van harte welkom bij de raadsvergadering van de gemeente Rijswijk van dinsdag 7 november 2023. Het is een speciale raadsvergadering. U gaat straks in debat over het meest kaderstellende document van het jaar en dat is de begroting. We vergaderen vandaag op een bijzondere

locatie, De Broodfabriek. Graag wil ik mede namens u ook opnieuw mijn dank uitspreken aan onze griffie en onze technische ondersteuning voor het mogelijk maken van deze raadsvergadering op deze locatie. Ik begreep dat we ook vandaag ook werken met onze nieuwe apparatuur dus het is ook goed om die vandaag goed te testen. Maar ik denk dat u het wel met me eens bent dat ik er echt naar uitkijk om in december samen met u in onze eigen nieuwe raadzaal in het Huis van de stad te gaan vergaderen. Graag heet ik ook welkom de aanwezigen op de publieke tribune. Die hebben we ook mooi ingericht. De medewerkers achter in de zaal, de fractieassistenten, de vertegenwoordigers van de media. En natuurlijk de kijkers online thuis of achter een scherm. Dan ga ik naar de mededelingen. Wethouder Van de Laar gaat een mededeling doen.

Wethouder de heer Van de Laar: Excuus, dank. En gelijk een hele mooie mededeling, voorzitter. U als raad heeft het college in staat gesteld om mocht daar noodzaak toe zijn een onteigeningsprocedure te beginnen in Rijswijk Buiten. Dat is niet meer nodig omdat ProRail en de eigenaar tot een minnelijk besluit zijn gekomen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Laar.

2. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Dan ga ik door naar agendapunt 2, dat is het spreekrecht burgers. Er hebben zich geen inwoners bij ons aangemeld om in te spreken.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan ga ik door naar agendapunt 3, vaststelling van de agenda.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ja, voorzitter, naast de begroting is ook geagendeerd een raadsvoorstel wat uitvoering geeft aan een amendement wat dit jaar is aangenomen. Ik dacht alleen dat er nog twee amendementen c.q. moties waren die zouden leiden tot een raadsvoorstel. Dat gaat over een soort inventarisatie van voorzieningen die nodig zijn voor sport. Dat is aangenomen bij het clubhuis Elsenburgerpark. Daar is toen een amendement voor aangenomen en ik dacht ook dat bij de vaststelling van het fietsplan ook een motie of amendement was aangenomen met verzoek aan het college om concrete investeringen bij de begroting aan te bieden. Die mis ik op de agenda.

De voorzitter: Ja. Dank voor deze twee opmerkingen. Ik neem aan dat het college dat in de beantwoording daarop zullen reageren. Er is geen voorstel hiervoor. Dan gaan wij door naar de vaststelling van de agenda. Kan de agenda hiermee worden vastgesteld? Ja? Dat is het geval.

4. Algemene beschouwingen en begroting: Raadsvoorstel 2e halfjaarrapportage 2024 (RV 23-072)

De voorzitter: Dan wil ik kort ook, de procesbrief heeft u ontvangen van uw griffie over de wijze waarop we deze vergadering gaan doen van 6 oktober. O, ik vergeet één ding, het stemmingsnummer moeten we nog trekken voor de stemcommissie. Dat is nummer 31. De heer Zoghbi. Dan gaan we echt door naar de vaststelling van de agenda. Die stel ik vast. Dan wil ik kort aan u toelichten wat de spreekregels zijn. Het is uitgebreid ook beschreven in de procesbrief maar ik wil het toch toelichten. Wachten op het woord, als ik het woord geef aan u dan mag u spreken. Per fractie maximaal twee woordvoerders per termijn. U mag dus twee woordvoerders hebben, een financiële en een algemene. Ieder raadslid, en dat is wel belangrijk, dat wijkt af

van de andere vergadering, mag maximaal drie keer per termijn interrumpen. Het is niet toegestaan raadsleden te interrumpen in hun eerste termijn. Interrupties zijn kort en het liefst ook met een vraag. Ik bewaak de spreektijden samen ook met de griffie van de fracties en dat geldt ook voor de spreektermijn van het college. Dan ga ik het woord geven aan als eerste voor eerste termijn. Ik ga de eerste termijn van de raad openen en dan ga ik het woord geven aan de heer Kruger van de fractie van Beter Voor Rijswijk. U heeft tien minuten spreektijd en daar staat een prachtig spreekgestoelte voor u klaar.

De heer Kruger (BVR): We gaan een uitdagende tijd in. We hebben nog steeds veel plannen maar het wordt steeds moeilijker ze uit te voeren. Het welzijn en de veiligheid van onze inwoners staat voorop. We nemen het bestuur van Rijswijk serieus en we schuwen deze verantwoordelijkheid niet. Alleen maar met roepen en schreeuwen bereik je niets. Sommige dingen kunnen we moeilijk direct beïnvloeden, daarom laten we in 2026-2027 de tekorten zien die we oplopen als de Rijksoverheid niet over de brug komt met geld dat we heel hard nodig hebben om ons werk voor onze Rijswijkers te kunnen doen. En dat is heel belangrijk. Vanmiddag en vanavond behandelen we de begroting voor het komend jaar. Daar kan ik kort over zijn, die ziet er voor het komend jaar nog redelijk gunstig uit. Maar het wordt vast een latertje met heel veel amendementen. Allereerst de complimenten van Beter Voor Rijswijk aan het college en de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat is verricht om ook deze keer een sluitende begroting aan de raad te presenteren. Het Rijswijkse huishoudboekje de afgelopen jaren heeft de gemeente financiële tegenvallers gehad. Dit onder meer van de nasleep van corona en de continu kostenstijgingen binnen onder meer de jeugdzorg. Alles is schrikbarend duurder geworden en er lijkt geen einde aan te komen. Onvoorziene kosten zijn gemaakt aan statushouders. Onduidelijk of we die half miljoen euro die we hebben uitgegeven ooit nog zullen terug vangen van de overheid. En ja, het belooft allemaal toch niet veel goeds wat er nog op ons af gaat komen. Maar voorzitter, de financiële situatie zou ik niet zo rooskleurig willen noemen want het komend jaar gaat alles omhoog. Heffingen, vergunningen, parkeervergunningen, parkeertarieven. Ik zal best nog wat vergeten. Ondanks de forse tegenwind moet de gemeente financieel gezond blijven, ook voor de komende jaren. Dat blijft een van de speerpunten van Beter Voor Rijswijk. Voorzitter, er is genoeg rumoer geweest rondom de klikoklucht, met dank aan de mislukte samenwerking met een aantal andere partijen. Er is niets gedaan aan burgerparticipatie waardoor een grote irritatie is ontstaan bij de burgers. Nooit meer doen. Als een mislukt project in de markt zet dan moet je ermee kappen want het komt nooit meer goed. Deze les kreeg ik 25 jaar geleden al op de eerste cursus marketing. Beter Voor Rijswijk kijkt uit naar december waar we het afvalbeleid gaan bespreken. Daar willen we ook, zoals binnen de kaders van het coalitieprogramma, dat het wordt opgenomen. Dus ook weer het twee keer per jaar afhalen van grofvuil bij de burgers om niet. Voorzitter, het college poogt de lasten van de Rijswijkers wat betreft algemene heffingen beperkt blijft. Helaas lukt het weer niet wat betreft de afvalstoffenheffing. De VVD zal straks daar in zijn eigen bijdrage op terugkomen met een amendement waarin mede Beter Voor Rijswijk deze heeft ingediend. Voorzitter, Beter Voor Rijswijk spreekt steeds vaker mensen die ouder worden en kampen met progressieve ziektes, zoals MS, ALS en dergelijke. Ze moeten zich worstellen door allerlei regeltjes en wirwar waar zij vaak alleen voor staan. Een goede begeleiding van mantelzorgers in Rijswijk is dan ook essentieel. Om de begeleiding van mantelverzorgers te verbeteren dient Beter Voor Rijswerk samen met D66 hiertoe een motie in. Voorzitter, Rijswijk is ooit uitgeroepen tot diervriendelijkste gemeente van Nederland. Tot onze verbazing kunnen we over dierenwelzijn niets terugvinden in de begroting. Niets over ondersteuning van organisaties die zich bezighouden met dierenwelzijn en dierenopvang. Dat is jammer. Voor ouderen hebben een huisdier, ideaal om eenzaamheid te verlichten. Beter Voor Rijswijk ziet graag meer kleinschalige plekjes in eigen woonomgeving, in de buitenlucht, dat met name ouderen daar hun hondjes kunnen los laten lopen en op de bank, op een bescheiden bankje elkaar zouden kunnen ontmoeten. Dat is een goed middel tegen de vereenzaming van ouderen want hoe we het ook willen, Rijswijk gaat vergrijzen. Eigenlijk is de vraag aan het college, kunt u dit onderzoeken welke kleinschalige projecten u zou

kunnen realiseren en daarover de raad over pakweg zes maanden te informeren? Welzijn. Voorzitter, enkele fractieleden hebben gisteren een gesprek had met een vrijwillige van Welzijn. De vrijwilliger vertelde over zaken waar BVR toch van geschrokken is. De Wereldkeuken, eerder twee keer naar één keer per maand. Ook zou de succesvolle Muziekmiddag voor mantelzorgers en senioren worden geschrapt. En het zijn juist die succesvolle activiteiten waar veel gebruik van wordt gemaakt door ouderen, demente ouderen en eenzamen in onze gemeente. Vraag aan het college is, bent u van die ontwikkeling op de hoogte en wat vindt u daarvan? En vraag twee is, bent u bereid in overleg te gaan met de directie of het bestuur van Welzijn Rijswijk met de intentie dat deze waardevolle en gewaardeerde activiteiten weer normaal kunnen worden hervat en de raad binnen een redelijke termijn van pakweg drie weken te informeren? Voorzitter, veiligheid. In toenemende mate wordt Rijswijk geconfronteerd met overlast. Het gaat over lachgas en drugsgebruikende jongeren die vervolgens de meest gevaarlijke capriolen uithalen met brommers, auto's en fatbikes. Overlast van de drugsdealande jongeren in Vrijenban aan de Beatrixlaan bij de snelladers van de BP, parkeerplaats van De Schilp en ook het parkeerterrein achter de Schouwburg. Deze hotspots zijn goed te herkennen aan de samenscholingen bij geparkeerde golfjes die in het donker met de stadslichten aan wachten op klandizie. Sorry, ik ben verkouden. Vraag, wanneer gaat u gebruikmaken van de reeds aangeschafte camera's? Al gaat het me om registratie van kentekens om een bepaald inzicht te krijgen waar dit volk allemaal vandaan komt. Inmiddels staat heel Rijswijk vol met particuliere camera's dus waarom zou je terughoudendheid hebben? Die camera's staan nu momenteel wortel te schieten aan het politiebureau en die dingen hebben geld gekost. Voorzitter, voormalig wethouder Björn Lugthart heeft in zijn vorige periode de belofte gedaan dat er twee snelheidscamera's aan de Beatrixlaan zouden worden geplaatst. We hebben ze nog steeds niet aangetroffen. Wanneer denkt u de beloofde flitspalen feestelijk te gaan onthullen? En nog, voorzitter, Happy Fit is een partij die actief is in de uitvoering, zoals ze het zelf zeggen, versterk de gezondheidsbeleving. Uit hun overzicht blijkt dat veel activiteiten worden uitbesteed aan andere organisaties. Het lijkt wel of zij een monopolie hebben. Van ouderen die ik heb gesproken die betreuren dat projecten waar ze aan hebben meegedaan geen enkel vervolg hebben gekregen. Dus ze zijn ook niet in contact gehad met bestaande verenigingen. Ze geven zelf aan dat jongeren slecht te bereiken zijn en dat werd verweten aan de corona. Nou, in de praktijk zitten jongeren gemiddeld vijf uur per dag op hun smartphone. Dat blijkt dus uit onderzoek. Als ik naar mijn eigen kleinkinderen kijk, die maken daar geen uitzondering van. Dus ergens op dat gebied nog werk aan de winkel. Nou, de vraag is, wanneer loopt het contract af met Happy Fit en zijn er ook andere partijen met wellicht andere frisse ideeën die kunnen meedingen in het vervolg? Ik denk hierbij aan lokale organisaties die ervaring hebben met ouderen en jongeren, die dan een belangrijke rol kunnen spelen om verbindingen te maken met de reguliere verenigingen in Rijswijk. Voorzitter, fijn de afrondende fase van het Sportpark Elsenburg. Het is een grote aanwinst voor Rijswijk. Vraag is, houdt u ook nog rekening of in de toekomst rekening met het opknappen van Sportpark Hoekpolder en Irene. Het is niet inzichtelijk op dit moment maar ik weet niet of daar al een voorschot op genomen kan worden. De twee sporthallen die we in de toekomst moeten gaan bouwen om de behoefte te voorzien met een Rijswijk met veel meer inwoners. Daar moet iedereen mee kunnen doen en daar zie ik ook helemaal niets van terug. Het kan toch niet zo zijn dat verenigingen straks ledenstops moeten gaan invoeren? Nou, we schieten op, ik ben benieuwd of we het gaan redden. De inrichting van het Huis van de stad en de parkeervoorzieningen. Voorzitter, deze maand gaan we naar het Huis van de stad. Als je daar gaat kijken ligt de buitenboel er beroerd bij. Kapotte bestrating. Al jaren pleit Beter Voor Rijswijk voor de bouw van een parkeergarage om de parkeeroverlast in de directe omgeving te beperken. Dit jaar heeft de raad nog een presentatie gekregen van de mogelijkheden. Beter Voor Rijswijk hecht veel waarde aan een fatsoenlijke bereikbaarheid voor zowel het Huis van de stad als de Schouwburg. Verder is de kwaliteit van de vijver en bestrating bedroevend slecht. Moet u volgende week maar eens een ommetje gaan maken. Hoe is de stand van zaken? Kunnen we een deel van de steeds grotere parkeeropbrengsten van het betaald parkeren gaan investeren in de bouw van een garage? En als dat niet kan zou ik graag willen weten waarom niet? Kunst

en cultuur. Voorzitter, er rust een behoorlijke lening op het museum Rijswijk. Tot nu toe heeft u de raad laten weten dat de betalingen naar behoren verlopen. Vraag één, kunt u ons geruststellen met de mededeling dat de afspraken voor terugbetaling van de lening nog steeds worden nagekomen? De vraag twee is, er is eerder overeengekomen dat met culturele organisaties samen met elkaar optrekken voor een sociaal speciaal Rijswijks arrangement met wellicht wat overnachtingsmogelijkheden in onze gemeente. Zijn hier eigenlijk al resultaten bereikt?

De voorzitter: Mijnheer Kruger, wilt u tot een afronding komen? Het is bijna tien minuten.

De heer Kruger (BVR): Ik heb nog een paar dingen maar goed. Ik neem dat allemaal in de tweede termijn mee. Ik dank u.

De voorzitter: Prima. Dank u wel, mijnheer Kruger. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Oude Alink van GroenLinks. Ook u heeft tien minuten.

Mevrouw Oude Alink (GL): Nou, hij zou het moeten doen denk ik. Ja. Voorzitter, 'Gezonde groei' is de titel van het coalitieakkoord waar GroenLinks vorig jaar voor heeft getekend. Die slogan is voor ons geen loos ideaal maar geeft voor ons aan welke kant onze stad uit moet gaan. We hebben immers te maken met een fikse groei van het aantal inwoners en dat willen we hand in hand laten gaan met kwaliteit, leefbaar en toekomstbestendig. Dat is een hele uitdaging in een tijd met krappe budgetten en opgaven die steeds lastiger worden. GroenLinks bekijkt deze begroting op drie manieren. Eén, hoe kunnen we gezond groeien? Meer inwoners maar ook meer kwaliteit in de stad. Twee, hoe kunnen we mensen vooruithelpen? Drie, hoe betalen we onze rekeningen als stad? Ten eerste de gezonde groei. Rijswijk groeit snel. Meer mensen weten onze stad te vinden en bouwen hier aan hun toekomst. We zien op veel plekken de bouwkransen in actie en er is veel bouwactiviteit in onze buurgemeenten. Maar we hebben ook te maken met een snel veranderend klimaat. Duurzaamheid en groen zijn geen leuke extraatjes maar zijn een voorwaarde voor een leefbare toekomst en vormen de basis voor een gezond en gelukkig bestaan. Een van de pijlers uit het coalitieakkoord is ook een groene stad, in elke wijk plek voor groen en het versterken van de ecologische zones en parken. Daar hadden wij als GroenLinks uiteraard ook achtergestaan als de situatie minder nijpend was maar helaas is groen in de stad een noodzaak geworden. Het is makkelijk om te zeggen dat bomen in het bos horen maar in een wereld waar bossen in rap tempo verdwijnen wordt het een heel lege uitspraak. We hebben groen nodig, niet alleen voor een mooie stad en niet alleen voor de recreatie, we hebben groen nodig voor het leefbaar houden van de stedelijke omgeving, voor de opvang van zware regenbuien, voor het verkoelen in hete zomers en voor de opvang van CO2. In een groeiende stad hebben wij vooral meer van nodig. In vorige collegeperiodes is een achterstand ontstaan die moet worden ingelopen. Daar is het college goed mee aan de slag gegaan. Wij zien dat onze parken en landgoederen worden opgeknapt met de aandacht die zij verdienen. Dat is hard nodig als wij de stad de komende jaren gezond willen houden met onze nieuwe wijken en onze nieuwe inwoners. Want bij een grote bouwambitie hoort ook een stevige vergroeningsambitie. Wij staan dan ook achter de plannen om ons groen te versterken en met elkaar te verbinden. De bos- en parkloper, vandaag ook op de agenda, is voor ons een van de bouwstenen voor een leefbaar Pasgeld. Het hoort bij de allang gewenste verbinding tussen groene zones in onze stad. Met de bos- en parkloper maken we een deel van de groene ambities rondom Pasgeld concreet. Voor ons is dit plan een goede stap naar een gezonde nieuwe wijk en ook voor de hele gemeente zal deze versterking van de groene longen in de toekomst van groot belang zijn. De landelijke overheid vraagt in campagnes of inwoners meer willen doen voor het klimaat. Dat houdt in dat wij met ons allen vaker moeten fietsen, minder spullen moeten kopen en minder energie moeten gebruiken. Op deze manier leveren wij ook een bijdrage aan een beter milieu. Maar als overheid moeten we ook eerlijk zijn, het

individu is niet degene met de grootste impact. Dit college begrijpt de rol die zij in dit proces hebben. De overgang naar schone energie dicht bij huis geproduceerd begint op gang te komen en we houden steeds meer rekening met extreem weer bij het inrichten van de stad. Dat geeft ons vertrouwen. Er is veel te doen maar we zijn onderweg naar gezonde groei. We hebben als gemeente ook te zorgen voor mensen. Dat begint met een betaalbaar en goed dak boven je hoofd want wonen is geen winstproduct maar een grondrecht. We zien dat de gemeente hierin goede stappen maakt, we pakken misstanden aan en we zorgen voor een betaalbaar aanbod, juist ook voor mensen met een krappe portemonnee. We hebben het weer over volkshuisvesting in plaats van over de woningmarkt. Bij een sociale stad hoort ook dat we investeren in mensen, in het voorkomen van armoede, het ondersteunen van onze jeugd en mensen bewegen richting goed betaald werk. Er worden daartoe ook prima stappen gezet. Vertrouwen geven aan mensen helpt beter dan controledrang. We zien dat er in het sociaal domein wordt gedacht vanuit de inwoner, dat er echt wordt gekeken naar wat iemand nodig heeft om goed mee te kunnen komen want dat weet de inwoner ook het beste zelf. Er is veel tijd besteed aan contact leggen met de inwoners en dit werkt. Er zijn veel mensen ondersteund bij het vinden van een baan of een andere nuttige plek in de samenleving. Voor dat beleid is ook moed nodig, de moed om te investeren in de inwoner en verder te kijken naar wat we gewend zijn. Deze manier van kijken is wat ons betreft essentieel voor het vertrouwen in de overheid namelijk het teruggeven van vertrouwen aan de inwoner. Daarom dienen wij graag de motie van de PvdA mede in, die zij ook zullen toelichten, waarin we oproepen tot meer ruimte voor mensen in de bijstand om ondersteuning vanuit hun netwerk te ontvangen. Een belangrijke vraag blijft voor ons wel, hebben we straks wel voldoende voorzieningen in de stad en in de regio? Vindt bijvoorbeeld maar eens een huisarts in de buurt. Met een snel ouder wordende bevolking worden voorzieningen in de buurt steeds belangrijker. GroenLinks blijft zorg houden over de beschikbaarheid van een breed aanbod aan voorzieningen, juist in gebieden waar veel woningbouw plaatsvindt. Ten slotte, hoe betalen we voor gezonde groei? Het is uniek dat we een niet sluitende begroting krijgen voorgelegd maar eigenlijk kan het ook niet anders. Het Rijk ziet gemeenten te veel als een uitvoeringsloket en geeft daarbij veel te weinig geld mee. Met deze niet sluitende begroting voor de jaren die ons te wachten staan geven we een duidelijk signaal af richting de landelijke overheid. GroenLinks steunt van harte dat wij op deze manier van ons laten horen. Wij kunnen niet als stad in ons eentje opvangen wat wij niet gecompenseerd krijgen vanuit het Rijk. Ook kan jarenlang landelijk beleid op sommige terreinen niet door ons goed worden gemaakt maar we zien wel dat er tegelijkertijd heel hard wordt gewerkt om de tekorten zo goed mogelijk op te vangen. Wat we kunnen doen, dat doen we ook. De discussie zou niet alleen moeten gaan over budget vanuit het Rijk maar ook over minder regels en meer eigen belastingruimte voor gemeenten. Voor GroenLinks staat voorop dat we nu niet in paniek op de rem moeten trappen maar investeren in gezonde groei betaalt zich later terug. Tegelijkertijd kunnen we ook de hand in eigen boezem steken door dingen slimmer te organiseren met onze bureaus, in de regio of zelfs landelijk. Want hoe staat het eigenlijk met het onderzoek naar het regionaal organiseren van belastingheffing? Kunnen we taken in onze bedrijfsvoering niet veel beter samen met buurgemeenten oppakken? Hoe staat het met het slimme inspelen op subsidie en cofinancieringskansen? Een andere kritische noot is dat we onszelf soms ook arm maken door bijvoorbeeld niet te sparen voor noodzakelijke investeringen. Tijdens het vorige begrotingsdebat en tijdens het Kaderdebat in juli hebben wij in samenwerking met andere partijen veel moties ingediend, moties waarvan de uitvoering nu op gang komt. Voorbeelden zijn de visie op volkshuisvesting, de Monitor duurzaamheid en de Pandbrigade. Deze initiatieven kunnen volgens ons echt verschil maken. Met een heldere visie op volkshuisvesting kunnen wij de ambities uit het coalitieakkoord waarmaken, we creëren inzicht in onze acties op het gebied van duurzaamheid en we investeren in preventie als het gaat om toezicht op wonen. Daarmee gaan veel schrijnende situaties en maatschappelijke kosten voorkomen worden. Dit zijn wel bij uitstek moties die tijd nodig hebben. Wij willen het college deze tijd geven en zullen daarom tijdens dit begrotingsdebat niet met nieuwe initiatieven komen. In plaats daarvan kijken wij met vertrouwen uit naar de

eerste resultaten. Wij zeggen dus tegen het college, ga door op de ingeslagen weg. De volkshuisvesting, de handhaving op wonen, investeren in ons groen, onze inwoners en jeugd ondersteunen, onze leefomgeving klimaatbestendig maken, het zijn allemaal dingen die heel hard nodig zijn maar ook dingen die simpelweg tijd nodig hebben. GroenLinks kiest altijd voor de langere termijn, niet voor de snelle eenvoudige oplossing. Het mag iets kosten. Wat werkelijk belangrijk is, een groene, leefbare stad en een veilige, eerlijke samenleving die klaar is voor de toekomst, dat valt niet in een simpel kostenplaatje uit te drukken. Daar is daadkracht voor nodig en vasthoudendheid. Alles dat je aandacht geeft groeit maar alles dat groeit heeft ook aandacht nodig. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Weterings van fractie Rijswijks Belang. Mijnheer Weterings, u heeft negen minuten spreektijd.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, dank u wel. Wat is het wederom een grote eer om hier te mogen staan als volksvertegenwoordiger. Met een stabiele fractie en achterban die groeiende is kan ik u vertellen dag in en dag uit keihard te werken aan een schoon, veilig en leefbaar Rijswijk. Stabiliteit is belangrijk in een politieke partij, daarom ook supertrots op mijn fractie, de leden en alle vrijwilligers die ervoor hebben gezorgd dat Rijswijks Belang een echte volkspartij is geworden. Een partij die niet kijkt naar kleur, ras, afkomst of geloof, wij kijken naar het gedrag van de mensen. Opkomen voor Rijswijkse inwoners, ondernemers en verenigingen zit inmiddels in ons DNA. Het valt niet mee, Rijswijk verandert in een rap tempo en ieder heeft daar een eigen denkbeeld bij. Maken wij ons als partij zorgen? Ja, dat maken wij. Rijswijk groeit snel. Duizenden inwoners in een relatief korte tijd komen erbij. Het is niet de eerste keer dat Rijswijks Belang zijn zorgen uitspreekt over onder andere de infrastructuur. En ja, daar gaan we weer, met de landelijke toename van het autoverkeer, cijfer CBS, gaan we het in Rijswijk niet oplossen om ons vast te klampen aan een STOMP-principe. Het maar blijven denken het toenemende autoverkeer af te kunnen remmen met deelfietsen, deelsteps, deelbakfietsen brengt in onze ogen geen oplossing maar ergernis. U heeft in onze ogen geen realistisch beeld van de realiteit. De cijfers van het CBS liegen er niet om. Voorzitter, begrijp ons niet verkeerd, stappen, trappen, OV is ontzettend belangrijk maar de auto is nu eenmaal een vervoersmiddel die heel veel mensen gebruiken en blijven gebruiken. Wederom een oproep voor meer ruimte voor de auto in uw plannen. Een motie van Rijswijks Belang, toentertijd met steun van Beter Voor Rijswijk en Wij. voor meer ruimte voor de P in een STOMP-principe, haalde het op drie stemmen net niet. Kunnen wij de lokale VVD die zegt een echte autopartij te zijn aan onze zijde krijgen met de wetenschap dat binnenkort de Mobiliteitsstrategie wordt besproken van alle vormen vervoer, dus ook de P van de personenauto. Kunnen wij de VVD meekrijgen in onze motie de tweede termijn om daar meer ruimte voor te krijgen in Rijswijk? Om het bespreken en opstellen van een Mobiliteitsstrategie serieus aan te besteden aan de personenauto en het toekomstig autoverkeer, de doorstroming ervan en de bereikbaarheid van Rijswijk in die Mobiliteitsstrategie te waarborgen? Onze fractie zal zoals aangegeven in de tweede termijn in ieder geval een motie indienen. Voorzitter, ook eerder al genoemd door GroenLinks, de voorzieningen in de wijken. Vorig jaar op 08/11/2022 samen met GroenLinks een motie ingediend, voorzieningen op niveau. Die is in stemming gebracht en met 20-11 aangenomen. Wethouder Van de Laar gaf aan de motie niet echt te begrijpen. Een jaar later staan we hier weer en is in onze ogen niet zichtbaar uitvoering gegeven aan de motie. Daarom zou Rijswijks Belang in de tweede termijn met een motie komen die inhoudelijk iets anders is opgesteld om het college op te roepen om in het eerste halfjaar van 2024 de voorzieningenbehoefte per wijk te onderzoeken en integraal dus geheel inzichtelijk te maken in welke wijken de voorzieningen, zoals huisartsenpraktijken, fysiotherapeuten, tandartsen, scholen, kinderopvang, winkels, sport, horeca, er onvoldoende op orde zijn en de resultaten van het onderzoek met de raad te delen. Bij aankomende raadsvoorstellen vanaf 01/01/2024 vooraf de voorzieningsbehoefte inzichtelijk te maken en deze te delen met de raad zodat hier alvorens een besluit over wordt genomen. Voorzitter,

sterkte van het Basisteam Politie Rijswijk. Zomaar een dag op 2 oktober jongstleden is er een grote controle gehouden op de werf, 60 bromfietzers gecontroleerd waarvan 27 bekeuringen te hoge snelheid, mobiel bellen, geen helm. Elf kregen een WOK, dus Wacht Op Keuring, acht taxi's zijn staande gehouden. Een aantal daarvan een verlopen APK, geen gordel, geen rijbewijs. Zeven taxi's kregen een bevel tot stoppen van de arbeid. Van de daar nog 105 voertuigen zijn gecontroleerd, twee bestuurders onder invloed van alcohol, een spookvoertuig, geen registratie, er is een auto in beslag genomen die voor de vierde keer zonder rijbewijs reed en voor de rest 38 bekeuringen of andere feiten. En, voorzitter, met klap op de vuurpijl zijn er twee illegale vreemdelingen, werden vermoedelijke valse paspoorten in beslag genomen. En ten slot op de Volmerlaan is een geparkeerde auto in beslag genomen die eerder was gestolen bij een woninginbraak. Praat ik over één dag. Voorzitter, maar verder gaat het goed hoor met Rijswijk, we maken ons verder niet echt veel zorgen. Voorzitter, op 20/09/2022 zijn er twee moties overgenomen door voormalig burgemeester Verkerk, over meer fte voor Basisteam Politie Rijswijk. Op 24/04 dit jaar, dus 24 april dit jaar, heeft u ons door mail van een RIB-brief laten weten een regionaal bestuursoverleg te hebben gehad en Rijswijk er 2,5 fte op de huidige bezetting bij zou krijgen, waarvan 1 fte in de vorm van een digitale wijkagent, 0,4 fte op basis van de bevolkingsgroei en 1,1 fte voor opsporing. Voorzitter, Rijswijks Belang vraagt zich af of dit wel voldoende is met oog op de explosieve groei van Rijswijk? Kan de burgemeester, voorzitter, ons toezeggen bij het eerstvolgende RBO-overleg zich keihard te maken voor meer fte politie in Rijswijk voor op straat en hier dan heel graag de raad over te informeren? Naar ons idee is het dringend, dringend, dringend nodig. Voorzitter, wij kunnen u als u wil hier als raad u daar steun meegeven in positieve zin door middel van wederom een motie. Of zegt de burgemeester, ik zie, ik hoor, ik voel de noodzaak echt en ik ga me daar keihard voor inzetten. Graag een reactie. Voorzitter en volksvertegenwoordigers van Rijswijk, inderdaad ook eerder benoemd, de afvalstoffenheffing. In 2020 lag er een voorstel om deze heffing met 32 procent te verhogen, in 2021 en 2022 inflatiestrijd om vervolgens in 2023 een voorstel te presenteren om deze heffing met zo om en nabij de 18 procent te verhogen en daarmee de Rijswijkse inwoners flink in de portemonnee te gaan raken. De reden volgens u zijn de gemaakte kosten voor het illegaal afvalverwijdering of de stijgende kosten bij de afvalverwerker of de inflatie. Voorzitter, waar is uw wilskracht om te strijden voor onze inwoners? Waarom welwillende Rijswijkers laten opdraaien voor het wangedrag van anderen? Waar is uw lobby naar het Rijk om te strijden voor de terugkeer van de in 2015 afgeschafte vergoeding per uitgeschreven boete voor bijvoorbeeld de vuildumping waar toen de gemeentes tussen de 25 en 40 euro voor kregen. U heeft in de periode 01/01/2022 tot en met 20/06/2023 711 boetes uitgeschreven voor het achterlaten of het aanbieden of het dumpen van afval van vuil. Alleen al op dit onderdeel 711 boetes. Reken uit uw winst als er een deel van die boete zou terugvloeien in onze eigen gemeentekas. Buiten het amendement die op voorhand is meegetekend door politieke partij Wij. met dekkingsvoorstellen zal onze fractie ook een motie indienen in de tweede termijn om te gaan lobbyen naar het Rijk toe, u hard te gaan maken voor de terugkeer van de vergoeding van de boete die wordt uitgeschreven en die terug te laten vloeien naar de gemeentekas. Voorzitter, heeft Rijswijks Belang nog nagedacht over de citymarketing? Jazeker. Er is helaas zo'n 15.000 euro blijven liggen op de plank vorig jaar, konden wij lezen in de halfjaarsrapportage. Ondanks onze partij geen groot voorstander is van kunst zien wij wel mogelijkheden met de combinatie kunst en citymarketing. Om Rijswijk eens goed op de kaart te gaan zetten stellen wij voor om negen kunstzinnige letters die tezamen het woord Rijswijk vormen en daarvoor ook in de begroting budget is opgenomen voor kunst, te gaan plaatsen in Rijswijk. Ook onze partij, fractie zal in de tweede termijn daarvoor een motie indienen is en die zal heten, zet Rijswijk op de kaart. Met een verzoek te onderzoeken welke prominente plek daarvoor het beste is in Rijswijk, bijvoorbeeld het Huis van de stad. Voorzitter, dat was mijn eerste termijn binnen de tien minuten, binnen negen minuten. Dank u.

De voorzitter: Keurig. Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Van Dam van de fractie Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam (WIJ.): Ja sorry, Rijswijk, maar het geld is op. Op het moment dat het college twee jaar geleden aantrad stond onze algemene reserve, dat is de spaarpot van Rijswijk, die stond op 32 miljoen. Nu aan het eind van dit jaar is er van die 32 miljoen nog maar 6 miljoen over. Dat betekent voor de snelle rekenaars dat we in twee jaar tijd 26 miljoen uit de spaarpot hebben laten verdampen. Wij. Rijswijk kan dan één ding concluderen, dat is dat de bodem van die spaarpot in zicht is. We zijn aan het potverteren geweest en de rekening daarvan die is voor het volgende college. Want blijkbaar zijn wij in Rijswijk met een roze bril aan het begroten. Rijswijk heeft nu al twee jaar grote tekorten gehad, eerst een tekort van 11 miljoen en toen een tekort van 14 miljoen. Dit terwijl beide jaren we dachten dat dit een positief jaar zou zijn, dat we in het groen zouden eindigen. Kijk, en je zou zeggen, een ezel die stoot zich niet twee keer aan dezelfde steen, laat staan een derde keer maar het lijkt weer te gaan gebeuren. Want we willen nog steeds geen maatregelen nemen, terwijl de volgende tekorten al in het zicht zijn. We hebben een half jaar geleden met een aantal andere partijen een motie ingediend om inzichtelijk te maken waar we geld kunnen besparen. Maar van die motie daar wilden we niks van vinden, die werd niet aangenomen want we konden het zelf. Wij hebben de begroting dit jaar bekeken maar er zijn geen maatregelen, geen plannen ingediend om onze stad weer financieel er goed voor te laten staan. Helemaal niks. Wat we wel vinden in deze begroting is de volgende zin. Indien nodig komt het college in de Kadernota 2024 met voorstellen en maatregelen om de financiële gezondheid op orde te houden. Die zin begint met, indien nodig. Ik zou willen vragen aan het college, aan de wethouder financiën, wanneer is het nodig om in te gaan grijpen? Totdat we in de rode cijfers staan? Want wat Wij. Rijswijk betreft hadden die voorstellen er nu al gelegen. Maar wat zien we dan wel in deze begroting? Dat is dat de Rijswijker fors meer mag gaan betalen. De afvalstoffenheffing stijgt, de huishoudens met die bestaan uit meer dan drie personen, die gaan een stijging tegemoet met 22 procent. Erg vreemd want vorig jaar hebben we nog een daling van 6 procent gezien omdat wij niet de gemeente wouden zijn met de hoogste afvalstoffenheffing. Dus hoera, we konden hem verlagen en nu doen we eigenlijk het omgekeerde. Jammer. Naast de afvalstoffenheffing hebben we ook nog de parkeervergunning die met de helft omhooggaat. Waar we rond de veertig euro betaalden voor een parkeervergunning, gaan we straks boven de zestig euro betalen. De Rijswijkers die gaan volgend jaar ongeveer 16 procent meer betalen voor gemeentelijke belastingen. Dat terwijl we volgens mij hadden afgesproken dat de inwoner nooit de dupe mag worden van ons falend financieel beleid. En dat is iets wat de VVD volgens mij vaak genoeg heeft benadrukt. Een lastenverzwaring die snappen wij en daar zijn we niet per se op tegen, maar pas op het moment dat we kritisch naar onszelf hebben gekeken en in ons eigen huishoudboekje hebben rondgekeken wat we misschien beter kunnen doen. Op het moment dat we op een conclusie komen dat we niet verder kunnen snijden, zaken niet efficiënter kunnen doen dan dat we dat nu doen, dan kunnen we uitleggen aan de Rijswijker dat we om meer geld vragen maar niet eerder. Maar dat is niet het geval in Rijswijk want wat ziet die Rijswijker wel, die ziet dat we 1,7 miljoen weggeven aan een woningbouwcorporatie, die ziet dat we nog steeds plannen naar de raad brengen zonder dekking, die ziet dat we project na project hier goedkeuren, die ziet dat de woningbouwplannen doorgaan. En dan komen wij, Rijswijker, betaal even mee met onze rekening. Zo gaat dat niet. Zolang we ons eigen huishoudboekje niet op orde hebben kunnen we niet gaan vragen aan de Rijswijker om mee te betalen. Wij. Rijswijk concludeert dan ook dat we de controle op onze financiën kwijt zijn en daarom stellen we samen met Rijswijks Belang voor om even een pas op de plaats te maken met de verhoging van de parkeervergunning. Hetzelfde geldt voor de afvalstoffenheffing en dienen we samen met het CDA een motie in waarin we vragen aan het college om met een eenduidig maatregelenpakket te komen waar we die financiële controle weer terug kunnen krijgen. Eén plan en niet duizend verschillende kleine plannen. Want als we in de lijn doorgaan die het college nu stelt, dan gaat de Rijswijker steeds meer betalen en krijgen we er steeds

minder voor terug. We zien namelijk dat de woningbouwprojecten ons om de oren vliegen, ook in elke raadsvergadering staat er wel eentje, maar de plannen die Rijswijk beter maken, die zien we nog niet. Want waar is het plan voor de bereikbaarheid van Rijswijk en waar zijn de plannen om bijvoorbeeld onze groengebieden te gaan verbinden? Waar zijn de plannen voor bijvoorbeeld die parkeergarage? Volgens mij zei de heer Kruger het al, onder het Huis van de stad. En waar zijn de plannen om een jongerenontmoetingsplek bij het FCCR-terrein te creëren? We hoeven echt niet het beste jongetje van de stad te zijn als het gaat om dat woningtekort. Dat hoeven we niet alleen maar in Rijswijk op te lossen. We bouwen een stad en niet alleen maar huizen. Juist de leefbaarheid van die stad, die staat onder druk. Want als we geen geld meer hebben om te investeren in onze sportvereniging, in ons openbaar groen, in de bereikbaarheid van onze stad, dan maken we iets kapot in Rijswijk wat je niet kapot wil maken. We stemden tegen de bestemmingsplannen van Te Werve Oost en tegen de bestemmingsplannen van Pasgeld West omdat daar die essentiële dingen die een wijk zo leuk maken om in te wonen in ontbraken. Toen we vroegen van, waarom is dat niet toegevoegd? Dan was het antwoord, ja, we hebben geen geld. Neem nou het recente voorbeeld van het bestemmingsplan van Pasgeld West, waar het visitekaartje van Pasgeld West was dat het een groengebied is en het mooiste stukje groen om in te wonen in Rijswijk. We waren alleen vergeten dat dat ook nog een stukje geld kost. En dat plan voor dat geld, dat staat vandaag, omdat we samen met D66 daarvoor hebben gevraagd, op de agenda. 1,45 miljoen. Maar dat stuk, die 1,45 miljoen, die had al in het eerste plan moeten zitten. Die had niet, zoals GroenLinks al aangaf in zijn eerste termijn, een stukje extra moeten zijn, daar had de prioriteit moeten liggen. Kijk, en het geldt niet alleen voor groen, het geldt ook voor de faciliteiten zoals ruimte voor sport, supermarkten, huisartsen, plekken op onze scholen, ontmoetingsplekken en ik kan nog wel even doorgaan maar die zaken die delven nu steeds maar weer het onderspit voor bouwen. Onze faciliteiten die groeien niet even hard mee als dat onze stad groeit. En daarom dienen we samen met Rijswijks Belang een motie in om te gaan kijken in onze wijken wat er nu precies nodig is, om daar in ieder geval inzicht in te krijgen. Voorzitter, het is de derde keer dat we hier staan en de derde keer dat onze financiën niet op orde zijn. Het is tijd dat we daar weer de touwtjes in handen krijgen zodat we kunnen investeren in die leefbare stad. Waarin we voorrang geven aan bereikbaarheid, aan recreëren, ontmoeten en groen want samen maken wij Rijswijk.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Dan geef ik graag nu het woord aan mevrouw Woudstra van de fractie D66 en u heeft ook negen minuten spreektijd.

Mevrouw Woudstra (D66): Goedendag. De begroting gaat over keuzes, waar is de gemeente van en waarvan niet? Hoe zien we de toekomst in de stad en hoe doen we dat met elkaar? Onze inwoners maken zich zorgen. De zekerheid van een veilige en betere toekomst staat onder druk. Politieke keuzes, ruzie over wiens schuld het is en wie het fout heeft zijn populair. Alleen dat helpt niet. Niet bij het vertrouwen en niet bij oplossingen. Het zorgt voor een groter gevoel van onmacht, er gebeurt toch niks. D66 Rijswijk vindt dat je op de gemeenteraad, college en ambtenaren moet kunnen rekenen. Dat er vertrouwen is dat het algemeen belang voorop staat en ook individuen worden gehoord en gezien. Ook als je je zin niet krijgt of het niet gaat zoals jij zou willen. Het wegnemen van een gevoel van onmacht is niet aan één persoon. Niet één iemand kan dat doen. We kunnen er wel een bijdrage aan leveren door verantwoordelijkheid te nemen, onzekerheid toe te geven, duidelijk te zijn over het algemeen belang en niet meer te beloven en doen wat niet kan. Vanuit D66 Rijswijk zijn we duidelijk, huidige en toekomstige inwoners moeten kunnen rekenen op een veilige leefomgeving en op bereikbaar meedenkende overheid. Daarvoor zijn investeringen nodig en die kunnen niet allemaal tegelijk. Rijswijk heeft een beperkt budget. Het besturen van Rijswijk nemen we zeer serieus. Dat betekent ook keuzes maken. We vragen het college om duidelijk te zijn over wat er niet kan zonder de regio en het Rijk, met de boodschap dat we bouwen met, op en voor elkaar en dat mensen mee moeten kunnen komen met alle veranderingen. Onze gemeente verdient stabiliteit en duidelijkheid over haar financiën zodat

we ons werk goed kunnen blijven doen, met zichtbare inzet om het gevoel van onmacht te verkleinen. Die boodschap zien wij het college uitdragen, ga daar vooral mee door. De focus van D66 Rijswijk geef ik aan via onze gebruikelijke thema's, thuis in Rijswijk, van grijs naar groen en samen in Rijswijk. Thuis in Rijswijk. Je thuis voelen in Rijswijk betekent ook hulp kunnen vragen als het niet goed gaat, bijvoorbeeld als je in je eigen huis niet veilig bent. D66 Rijswijk is blij met de aandacht die het college heeft voor een veilig thuis en een veilige straat. We vinden het belangrijk dat vrouwen en kinderen die bescherming ook voelen. Bevestigt u dat preventie van mishandeling en vrouwenmoord hoog op de agenda blijft staan? Veilig op straat betekent ook veilig kunnen lopen, fietsen en rijden in het verkeer. Dit gaat over ons gedrag en maatregelen. Ga door met herinrichting, dertigkilometerzones, de actieplannen en meer camera's. Zet ook in op acties met bewoners, zoals laatst de tijdelijke verkeersdrempel, van een spiegel tot een snelheidsbord, het maakt verschil. Met nieuwe woningen komen er ook veel nieuwe inwoners die zich in Rijswijk thuis kunnen gaan voelen. De eerdere motie over het voorzieningenniveau wordt uitgevoerd en daar hebben wij vertrouwen in. Met ook goede zorg voor de huidige inwoners, zoals aandacht voor seniorenwoningen of hofjes. Ons thuis is ook maatschappelijk vastgoed. Het vastgoed van de gemeente. We zien een verbetering in het onderhoud. Komt er ook een voorstel, college, voor het beheer van de verschillende locaties zodat dit niet afhankelijk is van één sleutelhouder en de ruimtes zo goed mogelijk kunnen worden benut waarvoor ze zijn bedoeld. D66 Rijswijk ziet graag dat blik van de weg gaat met andere parkeeropties voor auto's, veilige plaatsen voor het stallen van busjes en meer ruimte voor voetgangers in het groen. Naast herinrichting en goede wegwijzers voor parkeren kan het delen van auto's ook helpen. Klopt het dat het college positief meedenkt om dat in wijken ook mogelijk te maken? Om ook de historie van Rijswijk en onze trots uit te stralen dienen we samen met Beter Voor Rijswijk de motie over straatnamen in, in de thema's kunst, cultuur en invloedrijke Rijswijkse vrouwen. Als het in deze thema's kan laten wij de precieze keuze van de namen aan het college. Voor de kleine acties in de wijk heb ik een vraag, gaat het college door met muurgraffiti of bijvoorbeeld afbeeldingen van dichtkunst van Rijswijkers of het beplakken van transformatorhuisjes? En tot slot onderwijs. Voor D66 Rijswijk staat een brede school voorop waarop je ook buiten schooltijden in het gebouw activiteiten hebt. Met een groenblauw schoolplein en er kunnen nog wel een paar bij in Rijswijk. Kan de wethouder aangeven wat de stand van zaken is ook voor fruit en lunch op school zodat gezond meedoen voor iedereen mogelijk is? Van grijs naar groen. Groen in de buurt, van een parkje tot rustige natuur, is goed voor je gezondheid. Voor planten en dieren is het in de stad vaak lastig. Alleen als wij actie ondernemen zien we een kans. We zijn blij dat de bos- en parkloper in Pasgeld met het huidige kredietvoorstel ook gerealiseerd kan worden, mits we er vandaag mee instemmen. Voor deze wijken blijven we kritisch meekijken of dit ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. De wateroverlast bij de afgelopen storm toonde weer aan hoe belangrijk maatregelen zijn bij je eigen woning, in je straat, door de verhuurder, door de gemeente en door jezelf. In Rijswijk zijn we van het klimaat doen, van meer wateropvang en het vasthouden van water en het aanpakken van hittestress. Houdt de aandacht hiervoor vast en blijf actief communiceren wat inwoners ook zelf kunnen doen. Actief kunnen bewegen in het groen, dat is waar D66 Rijswijk voor staat, bijvoorbeeld in het Wilhelminapark. Het door BVR voorgestelde klimbos klinkt mooi maar een waterspeeltuin of blotevoetenpad kan ook. Welke mogelijkheden ziet de wethouder? Wat ons betreft blijft de Landgoederenzone groen. Kan de wethouder nog een keer aangeven dat er in de Landgoederenzone niet meer woningen of bedrijven bijkomen dan de huidige aantal vierkante bebouwde meters? Door heel Rijswijk staan er bijzondere bomen. We zijn benieuwd wanneer we een voorstel kunnen verwachten over de bescherming van monumentale bomen? Doen we samen met inwoners ook mee met de boomspiegel en de boomplantdag in 2024. Samen maken wij Rijswijk. D66 Rijswijk staat voor een toegankelijke en inclusieve gemeente. Voor ons betekent dat ook verder voorkomen van eenzaamheid, met bijvoorbeeld de inzet op een dementievriendelijke gemeente. Hopelijk is er snel weer een Alzheimer Café en een blijvende inzet op buurthuis kamers. Een toegankelijk Rijswijk betekent ook dat het aanvragen van zorg zo gemakkelijk mogelijk moet zijn en dat niet alle hulp meteen de zorg wordt aangeduid. Goede toegankelijkheid

en de normalisering van zorg zullen de komende tijd onze extra aandacht hebben. Mantelzorg speelt een belangrijke rol in Rijswijk. Drempels daarvoor zien we liefst zo min mogelijk. Daarom dienen we de motie van Beter Voor Rijswijk hierover mede in. Het liefst zien we bestaanszekerheid voor iedereen. Landelijk zetten we in op werken dat loont en het minimumloon. Voor de gemeentelijke begroting steunen we het voorstel van de PvdA voor een mogelijkheid van hogere giften in de bijstand. Mits dit zonder extra uitvoeringskosten kan, kan de wethouder dit bevestigen? Er is een mooi initiatief van de Dierenbescherming om te zorgen dat mensen die tijdelijk niet voor hun huisdier kunnen zorgen toch geholpen worden. Zo wordt eenzaamheid verminderd en hoeft het dier niet naar het asiel. Kent de wethouder dit initiatief en past het bij ons preventie- en welzijnsbeleid om hieraan mee te doen? Ook digitaal moet iedereen mee kunnen doen zodat ieder zijn digitale informatie in kan zien, horen of beluisteren. Welke norm haalt de website van de gemeente inmiddels? Wij zien dat er nog informatie wordt gemist door mensen ten opzichte van de oude site. Kan de wethouder toezeggen ons apart te informeren welke verbeteracties er op de inhoudelijke punten nog gepland staan? Vanaf volgende week gaat het Huis van de stad volledig open en is iedereen welkom. Binnenkomen en je weg vinden kan echt nog beter. Welke acties voorziet de wethouder nog voor een andere lift of hellingbaan of voor blinden en slechthorenden om dit ook echt mogelijk te maken? Graag plannen we met het college, net als met wethouder Van Damme in de Bogaard een toegankelijkheidstour met ervaringsdeskundigen. Kunt u dit als college toezeggen? We zijn tot slot heel benieuwd naar de samenwerking, bijvoorbeeld bij het aankondigen van elkaars activiteiten. Komt er een gezamenlijk mededelingenbord in het Huis van de stad of een gezamenlijke agenda? Wethouder, is er aandacht voor dit soort praktische zaken? D66 Rijswijk werkt met nieuwe energie verder aan een duurzaam thuis in Rijswijk en we met elkaar samen wonen en werken, met plezier hopen wij.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Ook keurig binnen de negen minuten. Dan is er nu een schorsing gepland van tien minuten. Ik stel voor dat we de vergadering voor tien minuten gaan schorsen.

De voorzitter: Dames en heren, ik wil u vragen terug te gaan naar uw plaats want ik wil heel graag de heer Loof van de fractie van de VVD het woord geven om zijn bijdrage te doen in eerste termijn. Mijnheer Loof, u heeft acht minuten spreektijd. Het is niet uw maidenspeech maar wel uw eerste bijdrage als fractievoorzitter in een begrotingsdebat.

De heer Loof (VVD): Dat klopt.

De voorzitter: En dat gold ook voor mevrouw Oude Alink die dat ook deed. Aan u het woord.

De heer Loof (VVD): Oké, dank, voorzitter. Voorzitter, Rijswijk komt al snel ter sprake wanneer ik met mensen spreek. Is dat geen wijk van Den Haag? O, waar je met de trein door gaat? Wat heb je daar nu weer te zoeken? Maar toch ook opvallend vaak, o, daar heb ik familie wonen. Vanzelfsprekend gooi ik al mijn enthousiasme in de strijd om mensen te laten inzien wat Rijswijk allemaal voor moois te bieden heeft. Wat een charme die stad midden in de Randstad heeft en wat een fijne plek om te wonen, werken en te leven het is. Het mag niet altijd baten en ik heb al de opmerking gehoord dat ik over Rijswijk spreek alsof het een soort tropisch ver oord is. Waar komt dit gevoel toch vandaan, vraag ik mij soms af? Ik sprak laatst iemand die net in Rijswijk was komen wonen en eveneens dacht, wat hebben we daar nou te zoeken? Na de verhuizing was ook deze persoon direct verkocht aan onze mooie stad. Het antwoord blijkt wellicht simpel, je gaat het pas zien als je het doorhebt. De Rijswijkers weten het al, laat de rest er zelf maar achter komen. Het doet de Rijswijkse VVD goed om een college te zien waar de sfeer goed is en waar hard gewerkt wordt. Daarnaast zien we een begroting met goede plannen, zo worden met oog voor de leefbaarheid en met verstand nieuwe woningen gebouwd, komt eindelijk de door ons zo gewenste Pandjesbrigade, worden stappen gezet om de Rijswijkse veiligheid en economie

verder te versterken, is er aandacht voor het verbeteren van de verkeersveiligheid en zijn grote en broodnodige ontwikkelingen in gang gezet zoals in de Bogaard, het Havenkwartier en Pasgeld. Daarbij staan we ook nog eens in de top drie van laagste regionale woonlasten, positioneert Rijswijk zich sterk als een fijne plek om te wonen en te werken en zorgen inwoners in de wijken voor initiatieven om het leuk en gezellig te maken. Kortom, er gaat ontzettend veel goed en daar mogen we best een beetje trots op zijn. Besturen is echter meer dan trots zijn, je moet ook keuzes durven maken, het eerlijke verhaal vertellen. Dat zal de komende tijd nodig zijn want de grenzen van de uitvoering komen steeds vaker in zicht. De grootste grens op dit moment voor de nabije toekomst en voor de nabije toekomst is voor de Rijswijkse VVD geen onbekende. Maar wellicht vroeg u zich al af, waar blijft dat woord nou? Inderdaad, de financiën. Voorzitter, Rijswijk staat voor financieel uitdagende tijden, plotselinge en onverwachte tekorten, lastenverzwaringen en een snel naderend ravijnjaar 2026. Het zal u niet verbazen dat dit de Rijswijkse VVD ernstig zorgen baart. Aangekondigde lastenverzwaringen doen ontzettend pijn. We beseffen ons dat vanwege de inflatie alles duurder is geworden maar de voorgestelde stijgingen zijn fors. De broekriem moet worden aangehaald, er moeten scherpe keuzes worden gemaakt en het college en deze raad moeten aan de slag. Natuurlijk kunnen we sommige zaken moeilijk direct beïnvloeden maar dat moet ons niet tegenhouden om waar dat wel kan die scherpe keuzes te maken. De Rijswijkse VVD wil meedenken over die keuzes en zal de noodzaak hiervan richting het ravijnjaar 2026 blijven benadrukken. Voorzitter, de Rijswijkse VVD zal het college via deze weg verschillende vragen stellen en ons amendement en twee moties indienen. Waarom gebeurt het toch vaker dan ons lief is dat schijnbaar uit het niets ineens onverwachtse tekorten aan de raad worden medegedeeld? Waarom anticipeert het college niet op dit soort situaties? Want het is niet de eerste keer dat een plotselinge forse stijging, met name in het sociaal domein, de begroting en de halfjaarsrapportage flink op zijn kop zet. Tegenvallers door fouten in uitvoering of toch extra budget wat nodig is. Wat gaat het college doen om hierop in de toekomst te anticiperen? Ziet de wethouder sociaal domein na het vorige plan om de kosten te drukken nieuwe mogelijkheden? Wil het college reflecteren op deze vragen en aangeven hoe het in control blijft op de uitgaven? Hoe kijkt het college naar de uitvoering van beleid en is het hier tevreden over of kan het college zelf ook wat kritische kanttekeningen zetten? Kan het soms niet ook wat makkelijker in die uitvoering? Want neem onze beantwoording van onze raadvragen over het herstellen van de kade aan de Delftweg in Vrijenban. Dit wordt dan meegenomen in een ander project, aan de hand van een ander plan wat weer een paar jaar gaat duren, et cetera, et cetera. Waarom kan het antwoord niet een keer zijn, zeker voor zo'n kleine ingreep, en dan gaat de wethouder natuurlijk zeggen dat het helemaal niet zo klein is, dat gaan we gewoon regelen. We horen graag de reactie van het college. Met betrekking tot de aangekondigde lastenverzwaringen wil de Rijswijkse VVD weten, had het nou niet anders gekund? Had het college niet meer oog kunnen hebben voor de portemonnee van de inwoners en wat gaat het college het aankomende jaar doen om te zorgen dat de lasten volgend jaar niet wederom fors stijgen en het liefst zelfs kunnen worden teruggedrongen? Wat gaat de wethouder financiën daarvoor doen? Wij vragen het college hier in de eerste termijn op te reflecteren en onze duidelijke boodschap mee te nemen het komende jaar in. Want reken maar dat de Rijswijkse VVD hier de volgende begrotingsbehandeling op terug zal komen. Rijswijk is betrokken bij verschillende projecten zoals CID Binckhorst. Kan de wethouder verkeer ons meenemen in de huidige stand van zaken met betrekking tot de onderzoeken waarnaar gevraagd zijn en zijn de maatregelen om verkeer naar de Rotterdamsebaan te leiden al genomen? Kan de wethouder verkeer aangeven hoe het staat met het nemen van snelheidsbeperkende maatregelen op de Van Rijnweg en de Van der Kooijweg. Zijn hier al maatregelen genomen en kan de wethouder toezeggen dat het zo snel als mogelijk geregeld gaat worden? De motie was duidelijk en de aangegeven dekking ook dus waar wacht de wethouder op? De kosten voor de parkeervergunningen worden verhoogd. De Rijswijk VVD is hier niet blij mee maar heeft zich ook verbonden aan een afspraak en afspraak is afspraak. De afspraak was echter ook dat het tarief voor de parkeervergunningen kostendekkend moet zijn maar de begroting geeft het MRDH-gemiddelde als onderbouwing. Het is niet inzichtelijk waar deze

onderbouwing op gestoeld is, waarom hiervoor is gekozen en waarom niet is uitgegaan van een kostendekkend tarief? De Rijswijkse VVD vraagt de wethouder verkeer daarom een duidelijk antwoord te geven op deze vragen. Waarom wordt hier gekozen voor het MRDH-gemiddelde, wil de wethouder inzichtelijk maken wat de kosten zijn en welk bedrag is minimaal nodig om aan een kostendekkend tarief te voldoen? Graag horen we de reflectie van de wethouder hierop. Voorzitter, gelet op de financiële situatie zal de Rijswijkse VVD niet met veel amendementen of moties komen. Graag dien ik bij deze wel één amendement en twee moties in. De lastenverzwaring doet ons pijn maar gelukkig kunnen we hier wat aan doen. Ons amendement regelt daarom een verlaging van de afvalstoffenheffing met een kwart. Kosten die Avalex niet bespaarde worden nu direct neergelegd bij onze inwoners. Dat is niet de bedoeling en dat vinden wij principieel onjuist. Met ons amendement zorgen we ervoor, ons amendement overigens mede ingediend door BVR en Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid, zorgen we ervoor dat deze kosten op een andere manier worden gedekt. Vanuit het woningisolatiefonds waar het geld op dit moment nog niet van is uitgegeven en dat inwoners komend jaar minder afvalstoffenheffing hoeven te betalen. Daarmee steunen we alle Rijswijkers en ondernemers in hun portemonnee. Bij deze, amendement ingediend. Daarnaast dienen we een motie in waarmee het college wordt opgeroepen om te zoeken naar manieren om meer subsidieplafonds in te stellen. Subsidieplafonds geven zicht op de subsidie-uitgaves van de gemeente, geven duidelijkheid aan subsidieaanvragers en zorgt dat de gemeente juridisch sterker staat bij subsidieverlening. Er wordt hier nadrukkelijk om inzicht gevraagd en niet meteen om over te gaan tot zo'n plafond, we willen gewoon graag overzicht hebben. Tot slot dienen we een motie in over het herinrichten van de Herenstraat. Wij hebben berichten ontvangen van inwoners en ondernemers die zich zorgen maken dat veel parkeerplaatsen in Oud Rijswijk zouden gaan verdwijnen. De Rijswijkse VVD wil dat Oud Rijswijk bereikbaar blijft en daar hoort de auto simpelweg bij. Daarom deze motie om op te roepen bij de herinrichting niet te veel parkeerplekken in te leveren of anders deze elders in de buurt te compenseren. Zo kan hier rekening mee worden gehouden bij het maken van de uiteindelijke eindplannen. Voorzitter, wij kijken uit naar de beantwoording van het college en zullen in de tweede termijn terugkomen met een korte bespiegeling en een oproep aan de collega's in de raad. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan geef ik graag nu het woord aan mijnheer Van Enk van de fractie van het CDA. Mijnheer Van Enk, u heeft een spreektijd van zeven minuten.

De heer Van Enk (CDA): Hij doet het. Voorzitter, het publiek heeft gelukkig ook zijn weg weer gevonden naar onze locatie waar we als raad vergaderen. De heer Kruger was bang, die had het over gras voor de voeten wegmaaien maar ik kan u verzekeren dat vorige sprekers bij mij nauwelijks tot geen gras voor de voeten hebben weggemaaid. Alleen de heer Van Dam, daar kan ik op deze plek volledig mee instemmen met zijn hele betoog. Want wij vinden vanuit CDA dat als we het willen hebben over de begroting wij het vandaag eigenlijk eerst moeten hebben over de financiële actualiteit in Rijswijk. We kunnen hier met mooie nieuwe plannetjes komen en mooie verhalen houden over hoe het in Rijswijk allemaal zou moeten, maar dat heeft weinig zin. Ik sluit me dus wat dat betreft aan bij de analyse van de heer Van Dam, die is gewoon kort en helder. Wij hebben vorig jaar vertrouwen gehad in het college toen we de begroting behandelden. Op dat moment waren de verwachtingen nog dat we ook vorig jaar een overschot zouden hebben. Dat dat niet gebeurde en dat we 11 miljoen tekort hadden, dat kwam met name door de andere waardering van onze bouwgronden. Dat kunnen we dit college niet euvel duiden, die zaten net een half jaar en konden daar nog niet tijdig op acteren. We koesterden dus toen nog de hoop dat dit college met de eerste begroting vanaf dat moment daadwerkelijk zou gaan sturen op het overschot wat ze zelf voor dit jaar hadden begroot. En dan zien we nu dus dat op vorige maand met de tweede halfjaarsrapportage dat ook dat overschot volledig is verdampt en dat het omgeslagen is in een zodanig tekort dat we een verschil zien van 20 miljoen euro. Voorzitter, en ik vraag, dat is

geen retorische vraag, maar hoe is dit mogelijk? Hoe is het mogelijk dat we zo'n enorme inschattingfout maken want die is historisch en ongekend in onze gemeente. Daarom kunnen we naar mooie algemene beschouwingen wijden aan de plannen van het college maar dat heeft wat ons betreft geen zin. Hoe serieus moeten we dat nog nemen als vanaf nu nog maar 6 miljoen overhebben in onze algemeen reserve. Zo doorgaan betekent dus dat we binnen zes maanden helemaal geen reserve meer hebben. Dan kunnen we onze bestemmingsreserves gaan leeghalen, de Eneco-opbrengsten dus. Die kunnen we gaan plunderen die we zo zorgvuldig met een gekwalificeerd meerderheidsbesluit in deze raad hebben geparkeerd om aan te wenden voor rendabele investeringen in onze groeigemeente. Gemeentelijke woningen in de middenhuur, duurzame verkeersoplossingen onder de Beatrixlaan, herinrichting van de Landgoederenzone, innovaties in het sociaal domein, waar gaan we dat volgend jaar van betalen? Voorzitter, wij hebben daarom een aantal indringende vragen aan het college hoe het zover heeft kunnen komen en wat we hieraan gaan doen? Ten eerste de jeugdzorg. Ik word het onderwerp langzamerhand een beetje moe en misschien de wethouder ook maar een jaar geleden nog werd door de wethouder sociale zaken gesteld en volgehouden dat we tot een kentering waren gekomen, dat de kostenspiraal een halt was toegeeroepen. En waarom zijn dan deze kostenstijgingen nu niet duidelijk en niet tijdig aangepakt? Hoe kan het dat we pas een paar maanden geleden een beleidsnota met uitgangspunten aan de raad wordt aangeboden waar wij als CDA en ook andere partijen al jaren hebben van gezegd, laten we dat gewoon doen, laten we dat uitvoeren. En waarom heeft Den Haag al wel na een jaar voorbereiding alles klaarstaan om zorginstellingen anders te gaan contracteren? Net zoals Zoetermeer dat inmiddels al met de Wmo doet. Waarom heeft Rijswijk nog geen enkele rendabele wijziging ingevoerd in dit beleid? Hoe lang vragen we hier nou om? De VVD wilde twee jaar geleden al de opneemregeling schrappen, waarom doen we dat dan niet? Ten tweede, het tekort in de bijstand. Is het niet veel profijtelijker, zowel in sociaal opzicht als in financieel opzicht, om mensen aan het werk te helpen in plaats van aan uitkeringen. Er is toch werk genoeg? Overall horen we ondernemers klagen over tekort aan arbeidskrachten. Als we in Rijswijk dan meer uitkeringen verstrekken dan de Rijksnorm, wat doen we dan verkeerd? Kunnen we discussiëren over een consulent meer of minder maar waarom lopen we hier dan qua resultaat achter vergeleken bij andere gemeenten? Ten derde, is de wethouder van financiën het met ons eens dat het weinig zin heeft hier een begroting te bespreken met een virtueel overschot waar de ontwikkelingen in het sociaal domein nog niet zijn verwerkt en die volgend jaar opnieuw tot een tekort gaan leiden? Wij zien immers de moties en de plannetjes alweer langskomen. Is het, wethouder, niet veel verstandiger om als de wiedeweerga de tering nu naar de nering te zetten? Het college geeft in antwoord op vragen aan dat het komend voorjaar zal gebeuren en ook de VVD is daar kennelijk al heel erg tevreden mee want die zullen er de volgende begroting op terugkomen. Maar is het niet zo dat dat dit jaar nog moet gebeuren? Ten vierde, wanneer was bekend dat we dit jaar zo desastreus zouden gaan afsluiten? Wat heeft een wethouder van financiën gedaan om daarop voor te sorteren? Hoe kan het dat dit college in juli nog aan de raad een krediet vraagt van 13 miljoen voor het bouwen van een clubhuis in Elsenburg en dat we nu tegen 13 miljoen tekort aan kijken. Is het niet verstandiger dit krediet alsnog in te trekken en daarmee de aanslag op onze vermogenspositie weer enigszins in balans te brengen? We weten toch allemaal dat het moeizaam opgestelde businessplan voor dat dure gebouw ook tot structurele tekorten gaat leiden. Of gaat het college rigoreus de belasting verhogen om uit deze malaise te komen? Voorzitter, tot slot dit, wij geven in Rijswijk sloten met geld uit aan analyses, beleidsnota's en strategische plannen zonder dat we daar concreet iets mee doen. Zonde van al dat geld, niet zelden besteed aan wat rondreizende gezelschappen, bureaus die elders ook al een fietsplan hebben gemaakt of die hier wel even met eenzelfde kleurrijke uitgave ons zullen helpen, mobiliteitsplannen, uitvoeringsplan jeugdzorg, economische analyses, je kunt het zo gek niet bedenken maar wij zijn gestopt daarmee. Ik heb wel een coalitieprogramma gezien maar nog geen uitvoeringsplan en het gaat om die uitvoering, daar schort het aan. Belangrijke keuzes worden namelijk rond een bouwplan gemaakt en daar kunnen wij als organisatie maar met moeite het tempo bijbenen waarin projectontwikkelaars die plannen aan ons voorschotelen. Met als

gevolg, de creativiteit ontbreekt als het gaat om publieke voorzieningen, aan parkeren en verkeerseffecten op het moment suprême. Denk aan ...

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, u heeft nog een halve minuut.

De heer Van Enk (CDA): Ja, dank u. Denk aan de 30 centimeter geveltuintjes in Te Werve, denk aan de parkloper die achteraf nog gedekt moet worden, denk aan het dieptepunt dat we nog moeten bijplussen achteraf uit onze inmiddels lege reserves. 2 miljoen aan een projectontwikkelaar die nota bene mag bouwen in ons stadscentrum. Archibald Bogaard draait zich om in zijn graf. Graag een reactie van het college. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan geef ik graag nu het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter, ik begin misschien iets anders dan mijn collega's want voor ons is het grote leed dat wij dagelijks onder ogen krijgen via beelden uit Gaza, de Westbank en Israël voelt het als een grote stap om het nu te hebben over onze eigen gemeente en onze eigen kleinere, lokale zorgen. Maar toch zitten we hier vandaag bij elkaar om het over de begroting van Rijswijk in de komende jaren te hebben en dat is ook een goed punt. Deze voorliggende begroting vormt voor de Partij van de Arbeid een solide balans tussen inkomsten en uitgaven. Een balans waardoor we de ambities van deze coalitie op verantwoorde wijze verder vorm kunnen geven. Hogere lasten voor onze inwoners zijn niet altijd te vermijden voor de Partij van de Arbeid als we aan de andere kant publieke voorzieningen in onze gemeente op niveau willen houden. En daarbij gaat onze fractie ervan uit dat iedereen naar draagkracht zal moeten bijdragen. Voor de Partij van de Arbeid springen drie thema's eruit in de voorliggende plannen. Dat zijn, u zult het niet verbazingwekkend vinden, betaalbaar wonen, onze inspanning om de talenten van jongeren en volwassenen alle kansen te bieden in het onderwijs en op de arbeidsmarkt en drie, ernaar streven dat niemand zich zorgen hoeft te maken of je financieel het einde van de maand wel haalt. Voorzitter, de Partij van de Arbeid is blij dat we als gemeente samen met partners weer meer regie oppakken in de realisatie van betaalbare woningbouw. Voor de Partij van de Arbeid is volkshuisvesting daarbij het uitgangspunt want wonen is een recht. Ik zag dit laatste overigens een paar dagen geleden staan bij een post van wethouder Van de Laar op social media en kan dat alleen maar van harte toejuichen. Maar we moeten naast de nieuwe aangenomen Huisvestingsverordening nog wel flinke stappen zetten. Met de realisatie van de huidige nieuwbouwplannen zakken we verder onder de 30 procent sociale woningbouw. Wanneer komt het college met concrete plannen om deze trend te keren? Er wordt ambtelijk vast hard gewerkt aan nieuwe locaties maar wanneer bespreken we uw plannen ook in onze raad? We horen het graag. Voor de Partij van de Arbeid zijn duurzaam bouwen, woningrenovatie, isolatie en betaalbaar wonen twee kanten van dezelfde medaille. Het gaat er immers om dat we ieder huishouden de mogelijkheid bieden om de energierekening zo laag mogelijk te houden, woonlasten te beperken en ons milieu veel minder te belasten. Daarom staat voor de Partij van de Arbeid het woonisolatiefonds als een huis. We vragen ons wel af of de grote nadruk op appartementen in de nieuwbouwplannen overeenkomt met de vraag naar woningen in Rijswijk? Daarnaast wordt er niet geschroomd om kleine woonunits van maar 25 vierkante meter voor te stellen. Voorzitter, prettig wonen betekent voor de Partij van de Arbeid niet alleen een betaalbare prijs maar ook een voldoende ruimte naar verhouding van het aantal gezinsleden. We zien graag meer informatie over de woonvraag ten opzichte van het woonaanbod in Rijswijk. D66 vroeg hier ook al eerder om, graag uw reactie. Wat betreft uw duurzaamheidsambities in ons maatschappelijk vastgoed zijn we benieuwd of u de grote stappen die bijvoorbeeld de Schouwborg al eerder heeft gezet ook verder faciliteert in fase 2? Werk en inkomen. Voorzitter, werk is de beste zorg, was vier jaar geleden de titel van onze motie

waarin we aandrongen op meer gesprekken en begeleiding van een groep inwoners die al jaren aan de kant staan. Mede daardoor zijn er goede stappen gezet met behulp van consultants om mensen via een ontwikkelplan weer te activeren. Het CDA sprak hier ook al over. Zo is ook de basisbaan in Rijswijk van start gegaan. Even los van de zojuist verschenen evaluatie van deze pilot, die we op een ander moment nog bespreken, wil de PvdA er sterk voor pleiten om te blijven investeren in de ontwikkeling van iedere inwoner. Inwoners in een wijkbaan zijn gelukkiger, gezonder en voelen zich gewaardeerd en gezien. Lees hierbij ook het artikel dat vandaag verschenen is in het AD over de basisbaan in Rijswijk en de meerwaarde die dat heeft voor deelnemers. De initiatieven die u aankondigt om in 2024 meer te focussen op mensen die nu ver van de arbeidsmarkt afstaan, juichen wij toe. Hier vragen we namelijk ook al langer naar. Daarbij zegt u, en ik citeer, we kijken daarbij ook naar onze eigen dienstverlening en passen aan de hand van de uitkomsten van onderzoek ons beleid aan. Houdt u ons op de hoogte? Er zijn bovendien in onze eigen regio mooie initiatieven van sociale werkgevers die mensen een kans willen geven om zich te ontplooiën en hen betaald werk tegelijkertijd aanbieden. Ook is mijn fractie zeer benieuwd naar de uitkomsten van startbanen voor statushouders. Mede met de door u beschreven creatieve plannen moet het onze gemeente toch lukken, zeg ik ook tegen het CDA, om volgend jaar het tekort op het BUIG-budget op te heffen. Voorzitter, we zijn ook blij met het in dit voorjaar aangenomen plan armoedebestrijding plus, unaniem aangenomen in deze raad. Dit actieplan was een eerste stap op weg naar een groter plan dat het college binnenkort gaat presenteren. Het betrekken van mensen uit de doelgroep zelf was onderdeel van dit actieplan. Is dit inmiddels gelukt en wat zijn de eerste ervaringen met deze werkwijze? De Partij van de Arbeid is ervan overtuigd dat armoederegelingen een tijdelijk effect hebben om armoede te verlichten, te dempen, maar dat de analyse en de problemen anders moeten worden opgepakt. Inmiddels is ook duidelijk dat in Rijswijk de armoede toeneemt. Het aantal aanvragen voor een Ooievaarspas stijgt. Het bedrag op de Schoolspullenpas is niet meer toereikend voor gezinnen om de benodigde schoolspullen aan te schaffen. Dat baart zorgen omdat dit de ongelijkheid tussen kinderen vergroot. Het maakt dus in Rijswijk uit voor je kansen in welk gezin je wieg staat. Bovendien maakt het uit of je wieg in Rijswijk of in Den Haag staat wat betreft de vergoedingen voor een Ooievaarspas. Hoe kijkt het college tegen deze ongelijkheid aan? En als we het over ongelijke kansen hebben, met een lege maag kun je niet presteren. Wanneer komt de wethouder met een voorstel om samen met partners gratis schoollunches te verstrekken op scholen die bij de peiling hebben aangegeven hier belangstelling voor te hebben? Mevrouw Woudstra vroeg hier ook om en D66 en Partij van de Arbeid hebben eerder een motie op dit thema aangehouden. We horen graag wat we binnenkort kunnen verwachten van het integrale armoedebestrijdingplan, wethouder. In welke richting denkt u op dit moment? De PvdA wil u graag de suggestie van een voedselbankwinkel meegeven. We hebben als fractie hier goede ervaringen van gezien tijdens onze werkbezoeken in Den Haag. De mensen kiezen zelf de boodschappen die ze het hardst nodig hebben. Hiermee versterken we hen in hun waardigheid en voorkomen wij voedselverspilling. Bent u bereid net als de PvdA hier serieus naar te kijken? Ondertussen dienen we samen met GroenLinks en D66 een motie in om de maandelijkse hoge lasten te verlichten door een verruiming van giften voor bijstandsgerechtigden te verhogen tot 1800 euro. Graag uw reactie. Voorzitter, ik sluit af met een belangrijke vraag waar velen van ons zich zorgen over maken. Hoe bieden we Don Bosco, die zoveel kinderen en volwassenen al 70 jaar mooie ervaringen weet te bezorgen, een nieuw onderkomen, een nieuw huis? Wat is op dit moment de stand van zaken? Voorzitter, we staan voor grote opgaven maar samen kunnen we bouwen aan een sociale en duurzame toekomst in Rijswijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik graag nu het woord aan mevrouw Harmsen van de fractie van de ChristenUnie. Mevrouw Harmsen, u heeft zes minuten spreektijd.

Mevrouw Harmsen (CU): Geachte voorzitter, geachte raad, de ChristenUnie-fractie in Rijswijk mag nu voor de tweede keer mede toezicht houden en meebeslissen in de begroting van de gemeente Rijswijk. Zoals u van ons gewend bent vragen wij in onze bijdrage slechts aandacht voor drie punten die ons speciaal aan het hart gaan. Maar ik wil een klein voorafje presenteren, een denkproeverijtje vooral voor de lokale partijen. De helft van de partijen hier in de raad hebben ook landelijke fracties, zoals ook bij de ChristenUnie, PvdA, GroenLinks, VVD, CDA en D66. Dat roept een bijzonder fenomeen op wat wij als ChristenUnie-fractie de afgelopen anderhalf jaar opnieuw hier hebben geconstateerd. Wij worden als lokale partijen met landelijke bedekking regelmatig gevraagd om onze landelijke en regionale banden aan te schrijven om zaken die hier lokaal in Rijswijk spelen aan te kaarten en het liefst op te lossen, ook in de begroting. Toch wel handig, landelijke banden hebben. Denk bijvoorbeeld aan vluchtelingen. Lokale partijen vragen aan ons of wij een genabuurde partij-fractie van bijvoorbeeld ChristenUnie Voorburg of Delft, vragen of zij ook vluchtelingen kunnen opvangen. Nou, dat doe ik dan ook. En die fracties kaarten dat aan. In Delft is er nu opvang, in Voorburg-Leidschendam lijkt er opvang voor tachtig minderjarigen aan te komen. En ik weet ook dat GroenLinks en PvdA dat proberen bij andere fracties in de buurt, zeker. Ik zou graag willen dat lokale partijen het ook zouden proberen. Als het gaat om opneemregeling in de jeugdzorg vraagt onze wethouder sociaal domein aan fracties met landelijke banden om werk te maken van het veranderen van deze regeling landelijk om de druk op de lokale begroting te verlichten. Mevrouw Bentvelzen, geacht college, ik ga mijn best doen voor u, voor Rijswijk, voor onze jeugd en onze begroting. Want het feit dat ChristenUnie Rijswijk ook landelijke banden heeft maakt dat wij ook voor onze inwoners en onze begroting soms, soms iets extra's kunnen doen. En na dit voorafje drie zaken waar we wat meer, wat extra licht op willen laten schijnen in deze begroting, klimaat, armoede, vluchtelingen, het bekende rijtje. Met betrekking tot het klimaat zien wij een gemengde salade. Aan de ene kant is er nu een fietsplan gekomen maar geen totaalbudget om het uit te voeren. De deelauto-organisaties kunnen nu voor een particulier tarief een vergunning krijgen maar derde en vierde auto's worden zwaarder belast voor parkeren in de openbare ruimte. Maar er is dus nog wel een derde en vierde parkeervergunning mogelijk. Vier auto's op de openbare ruimte laten bivakkeren mag dus in het krappe Rijswijk. Verder missen we in de begroting ook maar een begin van de uitvoering van de motie Monitor duurzaamheid. Al was maar voor één wijk of één deelgebied in de begroting een doorberekening van verwachte klimaatkosten, zien wij nog niet terug. De AFM waarschuwt vandaag nog voor de onderschatting van de kosten van bijvoorbeeld verlaging van grond- en woningwaarde, een belangrijk thema in Rijswijk, door bijvoorbeeld overstromingen en paalrot. Wanneer gaat het college dit voor Rijswijk doorberekenen? Armoede. In het landelijke armoedeonderzoek van de Arbeidsinspectie blijkt er een grote groep mensen onder het minimum te leven die recht hebben op toeslagen maar daar niet gebruik van maken. Van de mensen die jong zijn, een Wajonguitkering krijgen, heeft 68 procent recht op een aanvullende toeslag maar maakt er geen gebruik van. Bij burgers met een IOW-uitkering ligt het percentage op 56 procent. Net als vorig jaar missen wij als ChristenUnie aandacht in de begroting om deze zorg en deze toeslagmijders op te sporen, actief te benaderen. Kan de wethouder ons vertellen hoe dat dit jaar actief kan gebeuren zodat iedereen die recht heeft op toeslagen daar ook gebruik van maakt, om zo tot een bestaansminimum te komen. Enkele partijen vragen aandacht voor het verlagen van de lokale lasten voor iedereen, dus ook voor bovenmodale burgers die dat prima opbrengen. Of ze maken zich sterk voor goedkoop parkeren voor die derde en vierde autobezitters. ChristenUnie wil graag aandacht voor minimale bestaanszekerheid voor iedereen die onder water staat. Punt drie, vluchtelingen. We missen in de lange termijn het perspectief in de begroting de ruimte daarvoor. We zouden graag willen dat Rijswijk, nadat het flexwooncentrum één zijn tijdelijke functie heeft gehad, dat er weer opvang van vluchtelingen mogelijk gemaakt wordt, naast de mogelijkheid om spoedzoekers te blijven huisvesten op die plek. In de berekeningen die er zijn voor iedere stad zou het gaan om niet meer dan 150 tot 170 vluchtelingen daar. Het mooie is dat de opbrengsten van de opvang van één vluchteling per 350 inwoners, dat we zo meer ruimte hebben, meer ruimte hebben om spoedzoekers uit

Rijswijk op te vangen. Want zowel het Elsenburgerhof als het permanente flexwooncentrum twee verderop dienen dan daartoe. Geachte voorzitter, deze begroting heeft een positief resultaat, we zouden graag zien dat alle inwoners van Rijswijk hetzelfde kunnen zeggen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Ook binnen de zes minuten gebleven, zelfs binnen de vijf minuten. Ik geef graag nu het woord aan de heer El Majjaoui van de Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid. En mijnheer El Majjaoui, u heeft zes minuten spreektijd.

De heer El Majjaoui (PG&R): Ja, dank, voorzitter, voor het woord. In de inleiding geeft u aan dat de begroting in 2024 een positief resultaat weergeeft. Een mooie uitkomst, zouden we kunnen zeggen. Echter waarschuwt u wel dat de financiële gezondheid de komende jaren toch onder druk komt te staan. Tot slot geeft u aan in een conclusie dat er een drietal belangrijke factoren zijn die een risico vormen voor het negatief saldo op de komende begroting. Respectievelijk de waardering van de grondexploitatie in de grex RijswijkBuiten, de financiële verhouding met de Rijksoverheid en de ontwikkeling van de uitgaven rondom de jeugdzorg. Om te beginnen bij de grondexploitatie lezen we naar aanleiding van onze vragen in uw beantwoording dat u uw best heeft gedaan om het negatief verloop zoveel als mogelijk te beperken. Vervolgens is te lezen dat u komend voorjaar een nieuwe aanvraag gaat indienen aangaande subsidie Woningbouwimpuls WBI. Ook loopt er een aanvraag voor de Start Bouwimpuls, SBI, voor een bouwproject. Tot slot geeft u aan dat er in het verleden al diverse soorten subsidies zijn ontvangen met verschillende grootte. U heeft hiermee kunnen aantonen dat u grip probeert te krijgen op deze post, grex in dit geval. Voorzitter, wij waarderen deze inzet maar toch hebben wij de volgende vragen. Neemt u genoeg met de voorgenomen maatregelen of gaat u nieuwe kansen aanboren om het maximale haalbare te kunnen benutten? Zijn er nog kansen die onbenut zijn gebleven en die mogelijk kunnen leiden tot een betere herwaardering van de grondexploitatie? Is er nagedacht over een optimalisatie van het hele proces? De overheid heeft immers een voortrekkersrol als het gaat om de energietransitie en circulair bouwen. De energietransitie en de woningbouwopgave gaan hand in hand en in hoog tempo samen. Zoals ze bekend staat, de afspraak om na 2050 geen broeikasgassen waaronder CO2 meer uit te stoten hoog op de agenda staat. Voorzitter, laten we hopen dat hier na de verkiezingen van 22 november een kabinet gevormd wordt met hoge ambities om met dit thema serieus aan de slag te gaan. Ook zo om de klimaatdoelen in relatie met de woningbouwopgave te kunnen halen. Het tweede punt, voorzitter, betreft de onzekere financiële verhouding met het Rijk waarbij er structureel 2,8 miljoen euro minder wordt uitgekeerd aan onze gemeente. Met name wordt er bij de gemeente Rijswijk op bijstandsbudget een nadeel betreft van 1 miljoen euro. Met name, met andere woorden, wij zullen met meer moeten uitgeven aan de bijstand dan wat we van het Rijk zullen ontvangen. Voorzitter, via u doe ik een dringende oproep aan het beoogde kabinet om dit voornemen te heroverwegen want er zullen ten gevolge van dit besluit alleen maar verliezers zijn. Zoals een Tweede Kamerlid al heeft geroepen, geen taken zonder de knaken. De werkdruk bij de gemeente loopt nu al op doordat er meer taken toegewezen worden. Voorzitter, u dient het geluid via de VNG door te laten klinken naar de Rijksoverheid. De overheid is immers verplicht om te blijven investeren zodat er voorkomen wordt dat de burger hier negatieve gevolgen van zal ondervinden. Het derde punt betreft, voorzitter, de financiële ontwikkelingen rondom de jeugdzorg. We erkennen dat deze een kostbare post is die zorgt voor een behoorlijk gat in de begroting. Had ik maar een glazenbol om te achterhalen waar het probleem ligt. Ik zou de jeugd in twee thema's willen splitsen. De jeugd die onze preventieve zorg nodig heeft, waarbij wij deze zorg onvoorwaardelijk moeten blijven verlenen. En daar hebben wij de uiteraard de nodige wettelijke instrumenten voor het in leven geroepen. Echter bestaat er ook een groep die nog geen zorg behoeft maar wel mogelijk een risico vormt om hierin te belanden. Dan heb ik het ook over de doelgroep de jeugd tussen de 18 en 23 jaar oud. Voorzitter, u geeft in uw begroting terecht aan in te spannen om te voorkomen dat de jeugd in aanraking komt met criminaliteit, dan wel drugscriminaliteit. En dit waarderen wij

ook. Maar er is ook een serieus aantal jeugdigen die graag een duwtje in de rug nodig hebben om mee te kunnen draaien in de samenleving. Jongeren die op zoek zijn naar een baan of die vanwege uiteenlopende redenen met een afstand tot de arbeidsmarkt staan. Ook wel vroegtijdig schoolverlaters die zonder startkwalificatie hun schoolcarrière hebben beëindigd. Diverse groepen verlangen naar steun en hulp, voorzitter. In uw begroting gaat u in op de invoering van impuls jongerenparticipatie team zodat de jeugd ook een stem heeft. Tevens zet u in om de samenwerking tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en de arbeidsmarkt te verbinden en te versterken. Tot slot geeft u aan de samenwerking met Werkwaardig te kunnen continueren om Rijswijkse inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen te bieden. Mooie ontwikkelingen, voorzitter. Zoals bekend is arbeid de motor van onze economie. Als het goed gaat met de banen gaat het ook goed met de welvaart en het welzijn van onze inwoners. Vooral nu in deze krappe arbeidsmarkt is iedereen onmisbaar. Voorzitter, er zijn ook overheidsinstrumenten in de maak zoals bijvoorbeeld vereenvoudiging banenafspraken en een quotumregeling. Deze moeten ervoor zorgen dat het simpeler en aantrekkelijker wordt voor werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of arbeidsbeperking in dienst te nemen. Via u, voorzitter, welke rol gaat u hierin vervullen of welke rol gaat het college hierin vervullen? Voorzitter, onlangs heb ik twee bureaus gesproken genaamd Particibaan en CoachEmUp. Zij gaven echter aan moeilijkheid te ervaren om met onze gemeente constructief samen te werken, terwijl deze bureaus van onschatbare waarde zijn voor onze gemeente. Ze hebben veel ervaring en expertise in huis om specifieke doelgroepen welke dan aan de kant staan of in de jeugdzorg dreigt te belanden te kunnen begeleiden en op weg te helpen. Deze doelgroepen hebben hulp nodig bij het bouwen van hun zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Via u, voorzitter, kent u deze bureaus en heeft u deze benaderd voor het vraagstuk moeilijk bereikbare jeugd? Wij als gemeente dienen inclusief te handelen, hierbij dienen wij bij het ophalen van het net alle groepen binnenboord te houden. Deze bureaus kunnen hierbij mogelijk een aanvullende rol vervullen. Hiermee zorgen wij dat deze jeugd perspectief wordt geboden, de bijstandsuitkeringen verder kunnen dalen en voorkomen we hiermee dat de jeugdzorg weer overbelast raakt. Tot zover dank en het overige deel laat ik voor de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de raad. Dan ga ik het woord geven aan wethouder Van Damme voor reactie in eerste termijn.

Wethouder de heer Van Damme : Ja, voorzitter, dank u wel. Ook dank aan de raad voor de inbreng. Ik heb echt aandachtig geluisterd, en ik denk met mij mijn collegegenoten ook, en waardeer echt uw betrokkenheid bij Rijswijk zeer. Dat is toch waar het ons allemaal om gaat. Rijswijk gezond laten groeien betekent een gezonde begroting. Die begroting die hier voorligt die is gezond voor 2024 en 2025 en een positief saldo van 2 miljoen. Het begroten met een positief saldo is echt nodig om die exogene ontwikkelingen, die druk op die begroting op te vangen, hebben we het afgelopen jaar ervaren. In deze begroting die voorligt zijn oude taakstellingen ingevuld en opgelost en is gestart met het langetermijninvesteringsplan. Waardoor voor 2024 in ieder geval scherp is gemaakt welke investeringen en kapitaallasten doorschuiven in de tijd. Dat moet ik toch zeggen, dat was toch echt geen gemakkelijke exercitie. En iets om rekening mee te houden met de verdere uitwerking van het langetermijninvesteringsplan met een scope van 10 tot 15 jaar. Want daar willen we naartoe zodat we nog reëler kunnen gaan begroten. Maar het meerjarenbeeld laat echter zien dat die financiële gezondheid van de gemeente echt fors onder druk staat. Daarbij zien we dus ook een aantal belangrijke risico's en onzekerheden. De heer El Majjaoui refereerde er nog aan, de grondexploitatie, de gebiedsontwikkelingen, de ontwikkelingen in de jeugdzorg en last but not least, de financiële verhoudingen met het Rijk. Het vraagt om een zorgvuldig financieel beheer en oplettendheid. Ondanks het positieve saldo hebben we niet veel ruimte, gelet op de risico's en de onzekerheden. Maar we blijven investeren in de stad en in de mensen in onze stad. Daarbij focussen we ons op de uitvoering van bestaande plannen. Binnen die

financiële kaders investeren we volop in de stad want Rijswijk groeit immers. Binnenkort verwelkomen we de 60.000^e inwoner en dat is toch echt wel een grote mijlpaal. Maar om gezond te kunnen groeien en onze stad schoon, heel en veilig te houden vraagt het om flinke investeringen in gebiedsontwikkelingen, in de energietransitie en in veiligheid om onze bewoners een plek te bieden waar zij zich thuisvoelen en om te wonen, te werken of te ontspannen. En gezonde groei vraagt ook om voldoende woningen. We ondersteunen het isoleren van bestaande woningen, gaan misstanden aanpakken met de Pandbrigade en we zetten in op het ontwikkelen van een warmtenet. Voor een gezonde groei van die stad is het belangrijk dat iedereen kan meedoen en we gaan daarom aan de slag met jongerenparticipatie, heb je de jongerenondersteuning bij de overgang van school naar werk en we blijven inzetten op een goede samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Gezonde groei betekent ook dat minder Rijswijkers te maken hebben met armoede en schulden en daarom bieden we laagdrempelige hulp bij de aanpak van die schulden en stimuleren we inwoners om aan het werk te gaan. Opmerkelijk is dan wel in deze begroting dat de meerjarenbegroting in 2026 en 2027 niet sluitend is. Dit is ook echt op advies van de VNG maar ook echt een reëel beeld. Voor die jaren moeten we echt wel gaan werken ook aan een sluitende begroting want we mogen niet erop vertrouwen dat de oplossing alleen vanuit het Rijk gaat komen. Die komt er misschien deels wel maar niet alleen. De financiële verhouding met het Rijk is echt een onzekere factor en dat is best wrang omdat het onlangs verschenen rapport van de VNG, wat is opgesteld onder leiding van de heer Rinnooy Kan klip en klaar laat zien in welke situatie gemeenten terechtkomen als het Rijk de bezuiniging op het gemeentefonds van 3 miljard doorzet. En laat nu juist die gemeente de plek zijn waar inwoners contact hebben met de overheid, de inwoners gewoon groen, schoon, heel en veilig bij ervaren en waar de energietransitie in de praktijk wordt gebracht. Maar de realiteit is ook de onzekere landelijke situatie met de verkiezingen in aantocht, dat we ons gewoon moeten gaan voorbereiden op de mogelijkheden om de gezonde financiële positie van de gemeente in stand te houden. En dat is met een sluitende begroting voor 2024 en 2025 geen reden om acuut noodmaatregelen te nemen maar is het verstandig om een zorgvuldig proces te doorlopen. Bij dat proces kan het zeker behulpzaam zijn om het instrument subsidieplafond wat vaker te gaan gebruiken. Ik zou in die zin dus de VVD kunnen zeggen dat we hiermee aan de slag gaan en daarover rapporteren bij de Kadernota 2025, en dan rapporteren we erover in '24 over de Kadernota '25. Maar net zoals we overigens aan de slag zijn gegaan met het binnenhalen van subsidies waarvoor inmiddels een subsidiescan is uitgevoerd. Ik dacht dat GroenLinks daar vragen over had gesteld. Maar dit vergt ook wat organisatorische aanpassingen zodat het proces van die subsidieaanvragen ook intern gewoon goed is geregeld. Bij de financiële verhouding met het Rijk zit natuurlijk ook nog altijd een opschalingskorting waarvan nu toch wel zeker toch de verwachting is dat die na de kabinetsformatie geschrapt zal gaan worden. Maar daar durf ik dus geen uitspraak over te doen vanwege de aanstaande verkiezingen nog. Maar die onzekere financiële verhouding met het Rijk heeft in ieder geval nu al een nadelig effect op deze begroting en hierbij spelen dus een aantal kwesties. Dus de landelijke herverdeeloperatie van het gemeentefonds waarbij een bepaalde verdeling gemeenten van het Rijk geld krijgen om hun taken uit te voeren. Dat heeft geleid tot structureel minder geld voor Rijswijk, namelijk 2,8 miljoen minder. Maar dat is echter al verwerkt in de begroting en werkt dus ook door in deze begroting 2024. Het inkomstenbudget van het Rijk voor bijstandsuitkering wordt gebaseerd op een objectief verdeelmodel en sommige gemeenten hebben hier voordeel van maar wij, waaronder Rijswijk dus, hebben daar een nadeel van. En ook de stijging van de uitgaven van de jeugdzorg blijft een onzekere factor. Tegelijkertijd, als ik daarop reflecteer, is ook de VNG met het Rijk aan de slag met een hervormingsagenda en zijn daar toch ook wel te verwachten dat daar oplossingen op worden bedacht, ook landelijk in overeenstemming met de gemeente. Dus zouden we ook echt nog nu goed moeten kijken in de analyse waar die tekorten dit jaar uit zijn ontstaan en daarom is er in ieder geval voor gekozen om dat niet nu nog op te voeren in de begroting 2024. De prijs, de omvang en de zwaarte van de te leveren zorg nemen toe maar de kosten stijgen dan ook maar goed, mijn collega zal daar straks nog langer wat nader op ingaan. Dan hebben we nog die langlopende discussie met het Rijk en de

gemeente over die financiële verhouding. Die is nog lang niet afgerond en ik ben daar eigenlijk al sinds mijn aantreden mee bezig. Dat doe ik natuurlijk niet alleen maar dat doen we in R50 verband. We hebben een lobbyactie gehad rond Prinsjesdag en een motie ingediend tijdens het VNG-congres die ook met grote meerderheid is aanvaard. En regionaal verband hebben we een periodiek overleg met de wethouders financiën hier en hebben we ook regelmatig overleg met de gedeputeerden die het toezicht op de gemeentefinanciën voert. Verder heb ik ook opgemerkt dat met het oog op de verkiezingen veel partijen aandacht hebben voor de gemeentefinanciën en hun verkiezingsprogramma. Waarbij ik hier en daar ook een raadslid uit uw raad bij betrokken was, heb ik gezien. En dat is in ieder geval positief maar de uitkomst daarvan is nog wat ongewis. Dan heb ik nog de lasten, daar zijn natuurlijk, is natuurlijk veel om te doen. Kijk, als we nou kijken naar 2023 wat is afgelopen, dan hebben we natuurlijk hele turbulente macro-economische ontwikkelingen gehad. Dat hebben we moeten opvangen. Dat hadden we voorzien maar dat het zo erg en zoveel impact zou hebben, dat was natuurlijk niet voorzien. We zouden de cao-lonen gecompenseerd krijgen van het Rijk, is niet gebeurd. En het sociaal domein zijn toch ook onverwachte kosten uit voortgekomen. Dat heeft ook geleid tot de kostenstijging bij onze afvalverwerker Avalex. Het systeem is zo dat we de afvalstoffenheffing, dat daarin de kosten worden opgenomen die onze afvalverwerker maakt. Dus in die zin is het de uitkomst van die optelsom het voorstel wat nu voorligt. Dan de lasten verder overigens, die zijn wat mij betreft of wat het college betreft, ja, redelijk gematigd verhoogd. Zeker gelet op de reële inflatie en de enorme kostenstijgingen waarmee we te maken hebben gehad. Wat nog wel nieuw is in die afvalstoffenheffing en rioolheffing is dat we het verschil tussen de eenpersoons-, tweepersoons en meerpersoonshuishoudens groter maken zodat we dat eerlijker verdelen. Een belangrijk punt ook om te zeggen. Dan had Beter Voor Rijswijk nog een specifieke vraag over Stichting Hoteloverleg, waarom komt er, wat zijn de resultaten tot nu toe? Nou, in ieder geval is die stichting opgericht en zijn er vrijwilligers daar aan de slag gegaan, dat zijn ondernemers om daar arrangementen voor te gaan opstellen. Maar goed, dat loopt nog niet zo heel vaart, niet zo heel snel en wat wij als gemeente daarbij doen is alleen faciliterend optreden. Dus als er goede ideeën komen dan is daar vanuit het coronamaatregelbudget nog geld voor beschikbaar. Het onderzoek naar regionale belasting, de uitbesteding daarvan, dat is in het eerste kwartaal gereed dus het loopt nu eigenlijk op zijn eind. De conclusies worden gemaakt en we gaan daar over rapporteren in het eerste kwartaal van 2024. Dan denk ik dat ik wat mij betreft voor mijn termijn het eerste deel heb gehad, voorzitter. Dus wat mij betreft kan de volgende. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Dan geef ik ... Ik zie mijnheer Van Dam wil u interromperen.

De heer Van Dam (WIJ.): Nee, maar ik mag niet interromperen.

De voorzitter: O, nee.

De heer Van Dam (WIJ.): Maar voor de efficiëntie van het debat, hij is een vraag vergeten over de stand van de algemene reserve. Ik vroeg hem om daarover op te reflecteren en dat is nog niet gedaan.

De voorzitter: Wilt u daarop reageren, mijnheer Van Damme, een reflectie op de reserves of wilt u dat in de tweede termijn doen?

Wethouder de heer Van Damme: Ja, ik kan er nu wel op reflecteren. Ja, het is natuurlijk, het doet pijn als je in de reserves moet tasten om de tekorten tegen te gaan. Maar zoals gezegd, in 2023 bij die begroting hebben we voorzien dat we met macro-economische ontwikkelingen zouden te maken krijgen die ongekend zijn. Die

hebben groter uitgepakt dan verwacht, een grotere impact gehad en dat heeft zeker een impact gehad op de algemene reserve. Ja, dat is natuurlijk enorm vervelend.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Van Enk (CDA): Ja, voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Maar dit kan toch gewoon niet. Wat de wethouder hier noemt als reden, dat zijn structurele ontwikkelingen. Dat is niet iets wat je van je reserves kan afhaken, dat kun je maar één keer doen.

De voorzitter: Volgens mij een voorstel van orde, ik wil even nu ingrijpen want het is niet de bedoeling dat u nu in eerste termijn in reactie interrupties gaat plegen. Dus ik wil dat u die vraag bewaart voor uw tweede termijn en dan kan de wethouder daar straks op ingaan. Ik wil nu het woord geven aan mevrouw Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, dank en laat ik dan maar beginnen waar een van de, nou, het is niet een van de laatste sprekers, maar wel een groot onderwerp die bijna wekelijks op tafel komt. Helaas, wil ik daar bijna bij zeggen. Maar dat is de jeugdzorg, mijn favoriete dossier. En ja, mijnheer Van Enk, u geeft aan, ik word er moe van. En u vraagt mij, wordt u daar ook moe van? En dat antwoord is, ja, ik word daar ook moe van. Zelfs de staatssecretaris wordt er moe van. En ik begrijp ook de bezorgdheid die de cijfers kunnen oproepen bij de raad. Daar hebben we het ook al vaker over gehad. Maar de stijging van de kosten voor de jeugdhulp ten opzichte van 2022 zien we in de gehele regio. Daarmee kijk ik niet weg voor zaken die we in Rijswijk kunnen oppakken. Maar we kunnen ook niet wegstijven voor de bredere landelijke ontwikkelingen die de jeugdhulp beïnvloeden, waaronder toenemende stress, angsten, depressies, om maar een paar voorbeelden te noemen. En als college of als wethouder verzeker ik u dat ik me blijf inzetten voor de toegankelijkheid en kwaliteit van de jeugdhulp in onze gemeente. Ik blijf nauw samenwerken met andere gemeenten, aanbieders en het servicebureau om de financiële uitdagingen op dit dossier aan te pakken en te streven naar duurzame oplossingen om de jeugdhulp te blijven bieden die nodig is. We werken dit verder uit in regionale en ook in lokale beheersmaatregelen. Het is tenslotte, en dat zeg ik volgens mij ook wekelijks, een openeindregeling. Een Rijksbegrotingsbesluit waardoor een financiële regeling geen budgettair plafond kent. Hierdoor is het wettelijk ook niet gezien om plafonds aan te brengen binnen de Jeugdwet, en die discussie voer ik wekelijks met mijn collega in Den Haag. We hebben zorgplicht, het kan me niet schelen hoe je het doet maar je hebt zorgplicht en hoe gaan we dat dan met elkaar doen? U refereert aan Zoetermeer die dit ook zou doen met de Wmo. Nou, ik geef u dan terug wel eens met de fractie in Zoetermeer hoeveel euro's daar de afgelopen jaren bij zijn gedaan bij diezelfde Wmo, die dit op dezelfde manier doen als dat Den Haag dat nu met de jeugdzorg gaat doen. Ik volg het wel nauwlettend en ik volg het op de voet want stel je voor dat zij het ineens fantastisch gaan doen, dan hou ik graag van niet nu zelf het wiel opnieuw uitvinden maar vooral samen gaan werken en kijken waar je dat met elkaar kan doen. Dus dat blijf ik doen en ik heb gelukkig ook goed contact met mijn collega Bredemeijer in Den Haag daarover. Voorzitter, eerder en beter prognoses maken, daar doen we echt ons best voor. Die zorgkosten in de jeugdzorg zijn niet makkelijk te voorspellen en ik ben afhankelijk van informatie die zorgaanbieders ons geven. Zij leveren namelijk de zorg aan onze jeugdigen en zij declareren dat vervolgens bij de gemeente. Wij krijgen periodieke overzichten en dat fluctueert echt ontzettend. Momenteel werken we wel aan het verbeteren van die prognoses, dat heb ik ook al een paar weken geleden aangegeven, waarbij we de focus verleggen van financiële prognoses naar zorgprognoses. En dat we ons daarmee hopelijk in staat stellen de sturing van tevoren wat beter mogelijk te maken. Overigens wil ik wel wegblijven bij het te laat zijn van het aankondigen van de tekorten. Ik was niet te laat met de

prognoses want deze zijn gewoon aangekondigd en verwerkt in de voorliggende tweede halfjaarsrapportage zoals we dat met elkaar hebben afgesproken. Eerder heb ik die informatie ook niet gekregen. Voorzitter, dan ga ik wel door naar de Partij voor Gelijkheid & Rechtvaardigheid die stuurde op de preventie en dat dat uiterst belangrijk is voor de doelgroep die hopelijk dan niet in de jeugdzorg belandt. Ik ben blij voor de aandacht vanavond voor jeugdhulp preventie en ik wil dan ook oproepen om volgende week in ieder geval een afvaardiging te sturen vanuit iedere partij naar de presentatie actieplan jeugdhulp preventie want die bespreken we 14 november. Voorzitter, dierenwelzijn gebeurt niet heel vaak maar vandaag best wel wat vragen. Voorzitter, D66, u vroeg mij of ik wat initiatieven kende van de Dierenbescherming en die kennen wij. Wij hebben met het Dierenasiel 't Julialaantje namelijk een afspraak en die noemen we zogenaamd de sociale casus. Die regelen dan de opvang en verzorging van katten en honden als een eigenaar bijvoorbeeld tijdelijk niet voor hun kan zorgen als ze in een, nou goed, vanwege een opname in het ziekenhuis, in een GGZ-instelling of detentiecentrum. Dat dier komt dan tijdelijk vaak in het dierenasiel maar dat is wel iets anders dan een huisdier verzorgen in relatie tot eenzaamheidsbestrijding, waar u ook naar vraagt. En daar heb ik geen antwoord op vanavond of vanmiddag moet ik nog zeggen. Voorzitter, Beter Voor Rijswijk heeft ook een paar vragen gesteld over dierenwelzijn. Dat het erop lijkt dat we ons weinig bezighouden met dierenwelzijn, dat doet mij natuurlijk wel pijn. We doen wel heel veel. We ondersteunen financieel, juridisch en beleidsmatig het Dierenasiel 't Julialaantje, de Dierenambulance Den Haag, Het Knaaghof, de Vogelopvang De Wulp, Kinderboerderij Het Akkertje en Kinderboerderij De Drassige Driehoek. We ondersteunen het Serpo waar nodig en die is hard op weg naar hun openstelling voor publiek in 2024 dus dat is ook mooi. We hebben afspraken vastgelegd in de overeenkomsten met de Rijswijkse Hengelsport Vereniging over diervriendelijk vissen. We hebben jaarlijks in juni de chipactie voor katten in samenwerking met onze dierenklinieken. We communiceren over overlastgevendende dieren zoals ratten, eikenprocessierupsen, ganzen, meeuwen, duiven, kraaien in diverse sociale media. We participeren in het DierVizier en doen dat met Stichting DierenLot. We participeren in het onderzoek van Hoogheemraadschap Delfland naar rivierkreeften in de regio en we onderhouden contact met onze inwoners over dierenwelzijnsaangelegenheden via het meldpunt dierenwelzijn. Voorzitter, dan heb ik nog vragen over het Huis van de stad. Volgende week gaat die open, dat klopt. Hoe zit het met de toegankelijkheid, vraagt D66 mij en volgens mij is die door meerdere partijen vanavond gesteld. Nou, alle inwoners worden welkom geheten door onze gastheren en gastvrouwen. Zij begeleiden bezoekers indien gewenst naar plaatsen van bestemming, geven daarbij ondersteuning waar nodig. Bij het Huis van de stad is er aan de rechterzijde van de hoofdentree een lift en die kan oudere en mindervalide inwoners van Rijswijk nou goed naar de juiste etage brengen. Die lift wordt aangeduid middels bewegwijzering. Nog in november, dus deze maand nog, wordt het Huis van de stad door een bureau getoetst aan de hand van criteria van het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid. In die criteria wordt rekening gehouden met auditieve, visuele, motorische en verstandelijke beperkingen om mensen die gebruikmaken van assistentie bijvoorbeeld. En daar zou in december een verslag van volgen met aanbevelingen en zodra ik die heb en kan delen met u zal ik die ook met u delen. Ik heb veel vragen hoor, voorzitter. Samenwerking. Vanuit de gebruikersgroepen van het Huis van de stad is er een werkgroep programmering waarbij de partners gezamenlijk activiteiten bedenken en ook organiseren uiteraard. Want bedenken is leuk maar ze voeren het ook uit. De bibliotheek heeft haar eerste activiteiten opnieuw neergezet en het is inmiddels gesetteld. In 2024 zullen de eerste activiteiten gezamenlijk plaatsvinden en ook vanuit gezamenlijkheid worden neergezet. Voorzitter, de bijstand. Ook het CDA, waarom hebben we meer mensen in de bijstand van de landelijke cijfers? Ja, landelijk zien wij dat wij in de pas lopen, zie ook de laatste raadsinformatiebrief waarin CBS-data is opgenomen. In de regio zien we dat Rijswijk zelfs op sommige onderdelen hogere scores heeft bij plaatsingen en structurele uitstroom. Qua bijstandsbestand heeft Rijswijk, ja, te maken met een stad die groeit, een stad die grootstedelijke problematiek kent en het aantal inwoners met een uitkering is in Rijswijk verhoudingsgewijs groter in vergelijking met een stad van dezelfde grootte anders in Nederland. Maar dat

staat ook allemaal uitgelegd in de raadsinformatie BUIG 2023. Voorzitter, dan heb ik volgens mij nog wat vragen over van sport. Beter Voor Rijswijk, er zijn wat vragen schriftelijk beantwoord bij de technische vragen die u heeft gesteld. Daar is geen voorschot genomen op investeringen van sportparken en of wel sporthallen. Als er concrete plannen liggen dan zullen we die uiteraard opnemen zoals we die altijd doen maar voor nu wachten we bijvoorbeeld ook nog het onderzoek buitenruimte af. Daar kunnen we bekijken welke benodigde investeringen er nog nodig zijn als we de resterende sportparken weten en kennen. Voorzitter, ik loop het heel even na maar volgens mij heb ik mijn best gedaan. O nee, de voorzieningen in Rijswijk, ik zou ze bijna vergeten. Ik heb soms zo'n gek gevoel dat mijnheer Weterings wel eens zo'n glazenbol ergens op tafel heeft staan of spionnen in het stadhuis. En dat komt omdat ik de motie binnenkreeg en vorig jaar heeft mijn collega die beantwoord. En, nou goed, hij is bij mij terechtgekomen. Maar 8 november 2022 is er een motie ingediend samen met de collega's van GroenLinks en er is dit jaar keihard gewerkt aan een grote opdracht voor een onderzoek met als doel, nou, één, in beeld te brengen welke maatschappelijke voorzieningen waar en wanneer nodig zijn, twee, een strategie te ontwikkelen voor de realisatie van voldoende maatschappelijke voorzieningen, drie, in beeld te brengen of er een meer actieve rol van de gemeente nodig is om die voorzieningen te realiseren en te bemensen, en vier, de verhouding tussen vraag en aanbod van voorzieningen meerjarig te monitoren. Nou, de planning is om dat onderzoek dus in die eerste helft van '24 uit te voeren. Dus hoewel de opdracht nog officieel vastgesteld moet worden door ons bestuurlijk ligt de motie volledig in lijn met wat het college aan het voorbereiden is. Nou, ik hoor uw reactie wel in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Voorzitter, dank u wel, en raad ook dank voor alle vragen. Onze stad is stevig in ontwikkeling, er wordt veel gebouwd. Het blijft niet onopgemerkt. We doen dat met een belangrijk doel, meerdere doelen eigenlijk. Het herstructureren van een verouderde stad, hier en daar zelfs verloederde gebieden, het oplossen van de leegstand van winkels, het oplossen van de leegstand van kantoren, we lossen het woningtekort op, de wachtlijsten zijn onacceptabel. We vangen de mobiliteitsgroei op, daar zijn we heel erg naar op zoek. Daar hebben we de mobiliteitsprogramma voor en daar gaan we in het Q1 volgend jaar over de uitvoering praten met de Mobiliteitsstrategie. We proberen gebieden die nu heel erg versteend zijn, zoals het Havenkwartier, zoals de Bogaard, te vergroenen ook op andere gebieden. En we proberen huidige inwoners van Rijswijk die in slechte woningen en tochtige woningen en schimmelwoningen, nieuwe, veilige en gezonde woningen en goed geïsoleerd te bieden. Dat doen we dus met één doel namelijk voor de brede welvaart van onze inwoners van de Rijswijkers. Dat is in zijn algemeenheid de boodschap achter stadsontwikkeling. Daar heeft u veel vragen over gesteld want daar zijn gevolgen over namelijk, het blijft niet onopgemerkt al die bouw. Dat kan soms ook tot overlast leiden, overlast in geluid, in stof, in niet kunnen bereiken van sommige gebieden. Die overlast is zo vaak ook wel overzichtelijk als je kijkt naar alle mooie projecten die al zijn opgeleverd, zoals The Minister, zoals De Generaal. Dan denk je achteraf als je dan het prachtige resultaat ziet, in die gevallen nu ook recent de Burgemeester Elsenlaan 321 waar de stijgers van de gevel zijn aangenomen. Wauw, wat wordt de stad toch mooi. Maar tegelijkertijd zien we ook bijvoorbeeld in RijswijkBuiten dat we geconfronteerd zijn met enorme stijgingen van de kostenstijgingen van de rente, van de materialen, van de arbeidskrachten. Twee jaar geleden met 30 procent in een jaar, werkelijk ongelooflijk. En dat zien we direct terug omdat wij in RijswijkBuiten zelf aan de lat staan en onze eigen grond in de verliesvoorziening die we verplicht hebben moeten opnemen en waar we eigenlijk alle zeilen moeten bijzetten om die rustig te houden, laat ik het zo zeggen, of in ieder geval niet al te veel te laten stijgen. De kosten stijgen overigens wel door maar daar moeten we dus maatregelen nemen. Dan kijk ik ook naar de heer El Majaoui die daar heel nadrukkelijk om vraagt. Bent u tevreden? Was de vraag met het huidige maatregelenpakket en met wat we daarmee doen? Nou, u heeft dus terecht, de heer Majaoui, via u, voorzitter, dat we er alles aan

doen om als er ergens potjes zijn, om daar gebruik van te maken. Er zijn heel veel potjes. De afgelopen periode, kabinetsperiode werd er ook door gekenmerkt, ik denk dat de komende kabinetsperiode heel anders daarin zal zijn. Maar er was de Start Bouwimpuls, de woningbouwimpuls en voor allerlei verschillende doeleinden ook nog geld en daar hebben we veelvuldig gebruik van gemaakt inderdaad in Rijswijk. Maar we zullen ook binnen de grondexploitatie RijswijkBuiten maatregelen moeten nemen en dat zijn er een hele trits en daar gaan we op 14 november worden die aan u gepresenteerd als mogelijkheden. Dan kunnen we ook met elkaar van gedachten wisselen, hoe gaan we met elkaar die maatregelen, besluiten tot een maatregelenpakket en welke rol wilt u daar zelf als raad in spelen? Dat staat op 14 november tijdens de Sionsgaerde-bijeenkomst op de agenda. Hebben we gekeken ook naar G&R, ik kijk naar de vragen, naar de optimalisatie van die processen rondom de bouw. Ja, dat hebben we zeker en ook op 14 november ten aanzien van RijswijkBuiten kom ik daarop terug. BVR over de snelheidscamera's Prinses Beatrixlaan. U kunt daar niet op wachten, ik denk veel mensen inderdaad niet, maar we moeten toch even wachten op de werkzaamheden van Warmtelink dat die klaar zijn. Dat is in de zomer 2024, ik denk dat we de camera's daar dan kunnen plaatsen. Parkeren, de parkeervergunningen tarieven zijn omhooggegaan en er komen dus meer inkomsten in de mobiliteitsreserve. De auto is geen melkkoe maar dit is een feit dat die mobiliteitsreserve groeit en kunnen we dat ook gebruiken voor investeringen, bijvoorbeeld in een parkeergarage? Nou, de mobiliteitsreserve kunt u als raad voor ieder doeleinde gebruiken natuurlijk. Rijswijks Belang over de motie serieus aandacht voor de auto in de Mobiliteitsstrategie. Dan loopt u wat vooruit op de Mobiliteitsstrategie natuurlijk maar die gaat over alle vervoersmiddelen. Ik zeg u toe, en daar bent u ook zelf bij, dat ieder vervoersmiddel serieus aandacht krijgt in de Mobiliteitsstrategie dus daarmee is die motie denk ik voor nu overbodig maar dat is natuurlijk aan u. Over de plannen op de BMX-locatie. Ja, dat zijn plannen voor jongeren onder andere, was de vraag in de motie. Als we kijken naar de ontwikkeling van RijswijkBuiten, er zijn prachtige speeltuinen en veel mooie plekken in de openbare ruimte. Maar eigenlijk missen we nog iets voor jongeren en daar moeten we nu op anticiperen omdat alle kinderen die daar geboren zijn de afgelopen jaren uiteindelijk ook tieners en pubers worden en dan ook nog een plek verdienen. Maar op dit moment hebben we daar even mee gepauzeerd, onder andere omdat u, zoals u zelf allemaal zegt, het geld is op en we moeten heel, en zeker in de grondexploitatie, dus we moeten heel goed kijken hoe we daarmee aan de slag gaan. En misschien is dat wel iets voor de jongerenparticipatie om daarover na te denken. Overigens vind ik dit ook echt iets waarbij, er ligt een participatieplan al klaar maar ik vind eerst dat we met de direct omwonenden om de tafel moeten gaan omdat in de buurt van die locatie ook een en ander recent gebeurd is. D66 over Landgoederenzone, zouden we daar meer woningen moeten bouwen? Nee, kan ik dat toezeggen. Het kader is, zoals de raad eigenlijk ook heeft aangegeven naar buiten de rode contouren en de plannen die er nu zijn, kunnen we niet bouwen. Nou, dat kan ik hier nog een keertje bevestigen ten aanzien natuurlijk van die, zoals u concreet vraagt, van die woningen. Kan het college positief meedenken met het autodelen? Tenminste, zo heb ik het geïnterpreteerd, en initiatieven die er zijn op dat gebied? Tweeledig antwoord. Ja, als er initiatieven zijn dan vind ik fantastisch. Sommige initiatieven zijn er van dat er in de buurt gezamenlijk een auto gekocht wordt en kunnen we daar iets in betekenen als gemeente. We denken graag mee. Ten aanzien van deelmobiliteit, deelmobiliteit auto, scooters, misschien ook wel fietsen, hebben we van gezegd, daar moeten we beleid voor maken maar daar hebben we van gezegd, dat gaan we met de regio nou doen. Niet binnen de MRDH want dat is iets te groot en moeten we met Capelle maar vooral binnen Haaglanden een aantal gemeenten waar we het voortouw nemen om daar gezamenlijk beleid over te voeren. Vanuit het gemak van de inwoner van Rijswijk en al die andere gemeenten, omdat je uiteindelijk vaak ook bovenlokaal boven de gemeente gebruik wil maken van die deelmobiliteit. Zijn de maatregelen voor het stimuleren van de Rotterdamsebaan al genomen? Dat is een vraag van de VVD. We hebben gezegd dat er een onderzoek zou plaatsvinden binnen CID Binckhorst om de Rotterdamsebaan meer gebruik van te laten maken. Die onderzoeken die zullen ook plaatsvinden maar dat is een langere termijn iets. Ik heb daar een paar keer, nou, en de beantwoording verwijst ik verder voor naar de

schriftelijke beantwoording waar meer in detail antwoord wordt gegeven ook over de gesprekken tussen mij en de voormalig wethouder mobiliteit Mulder. De maatregelen van de Van Geijnweg en Van der Kooijweg die worden, zijn op dit moment in voorbereiding. Er moeten verkeersbesluiten genomen worden en er moeten aanbestedingen plaatsvinden. Maar we doen dat vooral na de werkzaamheden van de Gasunie die een leiding onder de A4 doortrekt. En zoals u inmiddels te horen heeft gekregen wordt een baan van de Van der Kooijweg bezet gedurende die werkzaamheden. Nou, dat heeft al een effect natuurlijk. En gedurende korte tijd wordt ook de hele weg afgesloten. We dachten, nou, dan daarna gaan wij zelf ook aan de slag. De parkeervergunningen, ja, het is inderdaad nogmaals niet de bedoeling maar dat is geen financieel instrument. Althans, zo ziet het college dat niet, om geld op te halen voor de begroting. Maar parkeervergunningen zijn echt een instrument voor ruimtelijke verdeling en de parkeerdruk in de wijk te reguleren. En dan is het de grote vraag van, ja, wat voor een systematiek hang je daarachter? En wat blijkt? Een kostenberekening van een parkeerplaats is een heel lastig eigenlijk omdat je dan moet gaan kijken van, welke kosten kan je wel of niet toerekenen? Ook dat zou een politieke discussie waard zijn. Maar je ziet dat eigenlijk nauwelijks in den lande gebeuren dat op basis daarvan kosten worden berekend. Maar meer vanuit ruimtelijk perspectief, wat voor een prijs hang je nou aan het gebruik van de openbare ruimte? En daarbij hebben we dan gewoon naar onze buurgemeenten gekeken en daarin geconcludeerd dat het rechtvaardig zou zijn als we een gelijk bedrag van gelijke hoogte zouden nemen als de burens waar ook gereguleerd parkeren is. De motie van de Herenstraat, dan lopen we vooruit op het plan, dat is er nog niet. Er is wel iets gepresenteerd, we zijn daar in overleg met de ondernemers. Ik zou die voor nu willen ontraden omdat we vooruitlopen op het plan zonder dat u heeft beoordeeld eigenlijk, wat is die waarde van die plaats, wat is nog meer mogelijk op die plaats? Misschien heeft die plek ook nog wel veel meer economische waarde. We hebben afgesproken intern dat we in gesprek gaan met de ondernemers op basis van economisch onderzoek van wat de beste ontwikkeling is. Maar ik zou u zelf daar niet in willen beperken in de vormgeving van de herinrichting van die straat door vanavond die motie aan te nemen. Voorzitter, tot zover de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Laar. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Wit.

Wethouder de heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter en dank u wel gemeenteraad voor de kritische noot en de positieve bijdrage. Ik ga even het rijtje af zoals de vragen ingediend zijn. Beter Voor Rijswijk begon met een vraag over Happy Fit, wanneer het contract met Happy Fit afloopt en of daar wellicht andere partijen met frisse ideeën op in zouden kunnen springen? Nou, Happy Fit loopt aan het einde van dit jaar af. Wij willen het voor één jaar, dus voor 2024 eenmalig verlengen want vanaf 2025 willen we ook een voormalige JOGG-gemeente zijn, Jongeren Op Gezond Gewicht. 2024 wordt dan het overgangsjaar voor Happy Fit naar JOGG. Beide organisaties hebben unieke punten die we allebei willen gebruiken en combineren. Nou, zoals u weet is SBG de trekker van Happy Fit maar doen we dit samen met een hele hoop andere partners in de wijken, waaronder Welzijn Rijswijk, de GGD, Voedingsadviesbureau VIE. Daarnaast nog een heel rijtje aan lokale organisaties die ook echt meewerken, Delano Sport & Health, Stichting Don Bosco, Circus Kabel, Voetjebal, Zwembad De Schilp, De Ontdekkers, Expeditie Rijswijk. Dus het is niet zo dat deze organisaties niet meewerken dus het is echt een gezamenlijke effort. U heeft ook een vraag gesteld over het Museum, over of ik u gerust kan stellen met een mededeling dat de afspraken nog steeds volgens de voorwaarden worden nagekomen? Ja, in het bestuurlijk overleg met het Museum begin oktober heeft het Museum wel een waarschuwing aangegeven dat er wellicht de termijnaflossing dit jaar in het gedrang gaat komen. Ik heb ze op het hart gedrukt om dat wel voor elkaar te krijgen. We zijn nog in afwachting van een formeel verzoek verder over deze aflossing. En zo gauw wij daar eventueel een verzoek over nemen of een besluit over nemen, zullen wij dit ook verder met uw raad communiceren. Even kijken. D66 heeft vragen gesteld over groen, de Landgoederenzone. Even kijken hoor, nee, recreatie in het Wilhelminapark. Eigenlijk het belangrijkste daarin,

dat wij met Warmtelink momenteel bezig zijn om daar een leiding nog door te gaan trekken naar Leiden. Dat zorgt voor behoorlijk wat werkzaamheden in dat gebied. Op het moment dat wij die leiding hebben aangelegd, dus dat die leiding er ligt en we de herinrichting gaan vormgeven, dan zullen we ook kijken, er komt daar een definitieve speelplaats en de voorstellen die u doet zouden we daar mogelijk in kunnen passen. Nou ja, we zullen, we willen dat doen via een participatieproces met ook de inwoners, direct omwonenden. Ik denk op zich dat dit een goed voorstel zou kunnen zijn om daarin mee te nemen. U heeft een vraag gesteld over de kleine acties in de wijk, het beplakken van transformatorhuisjes of andere kleine objecten. Ja, daar blijven we mee doorgaan, we hebben daar budget voor. Helaas moeten we ook zien dat door vandalisme toch ook kort na het plakken sommigen er alweer afgehaald worden, dat is jammer om te zien. De bijzondere bomen. Door heel Rijswijk heen staan bijzondere bomen. Dat klopt, we hebben behoorlijk wat monumentale bomen. Nou, in het groenbeheerplan wat wij in 2024 in januari in de raad komt en gaan vaststellen, zal ook een actieplan zitten of in ieder geval een aanzet richting een inventarisatie monumentale bomen. Dat zullen we ook in 2024 dan verder uitwerken. Even kijken hoor, doen we nog mee met de boomspiegel en de boomplantdag in 2024? Ja, daar doen we aan mee. Absoluut. Ik denk ook dat dat goed is om in het kader van de groenideeën, dat we dit ook als gemeente blijven ondersteunen. VVD heeft een vraag gesteld over de Delftweg, herstel van de kade van Delftweg. Ja, ik ga er even vanuit dat u daarmee met name bedoelt het herstel van de bomenrij bij De Delftse Pauw. Nou ja, daar zijn we natuurlijk wel mee bezig. Momenteel wordt er komende tijd, Delftse Pauw wordt daar ook nog werkzaamheden uitgevoerd, De Delftse Pauw wordt helemaal opnieuw verbouwd. Er komen, voor zover ik aan het bord kan zien, komen er appartement in. Dat betekent ook nog vrij veel vrachtverkeer. Dus op dit moment hebben wij geen, niet in de planning staan om daar werkzaamheden verder te gaan uitvoeren. De huidige inrichting van de Delftweg zelf is technisch nog niet afgeschreven. Zoals u weet is het hele Delftweg, inrichting van de kade, dat is een project van de provincie geweest. Even kijk hoor. ChristenUnie heeft nog vragen gesteld over duurzaamheid, de Monitor duurzaamheid. Ja, mevrouw Harmsen zit daar. Via de voorzitter, mevrouw Harmsen, de Monitor duurzaamheid wordt uitgewerkt op dit moment. De motie roept op in juni met een voorstel te komen, een concrete invulling daarvan te komen. En we zijn met elkaar bezig ook om dat te onderzoeken. We zijn momenteel aan het kijken, wat hebben we al per discipline? Welke wensen hebben we, wat moeten we gaan monitoren, wat is de stand van zaken van eventuele landelijke ervaringen? En een voorstel voor invulling monitoring Rijswijk. Ja, verdere invulling die gaan we de komende tijd uitwerken. We verwachten ook dat het gewoon conform de motie in juni bij u terecht komt. De kostendoorrekening klimaatadaptatie, vroeg u ook nog naar. Ja, daar wordt hard aan gewerkt. In het RAAK hebben we aangegeven dat dat 2025, 2026 naar u toekomt. Is ook vrij complexe materie, heeft nog wel wat tijd voor nodig maar ik ga ervan uit dat we het ook conform die afspraak naar u toe kunnen brengen. Voorzitter, ik heb verder geen vragen ontvangen dus ik geef u het woord terug.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank u wel, voorzitter. Ook wat mij betreft dank voor alle vragen van uw raad. Wat ik toch merk is uit heel veel van de inbrengen die ik hoor dat het belang van het welzijn van onze inwoners, en durf ik het woord te noemen, hun bestaanszekerheid bij heel veel partijen hoge prioriteit heeft. Dat doet mij erg veel deugd maar goed, ik laat de politieke beschouwingen verder aan uw raad. De fractie van Beter Voor Rijswijk stelde een aantal vragen over dat welzijn, heel specifiek de Wereldkeuken en de Muziekmiddag. Er waren signalen dat die gestopt zouden zijn of in ieder geval in een minder grote frequentie plaats gaan vinden. Of ik die signalen ook gehoord heb? Nee, die specifieke signalen niet. Ik heb wel steeds meer signalen in het algemeen gehoord over Welzijn Rijswijk en de diensten die zij aanbieden en dat zij steeds meer in de knel komen. Ik denk dat het goed is om daarover in gesprek te gaan met Welzijn Rijswijk. We

hebben in begin december heb ik een bestuurlijk overleg met onder andere de directeur van de organisatie en daar zal ik ook dit punt agenderen. Dan D66 die vragen stelde over de schoolmaaltijden, hoe zit het daar nou mee? Nou, wat we gaan doen is we gaan met de scholen in overleg, ook met het team onderwijs in januari. Dat is specifiek zo gekozen omdat de decembermaand een behoorlijk drukke maand is op de scholen. Om te kijken waar we ze kunnen bijstaan vanuit in eerste instantie het bestaande armoedebeleid. We zullen ook het Financieel Netwerk Rijswijk erbij betrekken. Er wordt een bijeenkomst georganiseerd om met de scholen ook samen te kijken, wat is er nog nodig, wat is de behoefte en in hoeverre kan het Netwerk en de gemeente daaraan bijdragen en dan zullen we daar uw raad ook over informeren. Daarvoor zullen we overigens een raadsinformatiebrief aan uw raad doen toekomen. Die zit volgende week in het college en als die vastgesteld is dan krijgt u die zo snel mogelijk. De fractie van D66 stelde ook wat vragen over de toegankelijkheid van de website, is daar nou eindelijk onderzoek naar gedaan en waar kan ik dat rapport vinden? Nou, uw raad of iedereen eigenlijk in de hele wereld kan dat rapport vinden op de website van de gemeente Rijswijk dus dat is gewoon Rijswijk.nl. Dan een kwestie van naar beneden scholen, daar staat toegankelijkheidsverklaring en daar staat ook het meest recente rapport. Sorry, er werd naar mij gesist van de overkant, ik weet niet of dat een interruptie betrof of bevestiging? Oké. Daar staat ook het meest recente rapport en daar valt in te lezen dat wij aan, wat is het, 42 van de 50 WCAG-punten voldoen, dat zijn de Web Content Accessibility Guidelines punten en u kunt het dus allemaal nalezen op de site. Dan de fractie van de Partij van de Arbeid, die stelde vragen over volkshuisvesting. Hoe zit het nou met ons 30 procent, de 30 procent voorraad DAEB-woningen die we op 30 procent willen houden? We hebben daar vandaag in het college een plan voor vastgesteld en dat zal dus ook ergens deze week, als alles goed gaat, met uw raad gedeeld worden. In dat plan worden vijf sporen uiteengezet hoe wij die 30 procent DAEB-voorraad willen behouden en ook hoe dat in de bredere opgaven die we hebben ten aanzien van woningbouw en volkshuisvesting binnen de gemeente Rijswijk past. Het plan is ook een opmaat naar de Woonvisie, de nieuwe Woonvisie die we in 2025 vast moeten stellen. Althans, uw raad moet die vaststellen en daar gaan we dus ook volgend jaar mee aan de slag. Onderdeel van die Woonvisie is een woonbehoefteonderzoek, en daarmee geef ik ook meteen antwoord op de vraag van mevrouw Van Nunen, wanneer komt die? Die zal dus onderdeel zijn van dat traject en daar wordt uw raad ook in een aantal stappen in meegenomen. Dus in de eerstvolgende stap die eraan zal komen, hoogstwaarschijnlijk in de vorm van een presentatie aan de raad of iets dergelijks, zullen we daar ook meer over kunnen zeggen. Het armoedebestrijding plus plan, zijn we al van start met de klankbordgroep? Het korte antwoord daarop is nee. Dat heeft onder andere te maken met wat personele wisselingen in het team armoede. We zijn daar deze week mee begonnen, althans, met echt het opzetten ervan. En de, nou ja, het doel is om daar in januari echt mee van start te gaan en daar dus ook de eerste vruchten van te plukken. Zoals uw raad weet is de eerste vrucht die de klankbordgroep zal plukken, het verzinnen van een betere naam. Even kijken, de schoollunches had ik al een antwoord op gegeven. Het integraal armoedebeleid, hoe staat het daarmee? Daar zijn we op dit moment de wat meer theoretische kaders van aan het opstellen. We hebben ook in het kader van het armoedebestrijding plus plan al een best wel goede discussie gehad met uw raad over, wat vindt men nou belangrijk eraan? Ook de oogst uit die discussie en de resultaten van dat plan, die zullen meegenomen worden in dat integraal armoedebeleid. We gaan ook met onze partners in gesprek, dus het Financieel Netwerk Rijswijk komt daar weer bij kijken, Welzijn Rijswijk, Adviesraad Sociaal Domein, et cetera, en we willen van hun en de inwoners van Rijswijk ook input hebben voor dat beleid. Vervolgens zullen we ook uw raad daarbij betrekken en daar ook veel, zoveel mogelijk de mogelijkheid geven om daar input in te geven en dat zal begin volgend jaar plaatsvinden. Daar zullen we ook zaken als bijvoorbeeld een voedselbankwinkel in meenemen, iets wat in het verleden wel eens onderzocht is en mogelijk een plek zal krijgen in dat beleid. Dan werden er nog vragen gesteld over Don Bosco, hoe staat het daar nou mee? We hebben op dit moment eigenlijk twee sporen die we aan het bewandelen zijn. De ene is in gesprek gaan met de eigenaren van het pand van Don Bosco om te kijken wat hun plannen nou precies zijn met dat pand. De andere is om in de tussentijd samen

met Don Bosco te kijken naar wat voor alternatieve locaties zijn er mogelijk en wat kunnen we daar als gemeente in doen om ze te helpen? Dan waren er nog wat vragen van de ChristenUnie over toeslagmijders opsporen. Dat vind ik een hele interessante, enerzijds omdat ik denk dat we daar de energietoeslag heel goed voor kunnen gebruiken. We hebben vorig jaar gemerkt dat de groep mensen, de groep inwoners in Rijswijk die gebruik maakt van die energietoeslag veel groter is dan we hadden voorzien. Dus we hebben een grotere groep mensen aangeboord die, dat is een rare manier om het daarover te hebben trouwens, we hebben meer mensen kunnen bereiken dan we hadden verwacht. Dus dat is een goed startpunt om ook voor te kijken hoe we met die andere regelingen meer mensen kunnen bereiken. En om ook even terug te grijpen op het antwoord op de eerste vraag, ook Stichting Welzijn Rijswijk speelt daar een grote rol in. Sinds we het Serviceteam Geldzaken hebben geopend in Stervoorde heb ik ook signalen gehoord dat die integrale manier van werken tussen Welzijn Rijswijk en de gemeente op het gebied van armoede en schuldenpreventie sterk verbeterd is juist omdat we makkelijker mensen kunnen verwijzen naar allerlei regelingen en toeslagen en hulp. Daarnaast wil ik dit ook expliciet onderdeel maken van het integrale armoedebeleid. Ik heb dat zelf het blinde vlekken plan genoemd en daar komt ook de waarde van ervaringsdeskundigheid en ervaringskennis weer naar voren. Want de beste manier om te ontdekken wat er misgaat in het beleid is om te praten met de mensen die er dagelijks mee te maken hebben. Dan kom ik ook meteen op de motie van Beter Voor Rijswijk, de mantelzorgmotie. Dat is een hele sympathieke en ik zou hem bij deze ook graag een positief advies geven om hem dus aan te nemen. Uiteraard gaat uw raad daarover maar wat ik daarin zie is heel veel wat we al aan het doen zijn vanuit de gemeente. Ik heb gisteren nog een mantelzorglunch gehad, de vierde inmiddels, en we gaan er nog wel even een tijdje mee door want de aanwas voor die mantelzorglunches en het enthousiasme daarvoor is groot. En dat is een enorm waardevolle manier om met mantelzorgers in gesprek te gaan over wat er scheelt, wat er goed gaat ook maar ook vooral wat er nodig is en wat er nodig of wat er vanuit de gemeente meer geboden zou kunnen worden om mantelzorgers meer te ontlasten. Dus in die motie lees ik daar een steuntje in de rug voor en het is ook zeker onze ambitie als die motie aangenomen wordt om dan met een dergelijk plan te komen en die in 2024 aan uw raad voor te leggen met alle financiële aspecten uiteraard ook van dien en een goed dekkingsvoorstel. Voorzitter, dan ben ik door alle vragen die ik heb opgeschreven heen en dan laat ik het daarbij voor mijn eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen, voor het beantwoorden van de vragen. Dan zal ik ingaan op de gestelde vragen die vallen binnen mijn portefeuille. Dan wil ik eerst opmerken dat ik het heel goed vond om te horen van de heer Kruger dat hij complimenten gaf, niet alleen aan het college maar ook complimenten gaf aan onze ambtenaren. Vanuit mijn portefeuille personeel wil ik ook benadrukken dat zij zich ook dag in dag uit inzetten om alles wat wij graag willen als bestuurders en u als raad daadwerkelijk in uitvoering te brengen. Ik zie dat ook bij de maandelijkse eed en belofte bijeenkomsten van onze ambtenaren dat het ons gelukkig steeds beter lukt om mensen die ook via extern inhuur werken, ook daadwerkelijk in dienst te nemen. Dat lukt ook dankzij onze eigen recruiter. Dan heeft u, mijnheer Kruger, vragen gesteld en dat heeft u ook eerder gesteld over de inzet van camera's. En ja, sinds ik burgemeester ben in Rijswijk vind ik het inzetten van camera's zeker belangrijk als het effectief is. Dat heb ik ook gedaan onder andere bij het stationsgebied waar terechte zorgen waren en uit cijfers van de politie ook daadwerkelijk bleek dat er iets aan de hand was. Die camera's die wij hebben die zijn daar ingezet. Zelfs zodanig dat we een extra camera van de politie hebben ingehuurd om de effectiviteit van het cameratoezicht ook goed te borgen en goed te zien of het ook wel werkt. Want je kunt met één camera natuurlijk veel minder zien dan drie camera's. Ik heb ook na afstemming uiteraard in de driehoek een camera ingezet op een andere locatie waar brandstichtingen waren en dat is ook effectief gebleken. De locaties die u noemt die zijn mij bekend. Ik zeg u toe dat wij daar nadrukkelijk met toezicht en politie op toezien. Ik roep ook mensen op die daar in de buurt wonen om daadwerkelijk meldingen te doen. Want we zien soms wel dat via u of via uw andere raadsleden er wel klachten binnenkomen maar we

zien dat niet in de cijfers van de politie. En het helpt natuurlijk mij als burgemeester als mensen ook daadwerkelijk meldingen doen bij de politie. Dan even, dan is er een vraag gesteld door, ga ik door naar mevrouw Oude Alink van GroenLinks over de stand van zaken van de Pandbrigade. Dat is een wens van uw raad. En vandaag, toevallig hebben wij in het college de raadsinformatiebrief over de Pandbrigade besproken. De mensen worden op dit moment geworven en, nou, ik hoop dat het ook ons gaat lukken om de goede mensen daarvoor te vinden. De verwachting is dat in januari of het eerste kwartaal van 2024 de Pandbrigade van start zal gaan. Het is overigens niet zo dat die Pandbrigade er nu op dit moment niet is. We hebben inspecteurs die natuurlijk toezien op meldingen als het gaat om misstanden in leegstaande panden of winkelpanden of woningen. Maar we moeten ook realistisch zijn wat wij van die Pandbrigade willen. Dus daarom wil ik ook, ja, straks als we daarmee starten daar ook u verder over informeren hoe het daarmee gaat. Maar dus daar, ik ben het eens met u dat we natuurlijk wel steeds plannen kunnen willen en maken maar dat het uitvoering geven aan wat we u toezeggen en wat wij besluiten, dat dat ook van groot belang is. Dan ga ik door naar de fractie van Rijswijks Belang. Er is een motie ingediend over de motie lobby naar het Rijk voor vergoeding boetes. In die motie lezen wij eigenlijk dat er een paar dingen door elkaar worden gehaald. En dat is, ik wil dat verduidelijken bij het dumpen van afval, als dat sprake is wordt er een boete opgelegd die wordt geïnd door het ... .. proberen te achterhalen wie het afval heeft achtergelaten bijvoorbeeld door te zoeken naar adresgegevens in vuilniszakken. Er wordt dan formeel geen boetes opgelegd maar wel de kosten worden dan verhaald middels een bestuursdwang. En het afval wordt opgeruimd en de kosten daarvan worden verhaald op de overtreder en deze kosten vloeien wel al terug naar de gemeentekas, dus daarvoor hoeft dan geen lobby voor gestart te worden. Dan heeft u aandacht gevraagd voor de politiecapaciteit. En ja, sinds ik hier begonnen ben was dat ook een uitdrukkelijke wens van uw hele raad en ook voor mijn voorganger heeft zich daarvoor ingespannen. Die lobby heeft wel ertoe geleid dat wij inderdaad die 2,5 fte hebben gekregen vanwege motie Hermans. Landelijk was er ook daadwerkelijk iets te verdelen en we hebben daarvoor gelobbyd en dat is ons gelukt. Daar is rekening gehouden met de groei van Rijswijk. Als u vraagt van, nou, burgemeester, bent u nou tevreden? Dan zeg ik, nou, ik hou mijn hart vast en ik zie ook wel dat die behoefte aan capaciteit zeker nodig dan zal zijn. En ik hoop maar ook dat straks na de Tweede Kamerverkiezingen ook niet bezuinigd gaat worden op de politiecapaciteit en dat er hopelijk juist uitbreiding komt. Want ik zie dat die capaciteit echt beperkt is en er is zeker wat aan de hand in onze samenleving. Dus ik zeg u toe dat ik bij iedere tafel waar ik zit, of dat nou bij het regionaal bestuurlijk overleg is of een ander tafel, vorige week was ik met nieuwe burgemeesters bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Ook daar is gesproken van de politiecapaciteit om die nadrukkelijk aan de orde te stellen. Als ik behoefte voel van, nou, mij helpt een motie, dan zal ik dat ook daadwerkelijk aangeven maar eigenlijk doe ik al wat u aangeeft in uw motie. Dan, en het is ook wel goed om te weten dat die 2,5 fte wel vergeleken met gemeentegrootte zoals wij eigenlijk meer was en dat heeft te maken met die groei. Dan is er vanuit D66 gevraagd naar mishandeling, preventie van mishandeling en vrouwenmoord. We hebben gezamenlijk met de tijdelijke raads werkgroep ook, ja, een best wel geslaagde, maar dat vind ik, het woord past daar niet bij, een goede bijeenkomst gehad waarbij echt met heel veel partners vanuit onderwijs, vanuit woningcorporaties, politie, handhaving, uw raad aanwezig was. Daar is heel veel opgehaald maar dat is eigenlijk nog een eerste stap. Als burgemeester wil ik dat iedere Rijswijker zich veilig voelt, of dat nou op werk is of op straat maar ook achter de voordeur. En dat vind ik zelf heel lastig omdat je zelf niet achter de voordeur kan komen en kunt ingrijpen. Nou gebeurt dat wel als er daadwerkelijk iets vreselijks aan de hand is met het opleggen van een huisverbod. Maar die bijeenkomst krijgt een vervolg, dus dat gaan wij ook niet zomaar loslaten. De opbrengsten daarvan gaan wij vervolgen. Dan is er ook binnenkort, en daar wil ik ook de leden van de tijdelijke raads werkgroep voor uitnodigen, 25 november is een Orange the World campagnestart. Dan gaan we ook de vlag hijsen en flyereren om ook mensen bewust te maken omtrent het thema huiselijk geweld. Daarvoor wil ik u ook, ja, voor uitnodigen. Dat lijkt me goed om dat juist gezamenlijk die boodschap uit te dragen. Dat waren denk ik volgens mij de gestelde vragen binnen

mijn portefeuille. Dan zijn wij aan het einde gekomen van de eerste termijn van het college en er staat nu gepland een schorsing en een diner tot tien voor zeven. Dan stel ik voor dat we daartoe overgaan en dat we gezellig misschien ook samen kunnen eten ergens.

De voorzitter: Dames en heren, ik wil u vragen plaats te nemen zodat we kunnen starten met de tweede termijn van uw raad. Als eerste wil ik het woord geven aan de heer Kruger van de fractie van Beter Voor Rijswijk. Mijnheer Kruger, en dat geldt ook voor alle andere fractievoorzitters, wil ik ook, of sprekers, wil ik vragen, er zijn een aantal moties en amendementen ingediend, of u de ingediende motie ook na beantwoording van het college in stemming wilt brengen? Zodat de griffier ze ook definitief gaat nummeren en dan hebben we ook een wat makkelijkere stemming. Mijnheer Kruger, aan u het woord, u heeft tien minuten spreektijd.

De heer Kruger (BvR): Nou, dat moet lukken denk ik in tweede termijn en zeker na deze maaltijd. Ja, even op de eerste termijn wou ik nog even terugkomen. U had een antwoord gegeven over de overlast van jongeren en daarmee heeft u even de suggestie gewekt dat er dus eigenlijk weinig meldingen zijn.

De voorzitter: Mijnheer Kruger, wilt u wat dichterbij de microfoon?

De heer Kruger (BvR): Ik zet de echo aan. Dat er relatief weinig meldingen zijn van overlast. Mijn vrouw heeft de proef op de som genomen, overlast op Endezant in het park, vuurwerk. Ze belt naar de politie, het algemene nummer en dan krijgt ze letterlijk te horen van, dan moet u niet bij ons zijn, dan moet u zich melden bij Rijswijk. Die hebben daar iets van handhaving en dat moet je eens proberen in de avonduren. Dus de volgende ochtend heeft dat geen zin meer dus het geeft een vertekend beeld als u zegt, er zijn geen meldingen. Er zijn ook heel veel mensen die meldingen gedaan hebben in het verleden en die het maar hebben opgegeven want er werd niets mee gedaan. Dus dat wil ik u even meegeven dat u niet zo strak op aantal klachten moet kijken maar gewoon wat u feitelijk kunt waarnemen 's avonds. Na dat gezegd hebbende, ik ga nog even verder een paar kleine dingen die zijn blijven liggen. In ieder geval bedankt voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn, het geeft de burger toch wel wat moed en daar zijn we niet ontevreden over. Er komt in onze regio komt er aardig wat geld beschikbaar voor openbaar vervoer. En ja, wat gaat u ondernemen om zoveel mogelijk middelen uit die ruif te gaan halen? Want we lopen aardig achter want regelmatig verzoeken we om het openbaar vervoer te gaan verbeteren, met name in RijswijkBuiten, en daar is niet zo gek veel van terechtgekomen. Dus daar valt een heleboel winst te behalen dus ik zou zeggen, ik wil vragen, wat gaat u doen om daar zoveel mogelijk naartoe te halen? Dan ga ik even door naar recreatie. Voorzitter, we hebben in het stuk kunnen lezen dat we van het Wilhelminapark een echt stadspark willen gaan maken. Nou, dat er nog meer mensen gebruik kunnen gaan maken met aandacht voor dieren en de natuur en misschien zelfs de eikelmuis die hier gesignaleerd zou zijn. We hebben daar wat ideeën en misschien kunt u daar wat mee doen. We vragen in ieder geval aandacht aan de enorme vervuiling in de zomermaanden van het barbecueën daar en dat kost heel veel geld. Ik zou eigenlijk vragen, kunt u daar niet eens een plan voor maken om die vervuiling tegen te gaan? Daar bent u vast wel heel creatief in om daar iets mee te gaan doen. Want er vindt ook veel dumping plaats. Dan, voorzitter, het volgende, en dat geeft ook een link naar het Wilhelminapark, wij vragen voor onderzoek om in Wilhelminapark een klimbos te realiseren. Die dingen zijn vreselijk populair, wiebelige overgangen, grote netten, vrije val, klimmen en routes uitstippelen en dat kunnen kinderen, die kunnen daar op een hele mooie manier hun energie kwijt en dat is best wel belangrijk. Er kleven daar heel veel voordelen aan want kinderen die dat regelmatig doen zijn minder vaak ziek, slapen beter, ook dat nog, ze zitten lekkerder in het velletje en waardoor wellicht ook minder aanspraak zal zijn op de jeugdzorg.

Wij komen daar met een motie mee om dat te gaan onderzoeken. Mobiliteit. Voorzitter, onze passage over mobiliteit van vorig jaar ...

De heer Van Dam: Voorzitter?

De voorzitter: Excuses. Mijnheer Van Dam wil u interrumperen.

De heer Van Dam (WIJ): Ja, dit is de tweede termijn zijn we inmiddels in dus het kan. U heeft een motie ingediend voor een klimbos, wat op zichzelf staand natuurlijk denk ik een mooi idee is waar we zeker niet op tegen zijn. Alleen hebben we net in de eerste termijn van de wethouder gehoord dat er voor een andere jongeren hangplek al helemaal geen geld is. Nu doet u een volgend voorstel om een volgend iets te gaan organiseren, één, er is al geen geld voor de bestaande plannen en twee, we hebben volgens mij ook niet meer zo heel veel geld over dus hoe ziet u de financiering hiervan?

De heer Kruger (BvR): O, dat is niet zo moeilijk.

De voorzitter: De heer Kruger.

De heer Kruger (BvR): Dank u wel, voorzitter. Dat is niet zo moeilijk omdat je namelijk ook kan gaan kijken, en dat is niet ongebruikelijk in het land, om te kijken naar externe partijen die bereid zijn om dat te gaan opzetten voor hun eigen rekening en risico. Het zijn ook vaak klimbossen waar gewoon voor betaald moet worden om daar gebruik van te maken. Maar er komen natuurlijk wat dingen bij kijken, je moet grond beschikbaar stellen, het moet ook wel goed worden afgeschermd op een deugdelijke manier dus de gemeente zal hoofdzakelijk moeten kunnen faciliteren. Maar dat is juist wat we vragen, onderzoek dat eens wat de mogelijkheden en eventueel onmogelijkheden zijn. Dat vraag ik aan het college om dat te doen.

De voorzitter: Ja, dank u wel.

De heer Kruger (BvR): Dus ik heb daar geen dekking voor nodig nog. Maar we hadden het ook nog even over de, ik had het ook even over de passage over de mobiliteit. Het zijn vaak simpele verbeteringen die kunnen worden doorgevoerd, wij merken er weinig van. Dus we vragen nogmaals, bent u bereid om met de bewoners in gesprek te gaan, hotspots te gaan bezoeken, verslag maken wat u nou allemaal aantreft en dan een keer mee aan de slag gaan? Een prachtige manier van burgerparticipatie dus dat is ook een verzoek. En als laatste heb ik nog een motie. Rijswijk kent heel veel mensen die hier gewoond hebben, die wat hebben betekent in de maatschappij op het gebied van wetenschap, cultuur, zang, dans weet ik niet maar zijn er voldoende. Ik heb daar samen met D66 en met medewerking van de Rijswijkse Historische Vereniging een motie gemaakt. Het is een lang verhaal, u hoeft het niet helemaal te lezen. Of als u dat doet wel, de stukken die we krijgen zijn ook vaak heel lang. Maar wij vragen eigenlijk om deze mensen, Rijswijkers die echt wat betekenen te gaan vernoemen in straatnamen die we straks moeten gaan toekennen in de bouwgebieden voor Rijswijk Pasgeld en het Havenkwartier. Of u daarnaar wil kijken wat u daarmee kunt doen? Ik denk dat het gewoon goed is als dat aan de orde is dat u in ieder geval serieus gaat kijken naar de namen van de personen die toch zorgvuldig zijn voorgedragen. Dat is dan een motie, u heeft hem al, die dienen wij dan ook bij deze in. Tot zover mijn tweede termijn, dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Kruger, dan bedoelt u die motie, eer de historie van Rijswijk met straatnamen in Pasgeld en Havenkwartier?

De heer Kruger (BvR): U raadt hem goed, helemaal goed.

De voorzitter: Deze dient u nu in.

De heer Kruger (BvR): Ja, ze zijn allemaal overleden die mensen dus.

De voorzitter: En die andere motie over het klimbos?

De heer Kruger (BvR): Het klimbos, die is ook ingediend, die motie. Maar afhankelijk van de reactie van de wethouder weet ik niet of we hem in stemming moeten brengen, dat is even van belang.

De voorzitter: Oké.

De heer Kruger (BvR): Ik vraag niet om overnemen want dat mag niet meer maar ik ben eerst geïnteresseerd in het antwoord van de wethouder. Dank u.

De voorzitter: Oké. Dus dan wordt deze motie, eer de historie van Rijswijk nu, die komt in stemming, deze wordt echt nu ingediend. Die krijgt dan een nummer 1.

De heer Kruger (BvR): Heel fijn.

De voorzitter: Ja. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Oude Alink van de fractie van GroenLinks voor de tweede termijn en u heeft ook tien minuten spreektijd.

Mevrouw Oude Alink (GL): Dat is wel veel voor deze tweede termijn denk ik. Dank u wel, voorzitter. Ja, wij zijn blij met de uitgebreide beantwoording van het college. Alle dingen die wij genoemd hebben, die wij van extra belang vinden, die zijn ook genoemd. Wat ons betreft neemt het college haar verantwoordelijkheid, ook in onvoorspelbare tijden waarin allerlei ontwikkelingen spelen waar we niet altijd invloed op hebben. Zij hebben wat ons betreft goed toegelicht welke keuzes zij maken en waarom en dat dit college geen harde keuze zou kunnen maken is wat ons betreft ook een onterecht verwijt. Wij begrijpen uit de beantwoording dat er gewerkt wordt aan diverse plannen vanuit de raad en we zien dat dan ook met vertrouwen tegemoet. Er is een amendement ingediend door de VVD over de verlaging van de afvalstoffenheffing, daar wil ik nog op reageren. Wij begrijpen dat deze heffing inderdaad, dat het wenselijk is dat die niet te sterk stijgt. De woonlasten zijn dan misschien relatief niet zo hoog in Rijswijk maar de afvalstoffenheffing wel. Wij gaan daarom voor het amendement van de VVD. De dekking komt weliswaar uit het isolatiefonds en dat vinden wij natuurlijk niet leuk maar omdat we deze wens goed begrijpen en er ook specifiek in vermeld staat dat er na een jaar een structurele oplossing moet komen zullen wij voor stemmen. Wel staan wij voor verdere inzet van het isolatiefonds op de manier waarop het bedoeld is en wat ons betreft is het andere amendement over de afvalstoffen daardoor niet nodig. Wat betreft de kritiek dat het college onverantwoord met de financiën om zou gaan. Nou ja, GroenLinks is heel erg benieuwd wat partijen zoals CDA en wij denken over hun eigen verantwoordelijkheid als het gaat om grootschalige gebiedsontwikkelingen, zoals Pasgeld. Want het is natuurlijk wel zo dat deze plannen hun basis vinden in beslissingen op het gebied van de grex die in het verleden genomen zijn. Keuzes die onder andere door deze partijen gemaakt zijn. Dus om nu dit college te verwijten dat ze leefbaarheid geen prioriteit vinden, dat gaat ons te ver. Tot zover mijn tweede termijn.

De voorzitter: O, excuus, in deze zaal zie ik mensen niet zo heel goed. Mijnheer Van Dam, u wil interrumperen?

De heer Van Dam (WIJ.): Ja, klopt. Nee, ons verwijt is dat we nu er financieel slecht voorstaan en dat we daar geen plannen voor hebben of zien die niet op tijd komen. Dus en daar hoor ik mevrouw Oud Alink totaal niet over in haar beschouwing op de financiën van Rijswijk. Dus ja, het kan gebeuren dat er externe factoren zijn, ja, en we geloven ook best dat, daar heeft elke gemeente mee te maken, met dat er in het sociaal domein gewoon lasten zijn die wij nu niet kunnen dragen. Alleen wij verwachten dan wel dat er nu actief gehandeld wordt en dat daar plannen voor komen om dat te voorkomen of in ieder geval deels te voorkomen en daar hoor ik u niet over.

De voorzitter: Wat is uw vraag aan mevrouw Oude Alink?

De heer Van Dam (WIJ.): Nou, ze vroeg hoe wij daar tegenover staan dus het was meer een vraag naar mij volgens mij.

De voorzitter: Mevrouw Oude Alink.

Mevrouw Oude Alink (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, volgens mij is het college goed bezig met investeren in de stad en dat is natuurlijk, natuurlijk kost dat geld. Op het moment dat je bijvoorbeeld gaat investeren in het groen in zo'n wijk en in de leefbaarheid, dan is het wel heel erg van belang dat je inderdaad nu kosten maakt zodat je over een aantal jaren, dat het er goed bijligt. Dus je kunt denk ik als je begint met zo'n plan in de vorige collegeperiodes, dan kun je nu niet zeggen van, ja, laat het dan maar achterwegen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Ik zag dat mevrouw Van Nunen ook een interruptie wil.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dank. Ik heb een vraag aan de heer Van Dam. Hoe hij tegen, wat de wethouder ook al eerder zei, wethouder Bentvelzen, wat we ook al weten, hoe hij tegen de opneemregeling in het sociaal domein aankijkt en dan eventuele tekorten die ontstaan doordat we toch de zorg moeten verlenen die wordt gevraagd door onze inwoners? Hoe kijkt hij daartegenaan?

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Nou, heb ik toch mijn tweede termijn op dit moment volgens mij. Ik ga graag op mevrouw Van Nunen in. Wat ik al aangaf, tuurlijk maken we kosten in het sociaal domein, dat is, elke gemeente weet dat. Alleen je gaat mij niet vertellen dat je daar helemaal niks als gemeente aan kan doen, dat je totaal geen maatregelen kan nemen om het tij te keren. Ook al krijg je nooit 100 procent de gelden terug, is het onmogelijk dat je nul maatregelen kan verzinnen om geld te besparen. En die maatregelen die heb ik nog niet gevonden.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dan wil ik de heer Van Dam toch nog heel even herinneren aan een mededeling van wethouder Bentvelzen. Ik dacht dat dat bij het Kaderdebat was waarin zij zei dat ze wel degelijk had bespaard op de jeugdzorg. Misschien bent u zich daar ook nog van bewust van die mededeling van de wethouder. Dus dat er niets wordt gedaan, dat wil ik ten eerste bestrijden. Dan heeft u niet goed geluisterd naar een eerdere mededeling van onze wethouder.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Ik kijk naar mevrouw Oude Alink, was u klaar met uw tweede termijn?

Mevrouw Oude Alink (GL): Jawel.

De voorzitter: Ja? Dan geef ik nu het woord aan de heer Weterings van Rijswijks Belang. U heeft negen minuten spreektijd, als u dat nodig heeft.

De heer Weterings (RB): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik ga me proberen te beperken tot de aangekondigde moties. De voorzieningen die we hebben besproken, de huisartsen, de tandartsen, de fysiotherapeuten, daar heeft wethouder Bentvelzen een keiharde toezegging op gedaan, daar ben ik heel blij mee. Het is niet dat ik, ja, u heeft het over een glazenbol maar ja, dank u wel daarvoor voor het complement. Maar eigenlijk is het gewoon een dikke constatering uit de samenleving dat er nog steeds mensen bij ons aankloppen, ik heb geen huisarts, ik heb geen tandarts, ik moet naar Den Haag of ik moet naar Wassenaar. Dus het is nog steeds lokaal is het niet geregeld. Maar goed, u heeft een toezegging gedaan, ik hoop dat die ook is genoteerd, het eerste kwartaal van '24 krijgen wij daarvoor alle informatie. Dank u wel daarvoor. Dus wij zullen die motie niet indienen maar aanhouden. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, mevrouw Woudstra wil u interrumpen.

Mevrouw Woudstra (D66): Helemaal met u eens, heer Weterings, mooi dat die voorzieningen er komen. Maar mijn vraag is, u heeft ook gezien dat dat eerder ook al zo was, we hebben moties eerder ingediend over de voorzieningen en het zit er ook in. Dus ik wou u er heel even graag op wijzen en van u een reactie op het feit dat hier ook al zeker aandacht voor is en was.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (RB): Ja, dank voor de vraag. Maar we hebben helaas het afgelopen jaar er niks van teruggezien. Niet op iBabs, geen rib, geen informatiebrief dus er is ons niks toegereikt dat wij erop konden reageren op het gebied van de voorzieningen in Rijswijk.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, wil u nog een keer interrumpen over hetzelfde?

Mevrouw Woudstra (D66): Ja, dan wil ik toch graag aangeven dat u dan een hele motie en een stuk van de begroting heeft gemist.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord terug aan de heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, een antwoord op mevrouw van D66, op wat baseert u dat dan?

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Ja, als de voorzitter elke keer als ik een antwoord ga geven dat ook als reactie rekent dan gaan we wel heel snel, meestal is het op één interruptie op één onderwerp. Dus hoe telt dit dan?

De heer Weterings (RB): U mag wel antwoord geven hoor.

Mevrouw Woudstra (D66): Nee, ik heb een vraag aan de voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, mag u ook een vraag stellen toch, dat lijkt me wel logisch.

Mevrouw Woudstra (D66): Ja, maar wat telt er nu als interruptie want ik raak nu de draad kwijt.

De heer Weterings (RB): Bij u wel ja.

De voorzitter: Nou, ik stel voor dat mijnheer Weterings, dat u verder gaat met uw betoog.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ik vervolg mijn betoog. Dus deze motie zullen wij intrekken. Voorzitter, dan een motie over meer aandacht voor de auto. In ieder geval wethouder Van de Laar, bedankt voor de beantwoording. Alleen, ja, met alle respect, we hebben u de afgelopen periode, voorzitter, hebben wij de wethouder alleen maar gezien met een bakfiets en enkele weken geleden heeft die nog een parkeerplaats toegeëigend om daar een fiets neer te zetten. We hebben de wethouder nog niet bijvoorbeeld in RijswijkBuiten gezien waar er een parkeerprobleem is. Kijk eens, ik heb al parkeerplaatsen gerealiseerd. U praat nooit over de auto, terwijl de auto zo'n grote levensbehoefte is van heel veel Rijswijkers. We begrijpen best wel de denkwijze voor de toekomst maar op dit moment met een toename bij CBS en de geluiden uit de samenleving, gaan we de motie toch wel van harte indienen. Dus voorzitter, constaterende dat er een landelijke toename is van het autogebruik verkeer in Nederland maar ook in Rijswijk, dat zijn de cijfers van het CBS, overwegende dat Rijswijk een van de snelstgroeiende gemeenten van Nederland is, Rijswijk binnenkort de Mobiliteitsstrategie gaat bespreken van alle vormen vervoer en ook van de personenauto. Verzoekt het college bij het opstellen en het bespreken van die Mobiliteitsstrategie serieus ruimte te bieden en aandacht te besteden aan de P van de personenauto in het huidige en toekomstige autoverkeer, ook voor de doorstroming en de bereikbaarheid van Rijswijk, en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter, die hebben we dan gehad. Helemaal mooi. Voorzitter, uw toezegging over het lobbyen bij waarschijnlijk de heer Van Zanen over de politie, dat doet ons deugd. U heeft daar een keiharde toezegging op gedaan. Wij hopen dan ook bij het eerstvolgende overleg dat u heeft ons een terugkoppeling kan geven wat er eventueel bereikt is. Want u kan wel misschien zich afvragen van, hoe komt de heer Weterings aan die cijfers? Het was toevallig een bericht van de politie zelf op Facebook wat ze die dag hadden meegemaakt. En ja, bij mij, ik zie dan gelijk grote zorgen van, nou, ze hebben een keer een dag waarbij ze gaan controleren en dan is wat mij betreft die invulling van die dag, gebeuren gewoon te veel dingen dat er te weinig aandacht is voor dat soort zaken dagelijks te kunnen doen als politie zijnde. Dus nogmaals bedankt voor de toezegging. Ook deze motie zullen wij niet in stemming brengen dus die kan u ook schrappen. Voorzitter, dan hebben wij nog de motie of tenminste, het amendement over de afvalstoffenheffing. Ja, daar blijven wij bij want we zijn wel van mening, als we een overschot hebben van 2 miljoen en er is op het gebied van isolatiefonds ook 2 miljoen niet uitgegeven, dan zijn wij van mening dat het geld moet terugvloeien naar de Rijswijkers. Het is Rijswijk's geld en waarom zou je niet dat kunnen compenseren met een verlaging van de afvalstoffenheffing? Geef het die mensen terug, het is Rijswijk's geld. Wij begrijpen niet dat er ook überhaupt vanuit het college geen signaal komt van, luister eens, we hebben hier een overschot van 2 miljoen, niet uitgegeven. Keurig gedaan hebben, in de begroting gebleven. Maar het geld ligt er wel, dan kan je toch een compensatie maken van, nou, in plaats van dat we dat laten liggen gaan we voor de komende jaren die afvalstoffenheffing niet verhogen. Het zou zo'n mooi signaal zijn naar de Rijswijkers toe. Is niet gebeurd. Met ons amendement met steun van Wij. gaan wij hem ook bij deze is die dan ingediend. We hopen dalkijk ook het debat met de VVD erover aan te gaan hoe die erin staat. Dus het amendement wilde ik sowieso indienen. Dan voorzitter, nog even over de bekeuringen die waarschijnlijk via het Rijk of via bestuurlijke boetes gaan. We hebben niet in de halfjaarsrapportage kunnen zien wat het heeft opgeleverd aan boetes voor illegaal vuildumpen. Ook niet in de begroting, misschien hebben we het gemist, dat zou kunnen. Dan bij deze zou ik graag de informatie willen zien. Maar toch zouden wij heel graag willen als, we hebben zelfs via ambtelijke bijstand de cijfers opgevraagd, op dit moment kost het ons drie ton aan het verwijderen van illegaal vuildumping. Dat is een hoop geld en waarschijnlijk gaan die,

alle boetes die worden uitgedeeld bij een heterdaad of bij een adres die u vindt of wat dan niet, alles komt terug naar de Rijswijkse kas, dat begrijpen we ook. Maar die lobby naar het Rijk toe om iets meer geld terug te krijgen vind ik wel eerlijk. Want één, het kost ons drie ton om het te laten opruimen. Dat geld krijgen wij niet terug. De aantal boetes die wij uitschrijven via het CJIB krijgen we ook niet terug. Dus ja, niet gevraagd, niet geschoten is ook niet raak. Dus bij deze ook die motie willen we indienen, over de lobby naar het Rijk toe. Nogmaals, ook al zegt een lobby, we hebben het geprobeerd, het is niet gelukt, dan is dat ook een antwoord. We hebben die lobby tot nu toe nog gemist maar ik ga hem er eventjes bijpakken waar die is. Lobby naar het Rijk toe.

De voorzitter: De motie lobby naar het Rijk voor vergoeding boetes, die wilt u handhaven en in stemming brengen, voor alle check.

De heer Weterings (RB): Ik zal misschien enkel de strekking daarvan geven. Verzoekt het college per omgaande een lobby te starten bij het Rijk voor een vergoeding te krijgen per uitgegeven boete en daarmee de raad zo gauw mogelijk informeren wat er uit de lobby is gekomen. Maar nogmaals, nee is ook een antwoord. Dank u wel. En dan, voorzitter, betreft de citymarketing, daar is, zoals ik al zei, 15.000 euro op de plank blijven liggen. Misschien een mooie start om te onderzoeken wat de kosten zijn voor het plaatsen van en het onderhouden van acht grote letters met de letters Rijswijk. Zoek een prominente plek, het kan het Huis van de stad zijn, het kan Station Rijswijk zijn. Ideaal, het is een win-winsituatie, mensen gaan foto's maken en selfies maken, hartstikke leuk. Naar mijn idee hoeft het niet veel te kosten, je praat over letters. Het kan van staal, het kan van bepaalde afwerkmaterialen. Het zou zelfs ook uit de lopende begroting van kunst gehaald kunnen worden. Dus ook die wilden wij indienen. En dan, voorzitter, eigenlijk als afronding het laatste, ja, de zorg over Museum Rijswijk. Wethouder Wit gaf aan dat er toch weer een signaal zal komen dat ze waarschijnlijk niet aan de betalingen kunnen voldoen. We hebben daar met zijn allen gezeten nog niet al te lang geleden, waar er keiharde afspraken zijn gemaakt en afspraak is afspraak. Met een subsidiepost van ruim viereneenhalve ton aan salariskosten en een inkomstenpost van twee ton, ja, is het op een gegeven moment water naar de zee dragen. Dan moet je ook geen kunnen zeggen. Nou, als de schulden niet betaald kunnen worden, je kan op een gegeven moment niet meer aan je afspraken voldoen. Ja, dan zal ooit een keer de stekker eruit getrokken moeten worden. Dus dat wil ik u wel meegeven. Niet deze avond maar het zal bij ons wel in ons vizier blijven staan dat het blijven pompen in een bodemloze put, denkbeeldig ook een put voor de deur, en het blijven onderhouden van een aantal mensen die daar dus op de loonlijst staan, worden onderhouden van de subsidie van de gemeente Rijswijk geeft ons een heel vervelend rotbeeld. En dan kan u zeggen, ja, landelijk doen we dat, landelijk subsidiëren wij allerlei museums, dat is een landelijk probleem. Laten we als Rijswijk dan als koploper een keer een streep trekken onder die grote subsidies die daarheen gaan en proberen te kijken om dat te kunnen wegbezuinigen op het gebied van de betaalde banen en de 25 vrijwilligers die er lopen een extra vergoeding kunnen geven.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, mevrouw Van Nunen wil u interrumpen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, ik heb voordat de heer Weterings begon over Museum Rijswijk hem horen spreken over citymarketing en hoe belangrijk dat is voor Rijswijk. Ik wil één simpele vraag stellen aan de heer Weterings, vindt u het Museum Rijswijk een goed voorbeeld van citymarketing met al haar tentoonstellingen, publiciteit in landelijke media? Die vraag wil ik heel graag stellen.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (RB): Mevrouw Van Nunen, dank voor uw barmhartelijke vraag. Het antwoord is nee. Dat kun je ook zien aan het aantal bezoekers die er komen. Het is een handjevol, anderhalve paardenkop, het is zonde. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, u heeft uw tweede termijn afgerond?

De heer Weterings (RB): Dank u wel.

De voorzitter: Ja, exact, het is helder welke moties in stemming en het ene amendement houdt u ook in stand. Dan ga ik het woord geven aan mijnheer Van Dam van de fractie Wij. Rijswijk en u heeft negen minuten.

De heer Van Dam (WIJ.): Nou, dat gaat ruimschoots lukken denk ik. Ik zou allereerst even willen reageren toch op de eerste termijn van de wethouder financiën. Die zegt dat die het erg vervelend vindt dat onze algemene reserve nog maar 6 miljoen in kas heeft. Daarmee is Wij. Rijswijk dat met hem eens alleen de conclusie die die daaraan trekt is onze partij het niet mee eens. Want hij geeft aan dat we voor volgend jaar nog 2 miljoen in de plus staan dus dat we nu niet met acute maatregelen moeten gaan komen voor volgend jaar. Ja, en Wij. schrikt toch wel van die uitspraak want die algemene reserve van 6 miljoen, dat is tegelijkertijd onze risicobuffer. En ja, laat ik duidelijk zijn, op het moment dat we een tekort krijgen volgend jaar dat misschien nog maar de helft is van het tekort wat we in 2023 hebben gehad, dan is onze algemene reserve gewoon weg. Dat is een risico wat we volgens mij niet moeten willen nemen. Ik snap dan ook niet dat de wethouder dat niet aangeeft. Dat die niet zegt van, o ja, dat is inderdaad een heel groot probleem, daar moeten we iets aan doen. Dus vind ik de toelichting die we daarop krijgen toch erg matig en hoop ik dat de wethouder misschien in achtneming van dat risico toch nog een keer kan vertellen waarom er dan niet voor wordt gekozen om toch iets te gaan doen aan die financiën? In het coalitieprogramma staat de volgende afspraak, we houden de begroting structureel in evenwicht met een voldoende risicoreserves. Ja, en die risicoreserves, ik zei het net al, maar die beginnen toch wel echt heel erg schaars te worden. Zeker in die turbulente tijd, en volgens mij zegt elke fractie dat hier vanavond, waarin we zoveel onzekerheden hebben, wil je niet dat die risicoreserves zo laag zijn. En ik wil dan toch direct de vraag stellen aan D66 want jullie komen op mij over altijd als een partij die zich houdt aan alle afspraken, zeker ook als het in hun eigen coalitieprogramma staat, hoe kijken jullie nu aan tegen die risicoreserves en zeker nu ze zo laag zijn, vindt u dat geen risico dat we zouden moeten nemen?

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): De risico's zijn in een aantal jaren fors afgebouwd, daar hebben wij meerdere keren op gewezen. We hebben trouwens ook gewezen op onderbesteding en met name ook het investeren in nu zodat we daar later juist niet dit soort risico's hebben. Die lijn blijven wij dan ook volgen en wij zien dat we volgend jaar voorzichtig begroten, extra voorzichtig begroten en we dus extra rekening houden met de risico's en daar zijn wij blij mee. En ik kom daar zo in mijn bijdrage ook nog op terug.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Nou, ik ben blij dat ze daar straks nog op terugkomt want ja, zoals ik zei, als we straks nog maar de helft van het vorige tekort krijgen of het volgend jaar een kwart van wat we nu hadden, ja, dan staan we in de rode cijfers. Dus ja, ik hoop dan dat mevrouw Woudstra gelijk heeft in haar analyse. Ja, u heeft ook nog geen reflectie gegeven, en dan is dit in dit geval de wethouder, op onze voorstellen die we hebben gedaan samen met Rijswijks Belang en samen met het CDA. Want waarom kijken we nou niet eerst naar wat we als gemeente kunnen doen in plaats van de rekening door te schuiven naar de inwoners? Is dat dan in één

keer prima? Want volgens mij is VVD toch heel duidelijk geweest in het verleden en is dat juist iets wat we zouden moeten willen voorkomen. Wat is dan de reden dat we dat niet doen? Dat heb ik de wethouder nog niet horen zeggen. En daar zou ik toch graag in de tweede termijn iets over willen horen. En diezelfde vraag zou ik toch ook willen stellen aan de fractie van de VVD. Want ik zie het amendement dat hier op de agenda staat maar dat amendement om de lastenverhoging te beperken is niet volledig. Want hoewel het beperkt gaan we alsnog een grote rekening doorschuiven naar de inwoners. We hebben de wethouder horen zeggen dat het voor die 22 procent die de mensen straks meer gaan betalen wellicht een verlaging gaat veroorzaken van 5 procent. Dat betekent dat we nog steeds 17 procent verhoging straks hebben van de afvalstoffenheffing. Is dat dan in één keer goed, is dat oké? Vindt u dat dan uit te leggen aan de Rijswijker? Waarom niet eerst pas op de plaats maken en kijken of we kunnen snijden in beleid zoals u eigenlijk altijd al heeft gezegd?

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter. Voorzitter, ons amendement roept met nadruk op om die afvalstoffenheffing te verlagen. Die wordt, als dit wordt aangenomen, wordt die verhoging ook met een kwart teruggedraaid en daar zouden we heel blij mee zijn. Ik ben ook heel blij met de steun die ik net heb gehoord van GroenLinks daarover en natuurlijk de partijen die daaronder staan. Ja, voorzitter, de heer Van Dam die is heel kritisch nu en dat is heel goed. Moeten we vooral ook zijn. Maar ik zou ook wel willen vragen waarom die niet zo kritisch is op zichzelf en ook in het verleden? Ik heb geen voorstellen van de heer Van Dam gehoord in al die tijd wat we moeten doen om die financiën op orde te krijgen. Niks, nada. Ik heb om eerlijk te zijn bij zijn eerste termijn had ik het gevoel dat die het had tegen het vorige college, waar die zelf in zat. Alles wat nu, of in ieder geval heel veel waar dit college nu eindelijk mee aan de slag is om op te lossen, is allemaal veroorzaakt in het vorige college. En ook nog wel redelijk vaak door bepaalde wethouders die van partijen waren die aan mijn rechterkant zitten en aan mijn linkerkant zitten. Dus u kunt hier nu wel vragen, wij zagen hier een mogelijkheid om die afvalstoffenheffing te beperken. Het zou heel fijn zijn als dat lukt. Maar je moet ook het verantwoordelijk doen. En het amendement wat u heeft ingediend met totaal, met een totale terugdraaien van die stijging hadden we natuurlijk liever ook gehad maar dat geeft wel tot gevolg dat die cao-stijging van de afvalophalers, die moeten ook gewoon betaald krijgen. Er is een dienstverlening naar inwoners, dat kan je ... Dat moeten we ook in stand houden. En dat was een hele lastige afweging maar dit is de optie die we zagen en dat is waarom we daarvoor hebben gekozen.

De voorzitter: Best wel een lang antwoord.

De heer Loof (VVD): Ja, zeker. Sorry.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Ja, het is simpelweg niet waar dat wij nooit een voorstel hebben gedaan om de financiën op orde te krijgen. We hebben een half jaar geleden toen we tijdens het Kaderdebat hebben gezeten hebben wij de handreiking gedaan naar het college en naar u als coalitiepartijen om te zeggen van, laten we samen kijken om inzichtelijk te maken waar we besparingen kunnen doorvoeren. Laten we samen dan de beslissing maken om harde keuzes te kunnen maken. Maar dat heeft u afgewezen, dat wilde u niet. Die motie die is tegen gestemd. En dan kunt u zeggen wat u wil maar daar hebben we een voorstel voor gedaan. Dus om te zeggen, Wij. Rijswijk neemt zijn verantwoordelijkheid niet, dat is onzin. Daarnaast vind ik het ook heel erg kwalijk dat u nu al voor de zoveelste keer doorverwijst naar het vorige college. U zit hier nu twee jaar. U dient zelf uw bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. U kan nu aan de knoppen draaien en u kiest ervoor om te gaan zeggen van, oké, we gaan de Rijswijker nu belasten met een verhoging. Terwijl u altijd heeft gezegd, ook

tijdens de verkiezingen, ook vorige periode, om dat juist niet te doen. Ik vraag u, wat u het overigens niet heeft beantwoord, waarom we niet eerst gaan kijken wat we zelf beter kunnen doen? Waarom snijden we nou niet in ons eigen beleid, waarom gaan we niet kijken wat we efficiënter kunnen doen, waarom kijken we niet wat we wellicht af kunnen schaffen voordat we aan die inwoners gaan vragen om meer te gaan betalen? En die vraag beantwoordt u niet. Daarmee neem ik aan dat u gewoon vanuit de verkiezingen een 365 graden heeft gedraaid en dat nu wel oké vindt.

De voorzitter: Mijnheer Loof, ik geef u het woord.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter. Om te beginnen, ja, wat de heer Van Dam net zei, dat waren geen voorstellen. Dat is zeggen, kom, we gaan samen nadenken. Hebben we gedaan. Ik bedoel, er is prima geluisterd naar elke partij in deze raad door het college, dat weet ik zeker. Ook door ons. Maar los daarvan, de heer Van Dam die zegt nu, ja, in het verleden, verleden dit. U heeft nog anderhalve maand geleden nog geen motie gesteund waarin gewoon bot werd gezegd, zoek maar dekking even voor de bos- en parkloper. Los wat we daarvan vinden maar u doet het zelf. U heeft dat zelf toen gedaan. Was geen dekking voor, ligt straks ter bespreking, hartstikke veel geld. Hoor ik u niet over. Het is wel heel erg cherry picking op dit punt. Los daarvan, wij draaien niet 365 graden. 365, wij draaien geen 365 graden, mijnheer Van Dam. Wij zien hier een mogelijkheid om hem te verlagen, dat ligt gewoon binnen de mogelijkheden die er op dit moment zijn en die pakken we heel graag. Het is gewoon een feit dat er op dit moment heel veel stijgingen zijn, vinden we ongelooflijk rot. We hebben het college ook gevraagd, kijk naar wat er minder kan. En daar zijn ze ook hard mee bezig, dat weet ik zeker. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Koegler, u wilt interrumpen. Wie wilt u interrumpen?

Mevrouw Koegler Böhm (RB): De heer Loof, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Loof. Ja.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Ja, want als we dan toch even naar het verleden kijken, de heer Loof, dan valt het me op dat de VVD de afgelopen twee jaar een motie heeft ingediend voor de afvalstoffenheffing met het verzoek om het te maximeren maximaal tot het inflatiepercentage en zelfs eenmaal om het helemaal niet te verhogen. Wat maakt nu dan dat u daar een heel ander standpunt in inneemt?

De voorzitter: Mijnheer Loof. Ja, ik ga zo terug naar mijnheer Van Dam.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter. De omstandigheden zijn op dit moment veranderd en dit is de mogelijkheden die we op dit moment zien. Ik kan het niet verantwoorden om geen enkele stijging op dit moment te laten plaatsvinden. Hoe rot we dat ook vinden, dan ben ik al blij dat we het eventueel naar beneden kunnen halen. Maar als we nu helemaal niks doen, krijgen we het volgend jaar dubbel en dwars terug. En dat risico wil ik ook absoluut voorkomen want de dekking die u heeft aangegeven in uw amendement is niet structureel. En wij vragen juist op, zoek nou eindelijk eens die structurele dekking.

De voorzitter: Ik wil mijnheer Van Dam nu het woord geven en dan vragen of hij zijn betoog in tweede termijn wil afronden?

De heer Van Dam (WIJ): Ja. Nee, er wordt nog steeds geen antwoord op gegeven waarom we niet eerst gaan kijken naar onszelf? Maar goed, ik hoop dan dat de wethouder van de VVD dan daar wel antwoord op kan

gaan geven. Wat ik nog miste ook in de eerste termijn van de PvdA bijvoorbeeld is, en dat is gewoon een open vraag, waarom zo'n lastenverhoging nu in één keer wel kan? We hebben talloze discussies gevoerd waar elke verhoging die door wordt gerekend naar de inwoner, noem bijvoorbeeld die 12,50 euro voor het grofvuil kan ik me herinneren, dat die te veel was voor alle mensen in Rijswijk die het net iets te krap hadden. Hoezo dit dan wel?

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter, ik neem aan dat de heer Van Dam weet dat wij altijd voor specifieke doelgroepen opkomen die niet de lasten kunnen dragen die een gemiddelde inwoner in Rijswijk met een gemiddeld inkomen wel kan dragen. Als u mij goed heeft gevolgd in mijn eerste termijn heb ik ook heel nadrukkelijk gezegd dat lastenverhoging voor de Partij van de Arbeid acceptabel is als het niveau van voorzieningen op peil blijft. Daarna heb ik gezegd van, op dat moment moet je ook kijken wie de zwaarste lasten dragen en dat zijn voor onze mensen met de hoogste inkomens. Met in ieder geval een inkomen dat het lastenniveau kan dragen zoals nu ook voorgesteld in deze begroting. Ik hoop dat u daarmee ook de Partij van de Arbeid ook kunt plaatsen in haar eigenlijk al jarenlange beleid.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Nee, en dat laatste kan ik niet plaatsen want u, 12,50 euro voor grofvuil is te veel maar 20 euro plus voor een parkeerplek, dat kan blijikbaar. Ja, dat is toch niet te rijmen?

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen, laatste keer.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, laatste keer, dat begrijp ik. Appels met peren weer, de bekende uitdrukking. Op het moment, en dat heb ik al vaker gezegd, ik betaal zelf namelijk wel 12,50 euro voor het ophalen van grofvuil. Ik vind dat heel normaal en daar heb ik geen enkele moeite mee. Wij hebben gepleit voor het afschaffen van 12,50 euro voor het ophalen van grof vuil voor bepaalde inkomens. Voor bepaalde inkomens, ik zeg het nog een keer. En niet voor iedereen. Dus in die zin, het verhogen van een parkeervergunning staat voor ons helemaal niet ter discussie als dat betekent dat iedereen gewoon die het kan betalen, dat ook op kan brengen of opbrengt. Dat zijn onze uitgangspunten wat betreft lasten voor iedere inwoner die het kan betalen.

De heer Van Dam: Ja, en ik heb ...

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik het woord aan de heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): En ik had gehoopt dat u, net als drie jaar geleden, u nu zich voor hetzelfde zou inzetten voor diezelfde groep mensen tijdens deze verhoging als dat u toen deed, maar blijikbaar niet. Voorzitter, ik wil het gaan afronden.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Loof u wil interrumpen.

De heer Loof (VVD): Ja, even een korte vraag. De heer Van Dam, hij heeft het zelf over, mijnheer Loof, waarom kijkt u zoveel naar het verleden? Maar ik hoor nu alleen maar reacties naar anderen waar het gaat over drie jaar, vier jaar of vijf jaar geleden. Wees wel een beetje consequent. Vind u dat niet ook?

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ): U was de eerste, mevrouw Van Nunen is de tweede dus dat valt wel mee. Ik zou het willen hebben over een laatste ding en dat is wat we ook uit het college hoorden. Het is frustrerend om te horen dat een plek voor jongeren in RijswijkBuiten wederom op de lange baan geschoven wordt. Die motie die twee jaar geleden al is aangenomen en nergens is er indertijd geld beschikbaar gesteld om uit te voeren terwijl de behoefte enorm is. Wat vindt mede-indiener PvdA hier eigenlijk van want volgens mij hebben we dat plan samen ingediend want dit was nou juist inderdaad een mooi initiatief met een preventief kader. Het terrein van FCCR ligt er nu verlaten bij en hoe langer we dat zo laten liggen, hoe meer criminaliteit er zal plaatsvinden. Ondertussen zwerven de jongeren van Rijswijk door de gemeente op zoek naar een plek om zonder veel gedoe elkaar te kunnen ontmoeten. Jongeren ervaren steeds meer stress, dat zei mevrouw Bentvelzen zelf, en ze komen met zichzelf in de knoop en de jeugdzorg ligt op de loer. Nu kunnen we niet voorspellen hoeveel zorgaanvragen er volgend jaar in de jeugdzorg zullen komen maar we zouden er alles aan moeten doen om te voorkomen dat ze er komen. Laat een ontmoetingsplek nu juist hier een bijdrage aan kunnen leveren. En dat er meer ontmoetingsplekken, zoals bijvoorbeeld Nextgen, echt nodig zijn. We verzoeken daarmee het college niet langer af te wachten met het uitvoeren van de motie omdat we er vrij zeker van zijn dat het mes aan twee kanten gaat snijden. En daarbij wil ik het voor mijn tweede termijn laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Woudstra van D66. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Dank u wel. Er waren partijen die zeiden, u maakt geen keuze. Wij zien die keuzes wel. De eerder door D66 Rijswijk en de hele raad gevraagde inzet bij provincie en het Rijk is er nu. Het ravijn van 2025-2026 gaat niet zomaar weg. D66 Rijswijk zet in op meer structureel geld voor gemeenten, dat doen wij landelijk. Er is eerder al een betoog over gehouden over waarom dat zo belangrijk is. En als raad zijn we duidelijk geweest, de urgentie in de financiën is hoog. We zijn blij te zien dat er nieuw ... Sorry. We zijn daarbij mee bezig en zodra er een nieuw kabinet is zullen we daar ook over spreken en kijken naar het dichten van gaten in de begroting op het gebied van Wmo en jeugdzorg.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter?

Mevrouw Woudstra (D66): Maar laat als college ook de urgentie zien en willen ...

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, mijnheer Van Enk wil u interromperen.

Mevrouw Woudstra (D66): ... ook naar buiten toe ... Ik wil graag ook mijn zin kunnen afmaken, net als de vorige sprekers.

De voorzitter: Ja. Nee, ik maak geen enkel onderscheid in sprekers, mevrouw Woudstra. Mijnheer Van Enk wil u interromperen.

De heer Van Enk (CDA): Ja, ik hoor mevrouw Woudstra nu voor de tweede keer zeggen dat D66 duidelijke keuzes maakt. Maar over de financiële problematiek die nu voorligt hoor ik die keuze niet, anders dan, we gaan het nieuwe kabinet vragen om extra geld. En wij moeten er met zijn allen rekening mee houden dat dat extra, dat het nieuwe kabinet niet met extra geld komt. Want er is een D66-minister Kaag die toch in de afgelopen begroting al heeft laten zien dat alle extra's op zijn na de coronaperiode. En dat we een andere ...

De voorzitter: Wat is uw vraag aan mevrouw Woudstra?

De heer Van Enk (CDA): Dus ik vraag, waar zitten nu de keuzes die D66 Rijswijk gaat doen in de Rijswijkse begroting om de tering naar de nering te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Allereerst, ik was nog niet klaar dus ik maak dat graag zo meteen nog af inderdaad. Sorry. Ik heb een beetje last van mijn neus dus dat klinkt soms wat anders dan de bedoeling is. Wij maken die keuzes. Wij zijn een aantal projecten uitgesteld. We hebben bij de vorige voorstellen duidelijk aangegeven en vanavond duidelijk aangegeven dat wij geen nieuwe voorstellen doen die geld vragen. Elke keer als dat vorige keer aan de orde is geweest waar we met u over hebben gediscussieerd, geven we dat duidelijk aan. In de afgelopen jaren hebben we dat ook duidelijk aangegeven. We zetten ook in, elke keer waarschuwen wij voor de risico's die we lopen met bijvoorbeeld de grex, vragen we extra aandacht voor de grex en zetten we dat op de agenda. We zijn heel blij geweest dat elke keer met de hele raad te doen. We hebben dit keer bij het kader ook gevraagd om duidelijk een extra overschot aan te houden en dat doet de wethouder ook. Wij blijven daar ook op letten dat dat gebeurt. Wij hebben ingezet op striktere controle van financiën, een hele stevige auditcommissie. Dat zien wij, daar vragen wij ook elke keer naar en dat zullen we het komende jaar ook blijven doen. Ik wil deze, nou ja, en dan zijn er nog een aantal andere voorstellen die ik ook wel wil aanhalen maar daar komen we vast nog over te spreken.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ik hoor mevrouw Woudstra wel een zorg mee uitspreken en procesvoorstellen doen en ja, beter opletten op de tekorten of een extra buffer aanhouden. Maar we constateren vanavond al dat de buffer die schijnbaar nog zit in deze begroting van 4 miljoen, dat die eigenlijk al weg is. Door de jeugdzorg nog niet is verwerkt en doordat de verrassingen in de nieuwe cao nog niet zijn verwerkt. Dus we hebben al geld tekort en de reserve daalt straks tot nul. Wat is nou die keuze die u maakt? Want u zegt, we zijn bezorgd maar u maakt geen keuze, u geeft geen enkel voorbeeld.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Nou, ik heb net een aantal voorbeelden gegeven waarbij wij keuzes en investeringen hebben uitgesteld en ik denk niet dat ik die hoeft te herhalen. En als u meer voorstellen heeft om keuze investeringen uit te stellen hoor ik die graag.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, wilt u verder gaan met uw tweede termijn?

Mevrouw Woudstra (D66): Zeker. Wat we nog vragen? We hebben een toezegging inzicht op de lange termijn financiën met transparant begroten de bijlagen met kosten voor onderhoud zien we verbeteringen. Kan de wethouder ook toezeggen dat het gevraagde langetermijn investeringsplan van zeker 15 jaar ook meegaat met de opzet voor het komend jaar en we daar bij het Kaderdebat ook al inzicht in krijgen? Dan thuis in Rijswijk. Dank voor uw blijvende inzet op voldoende politiek. Blijvend inzetten op een vervolg van de bijeenkomst van Veilig Thuis en een veilige straat. Ik doe dit jaar ook weer mee met Orange the World en ik doe dat graag samen met u. Het grote deel van het geld in onze gemeente gaat elk jaar structureel naar sociale voorzieningen, daar zijn mensen afhankelijk van. Die moeten armoede en uitsluiting voorkomen. Dat heeft zeker de volle aandacht van de gemeente nodig en wij staan voor die kansengelijkheid. Er is duidelijk actie op

mensen aan het werk helpen met ons Werkgevers Servicepunt met goede contacten met de BBR en bedrijven voor het verkleinen van de afstand tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Wij zien de wethouder ...

De heer Weterings (RB): Voorzitter?

Mevrouw Woudstra (D66): ... actief mensen aan het werk helpen en inzetten op wat er kan bij bedrijven.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, volgens mij bent u wel nu aan uw laatste interruptie. De procesregel is drie interrupties per termijn. Maar ik wil u de mogelijkheid geven om mevrouw Woudstra te interrumperen.

De heer Weterings (RB): Dank u wel. We hebben een hele mooi zaal daarvoor, heel wat gekost. Dat zou ik heel fijn vinden om toch even nog een interruptie te doen. Voorzitter, ik vroeg me af, mevrouw Woudstra die was heel erg te spreken over het overschot, wat is de gemeente, het college heeft overgehouden van 2 miljoen. Is mevrouw Woudstra het niet met ons eens hetgene wat we overhouden, dat we niet hebben uitgegeven, dat het een prachtig idee zou zijn om daarvoor de belastingverlaging van de afvalstoffenheffing terug te geven aan de Rijswijkers?

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): We hebben een begroting waarin we 2 miljoen extra reserveren voor mogelijke tegenvallers en die zien wij dus ook heel graag gebruikt voor het feit dat we niet heel veel buffer hebben. En dat is de buffer en die gaan wij nu niet ergens voor inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, was u klaar met uw tweede termijn? Nee toch?

Mevrouw Woudstra (D66): Ik was wel halverwege. Het onderwijs-, arbeidsmarktbeleid ligt er. We hoorden de wethouder dit noemen, ga er vooral mee door. Ook de ondernemers die we spreken maken zich zorgen over goed personeel en een toekomst voor werknemers en ondernemers. Acties op bereikbaarheid, we vragen er al jaren om en zien nu ook actie. Eindelijk met oplossingen voor auto's en daar blijven we ook op letten bij het komende, op letten dat al deze acties ook worden ondernomen. Het lukt het college om stappen te zetten met nieuwe verkeerslichten, camera's, een milieuzone en ook kleine acties. Er zijn extra schoolzones en herinrichting van straten en fietspaden. Dan is er ook nog de aangenomen visie met STOMP als uitgangspunt, het actieplan verkeersveiligheid en het staat duidelijk in de begroting en het wordt ook weer komende tijd geagendeerd. Wij blijven als D66 benadrukken dat het belang is dat we schone lucht hebben. De auto vervuult en elke rit is er daarbij één. Daarom kiezen we waar het kan voor auto's maar waar het nog beter kan voor voetgangers, fietsers en OV op de eerste plaats zodat Rijswijk leefbaar en toegankelijk blijft. Over maatschappelijk vastgoed, we begrijpen dat we het overzicht deze week nog ontvangen. Op basis van die informatie komen we bij een volgende vergadering met een voorstel voor het beheer van maatschappelijk vastgoed. Dank voor alle inzet op dierenwelzijn als aanpak voor eenzaamheid en de actie van de Dierenbescherming had u nog geen antwoord. We praten daar graag met u over verder om te kijken wat daar in eenzaamheid ook kan gebeuren. Van grijs naar groen. Bij het betalen van de afvalstoffenheffing voelen inwoners ook onmacht. Het afval wordt voor de prijs opgehaald maar individueel hebben ze niet echt invloed op de prijs. Je bent afhankelijk van elkaar. We zien graag lagere kosten en een grotere invloed van inwoners hierop, met bijvoorbeeld verdere actie op egft, wormenhotels en het betrekken van corporaties. Nog minder glas in het restafval en textiel zodat het verbranden hiervan niet hoeft en de kosten ook lager zijn. Kan de wethouder toezeggen dat dit terugkomt bij het afvalbeleid in december? Over de amendementen, de indieners halen het geld uit het isolatiefonds. Dit fonds geldt voor meerdere jaren, het hoeft niet per jaar

uitgegeven. Het staat gereserveerd voor investeringen die onze inwoners in de komende jaren moeten doen. Dat is belastinggeld en bedoeld om de energierekening laag te houden en voor mensen die niet het kapitaal hebben, dat zij dit niet alleen hoeven te doen. Dat is hard nodig en moet zo snel mogelijk. Het korten op dit fonds is incidenteel korte termijn en dat schuift de problemen vooruit. Een inzet op efficiency en een wens om duidelijk te zijn naar Avalex ondersteunen we. Daarom stemmen we voor het amendement van de VVD Rijswijk. Samen in Rijswijk. Digitoegankelijk noemde het, wij zagen een website op niveau C. Dat zou lager zijn maar er blijkt een nieuwe test te zijn gedaan. Ik wil u vragen om zo snel mogelijk de resterende acht punten naar niveau A inderdaad ook te gaan halen volgens het vereiste stappenplan. Maar we zien ook dat er op die inhoud van de website nog uitbreiding nodig is. Zegt u dat ook toe naast deze inzet? Voor de toegankelijkheid van het Huis van de stad, de lift dan wel een andere oplossing, heeft echt actie nodig. Goed dat die test er komt maar gaat u ook mee om het zelf te beleven, dan nemen we die resultaten dat u meegaat ook meteen mee bij de test. Voor het museum ten slotte, wij vinden het ook belangrijk dat er aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. In die voorwaarden stond ook de binding met Rijswijk. Het gaat daarmee dus niet alleen om de financiën maar die binding met Rijswijk zien wij graag ook terug. We zullen daarop blijven letten dat dat ook zo is. Tot slot, degenen die bezield zijn door hoop kunnen doen wat onmogelijk lijkt voor degenen die onder de deprimerende invloed van angst leven. Geldt dat niet? Wij hopen op hoop en niet alleen hoop, wij bieden daar ook acties en plannen voor. Daar sluit ik graag mee af.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Loof van de VVD. U heeft acht minuten maximaal.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter. Voorzitter, dank aan het college voor de beantwoording in de eerste termijn. Duidelijk. Nog een aantal vragen aan de verschillende wethouders. Om te beginnen wethouder financiën. Wij willen dat in control blijven op de financiën wel blijven benadrukken en vooral dat anticiperen in de lopende jaren op tegenvallers. Kan de wethouder deze avond aangeven wat de prognose is voor het eind van het jaar? Het jaar is ten slotte nog niet voorbij en hoe staan we er dan voor? Als dat niet kan, wat betekent dat eigenlijk over datzelfde in control zijn? We zoeken echt naar, is het college in control op die financiën gedurende het lopende jaar? Daarbij dank voor de duidelijke toezegging over de subsidieplafonds. Die noteren we als toezegging en we vragen de griffie om dat ook te doen en kijken ook uit naar de voorstellen van het college hierover bij het Kaderdebat. Dan bij deze willen we die motie graag aanhouden, intrekken, we brengen hem niet in stemming.

De voorzitter: U trekt de motie in?

De heer Loof (VVD): Ja.

De voorzitter: Niet in stemming.

De heer Loof (VVD): We houden hem aan, brengen hem in ieder geval niet in stemming, ja.

De voorzitter: Prima, dan trekt u hem in.

De heer Loof (VVD): Terminologie vooral. Nee, mijnheer Van Enk, zeker niet. Ja, is ook een amendement. Goed. Tot slot richting de wethouder financiën, we vragen en benadrukken, eigenlijk geldt dit eigenlijk voor het hele college, we vragen en benadrukken echt met klem die urgentie. Die wil ik iets meer voelen bij alle portefeuillehouders. En ook dat in control blijven. We kunnen bijsturen in het lopende jaar. Dat zagen we niet aankomen, kan, dat kan zeker, maar niet te vaak en dat gebeurt nu soms toch te vaak. Hoe kijkt de wethouder

hier concreet naar? Voor wethouder Van de Laar de vraag met de parkeervergunningen, we willen toch nog iets meer toelichting. Waarom is nou gekozen voor deze dekking? We willen daar echt een duidelijk antwoord over. De wethouder geeft namelijk aan dat die blij is dat die reserves groeien en dat die met plannen gefinancierd kunnen worden. En dan vragen wij ons af, is dat dan niet in combinatie met de verhoging van die parkeervergunning toch gewoon de definitie van de auto als melkkoe? Graag daar een reactie op want dit lijkt ons niet de bedoeling. Wethouder geeft ook aan dat de parkeerreserves voor allerlei plannen kunnen worden gebruikt en we willen hier wel echt benadrukken dat het gewoon conform afspraak moet blijven voor parkeren en mobiliteit en niet voor andere zaken. De wethouder heeft onze motie over de Herenstraat ontraden. Op zich snappen we de redenatie van de wethouder daarachter dus die motie willen we ook, nou ja, intrekken. We brengen hem niet in stemming, houden hem aan. Maar dat doen we dan, dan dienen we hem in als eventuele plannen er zitten, dan kijken we dan, amenderen we hoe dan ook. Maar let wel op, dit is een vertolking van wel echte zorgen en geluiden van ondernemers in de Herenstraat die wij ook echt horen. Die maken zich echt zorgen dus ga hier alsjeblieft niet lichtzinnig mee om. Dus we vragen om ook met uw collega-wethouders om hier echt tot een oplossing te komen zodat die ondernemers ook gewoon hun klandizie kunnen behouden, ook voor de mensen die met de auto komen. Nou ja, die redenatie van de wethouder snappen we en we wachten het plan af. Ik had daarbij de vraag in het verlengde daarvan, wij houden hem nu aan, trekken hem in met de toezegging van de wethouder, had ik eigenlijk de vraag aan de heer Weterings, zou dat niet ook kunnen met zijn motie over meer ruimte voor de auto? Aangezien de wethouder daar heeft aangegeven, neem ik mee, gaan we zeker doen, en dan het eindplan amenderen. Ik was gewoon benieuwd naar hoe die daarnaar kijkt? Ik zeg niet dat die het moet doen maar ik was benieuwd of dezelfde route niet ook bewandeld kon worden. Maar daar hoor ik straks vast wel een antwoord op.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, dank voor de vraag van de heer Loof. Het antwoord is in principe nee want we zien te weinig over de auto, we zien te weinig selfies met auto's, we hebben er eigenlijk niet heel veel vertrouwen in dat dat ooit gaat terugkomen. Dus we willen nog eigenlijk een keiharde, ja, met de motie toch iets proberen door te drukken. Ook een signaal naar ambtelijke orgaan toe, als u de vorige keer iets gaat berekenen met een woonwijk, niet 0,2 aanhouden, dat we niet met zijn vijven één plek moeten delen maar dat er gewoon voldoende ruimte is voor de auto. Dat signaal willen we echt stevig afgeven vanavond. Als dat ietsje meer je vraag beantwoordt, mijnheer Loof.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter. Dank ook aan de heer Weterings, dat is duidelijk, dank. Een reactie op wethouder Van Malsen. Die had het over sociale huur als reactie op een vraag uit de raad. Daarbij willen we eigenlijk kort vooral oproepen om ons aan die afspraak te houden en we kijken gewoon uit naar de plannen. Belangrijke plannen, zorgen dat we gewoon daar zo, dat we ons aan die afspraken houden. En ik heb er alle vertrouwen in dat de wethouder daarmee goed aan de slag gaat. Met betrekking tot het sociaal domein willen we graag een iets duidelijker antwoord op wat we binnen dat sociaal domein nog kunnen doen. We vroegen wat na de vorige bezuinigingsronde nog mogelijk is qua besparingen, landelijk, regionaal en lokaal. Het lokale actieplan is door de wethouder uitgezet en dat is zeer positief maar is dat plan nu volledig uitgevoerd? En zo niet, wat is binnen dit plan nog mogelijk, wat is er al gedaan en wat kan er nog worden gedaan? Graag horen we hier een wat duidelijker antwoord op van de wethouder. Dan richting de burgemeester. Voorzitter, de burgemeester had het over de Pandjesbrigade en wij willen dat die ambitie wel iets strakker mag en toch wat sterker kan worden neergezet. De burgemeester heeft het erover dat we niet te veel moeten verwachten

maar dan wordt die Pandjesbrigade wel een wassen neus. In Den Haag werkt het perfect, proactief controleren, handhaven en aanpakken en dat is ook precies wat we hier zouden willen zien. Want wat we op dit moment zien is toch meer het reactieve afgaan op meldingen. En we willen toch de duidelijk harde toezegging dat de burgemeester en het college dat die echt aan de slag gaan om die Pandjesbrigade ook een succes te maken en niet gewoon een voortzetting van het huidige beleid alleen dan met een leukere naam en meer geld erachter. Nou, ik heb wel van meerdere wat gehoord over ons amendement. Het doet mij heel erg deugd dat we dat amendement, zoals het er nu uitziet, dat het een meerderheid gaat halen. En dat is heel goed want daar kunnen we toch een kwart van die verhogen van de afvalstoffenheffing kunnen we ervan afhaken. Dat is goed voor de Rijswijkse inwoners en ondernemers. We horen toch nog wel heel even de appreciatie van de wethouder daarover maar ik heb zo'n gevoel gehoord wat er in deze raad leeft wat dat voor antwoord gaat zijn.

De voorzitter: Mijnheer Loof, mijnheer Weterings wil u interrumpen.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, een hele korte vraag. Tenminste een vraag volgens het amendement van de VVD, medeondertekend door Beter Voor Rijswijk, erg onduidelijk wat nou precies dan de verhoging gaat worden. U praat steeds over een verhoging en ik heb heel goed naar de heer Loof geluisterd, als uitleg gaf die, ja, de salarissen zijn wat gestegen, cao bij Avalex, en de materialen zijn duurder geworden dus het moet wel meestijgen. Maar is de heer Loof het niet met mij eens, dan praat je toch puur over de inflatie? En kunnen wij dadelijk met een schorsing misschien met de partijen bij elkaar gaan zitten om niet voor de 18 procent te gaan, niet voor die 22 procent te gaan maar dan voor die 3,1 procent inflatiekosten. Daar kan u ons misschien nog wel in vinden na een schorsing.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof (VVD): Als de heer Weterings kan doen wat de afgelopen week niet is gelukt, namelijk nu in een uurtje of een half uur een structurele dekking vinden voor die hele verhoging, dan ja. Maar ik ben bang dat dat gewoon niet gaat lukken.

De voorzitter: Ik zag ook dat mijnheer Van Enk u wil interrumpen.

De heer Van Enk (CDA): Ja, een verhelderingsvraag graag. Er is sprake van taakstellingen in dat amendement. Is dat nou een taakstelling die de gemeente aan Avalex heeft opgelegd of praten we hier over een taakstelling die we onszelf hebben opgelegd om die kosten in te beperken? Want een taakstelling naar Avalex kun je hiermee niet hard maken. Ik bedoel, we blijven die kosten aan Avalex vergoeden.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter. Het punt is dat hier de taakstelling die is opgelegd, waar Avalex iets mee moet doen, dat dat niet is gelukt door Avalex en dat dus die kosten direct eigenlijk in de afvalstoffenheffing zijn meegenomen. Die zijn gewoon doorgeschoven naar inwoners, ons niet gelukt, betaal maar bij. En precies dat punt willen we nu terugdraaien omdat we dat principieel onjuist vinden dat het op die manier gaat. En daar halen we dus die dekking voor uit dat woningisolatiefonds. Daarbij roepen we dus wel op, zoek nou voor dit die structurele dekking. En dan moeten we toch denk ik het komende jaar toch echt in deze raad gaan nadenken over dienstverlening vanuit Avalex, of dat dan misschien niet toch minder moet. Want we hebben het allemaal over, het is heel hoog, maar als dan de vraag komt, wil je wat minder

dienstverlening, dan is het antwoord altijd nee. Daar moeten we toch echt scherper op gaan zitten, als dit antwoord is op uw vraag.

De voorzitter: Mijnheer Loof, wilt u uw betoog vervolgen. En ook aangeven over het amendement, die blijft ins stand.

De heer Loof (VVD): Die brengen we zeker in stemming, ja. Absoluut.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam wil u ook interrumpen.

De heer Van Dam (WIJ): Ja, ik had nog één vraag voordat we naar het volgende onderwerp gaan. Want de heer Loof zegt dat de taakstelling enkel wordt gecorrigeerd hiermee en dat we voor de rest zeg maar de stijging hem puur zit in de inflatiecorrectie en in de kosten in de cao. Maar we houden toch nog 17 procent verhoging over op het moment dat we enkel de taakstelling van Avalex er uithalen, dan blijft er nog steeds een lastenverhoging van 17 procent staan. En volgens mij zit er dan een gat want die verhoging van de cao en inflatiecorrectie komt bij lange na niet op 17 procent. Dus daar zit het overige geld wat we toevoegen aan die lastenverzwaring, die komt ergens anders vandaan. En waarom halen we dat er niet meteen af? En dat is volgens mij ook wat de heer Weterings zegt, kunt u daar dan in meegaan?

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof (VVD): Ja, dank, voorzitter, daar kan ik tweeledig op antwoorden. Volgens mij is ten eerste afgesproken dat het kostendekkend moet zijn en daar zit dus ook de rest van die verhoging bij. Ten tweede, kom dan met het voorstel voor de structurele dekking voor zo'n groot getal. Kijk, ik kan u echt garanderen, ik heb gezocht en gezocht en gezocht en met meerdere mensen gezocht in die begroting naar structurele dekking om dit het liefst nog meer terug te draaien. Het was er niet, ik kon hem niet vinden. Het was er gewoon niet. Dit is het beste wat ik kon vinden, dat we konden vinden om toch dan die taakstelling terug te draaien en daarbij de duidelijke, heldere opdracht mee te geven. En hoe meer mensen in deze raad die steunen, hoe sterker die aankomt bij het college om daar eindelijk structureel over te gaan nadenken. En ik zie weer een hand.

De voorzitter: Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Ja, ik zal het heel kort houden. Voorzitter, ik zie u kijken. Mijnheer ...

De voorzitter: We zijn alle interrupties aan het tellen dus mijnheer Weterings mag niet meer.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Ja, dit is de tweede. Ja, mijnheer Weterings mag niet meer.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk ook niet meer.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Dus mijnheer Van Enk ook niet. Ja. Mijnheer Loof, u heeft het over de structurele dekking maar wat zou u ervan vinden om het gewoon eerst eens incidenteel te doen voor één jaar met elkaar, voor onze inwoners?

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof (VVD): Helemaal mee eens, dat doen we ook met ons amendement. Dank voor de vraag. Mag ik verder gaan, voorzitter?

De voorzitter: Heel graag.

De heer Loof (VVD): Dank. In het algemeen dus, voorzitter, willen we wat meer urgentie nog voelen vanuit het college. Ziet het college, en dan bedoel ik alle individuele wethouders en niet alleen de wethouder financiën, echt in dat het qua financiën menens is? En dat het niet enkel de taak is van de wethouder financiën maar ook de andere wethouders moeten voelen dat soms niet alles meer kan. Voorzitter, ik zal afsluiten. Ik kan u zeggen dat mijn enthousiasme na al die aanvallen die ik vandaag heb gehad, heel leuk natuurlijk, niet minder is geworden sinds ik onderdeel mag uitmaken van deze raad. Een wonen voor Rijswijk is voor velen van ons nog steeds een genot. Rijswijk biedt ontzettend veel kansen en mogelijkheden. Als gekozen volksvertegenwoordiging is het onze verantwoordelijkheid om een steentje bij te dragen aan de toekomst van Rijswijk. En om verstandige en onderbouwde keuzes te maken door ons niet blind te staren op een losliggende stoeptegel maar door verantwoordelijkheid te nemen, besluiten te durven nemen en samen met alle Rijswijkers te doen wat nodig is. Zo werken we aan gezonde groei en geven we ruimte voor wat mogelijk is en stellen we grenzen aan wat niet mogelijk is. Daarbij doen we een oproep aan de collega's in deze raad en daarbij het besef te benadrukken dat het ravijnjaar 2026 eraan zit te komen. Dat we strak en scherp op de uitgaven moeten zitten en dat we dit samen realistisch moeten doen. Laten we daarbij de komende periode met zijn allen kritisch zijn op de kosten en de uitgaven en ook echt met voorstellen komen. Daarbij moeten we ons beseffen dat we ook afhankelijk zijn van de Rijksoverheid. Het signaal naar de Rijksoverheid dat ze met geld over de brug moeten komen, kunnen we conform advies van de VNG ook hardmaken door in de begroting over de jaren '26 en '27 het tekort te laten zien. Het is geld wat we hard nodig hebben om ons werk goed te kunnen blijven doen voor onze inwoners en onze ondernemers. Voorzitter, ik sluit af, de toekomst zullen wij als Rijswijkse VVD altijd rooskleurig blijven inzien en daarbij nemen we onze verantwoordelijkheid. Laat het optimisme niet verward worden met blindheid want we zitten namelijk in uitdagende tijden. De gemeente heeft veel plannen maar de grenzen om deze uit te voeren komen steeds vaker in zicht. Toch moeten wij ervoor zorgen dat de gemeente het welzijn en de veiligheid van onze inwoners voorop laat staan. Besturen is een serieuze zaak, dit pakken wij als Rijswijkse VVD met beide handen op. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof, voor uw tweede termijn. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Van Enk van het CDA. En u heeft maximaal zeven minuten, mijnheer Van Enk. Zeven minuten.

De heer Van Enk: Ik ga toch maar even hier staan, voorzitter, want anders kijk ik de hele tijd tegen die schijnwerper aan. Ja, er zijn mooie woorden gesproken, ook in deze tweede termijn. Er zijn weer mooie teksten voorbereid ook begrijp ik. En het lijken soms een beetje bezweringsformules want het gaat ons toch echt nog steeds om dat gigantisch gat wat hier nog in onze begroting zit feitelijk, niet op papier maar wel feitelijk. Ik mis toch nog erg het gevoel van urgentie bij heel veel fracties, de meeste, ver weg de meeste. Ik ben blij dat de heer Jordy Loof, de heer Loof, sorry. Ja, nee, dat is ook helemaal geen aanval, even voor de duidelijkheid. Maar de heer Loof daarop nu wat strakkere woorden over spreekt. En ik ben het er helemaal mee eens, dit gaat niet alleen een wethouder van financiën aan, dit is absoluut een collegiale verantwoordelijkheid ook binnen het college om hier samen naar te kijken. Maar ik heb in de beantwoording van de wethouder van financiën niet die urgentie teruggehoord. Dat heeft de heer Loof net zelf ook aangegeven. En het antwoord op de vraag hoe we dit tij gaan keren, dat komt er gewoon niet in eerste termijn. De heer Van Dam vraagt daar nog een keer naar maar ik denk ook dat we dat in de tweede termijn niet gaan krijgen. De wethouder spreekt over een turbulent jaar dat het dit jaar was en dat heeft ons toch wat

verrast. Onverwacht tekort op de jeugdzorg en onverwacht geen vergoeding voor de nieuwe cao. En dat leidde tot mijn interruptie net, mocht niet, maar als we dit jaar de effecten op de salarissen niet vergoed krijgen door het Rijk, dan gaan we die volgend jaar ook niet vergoed krijgen en het jaar daarop ook niet. Dat is dus een structureel effect en dat is dus ook weer een punt waarvan we zeggen, ja, dat weten we nu en dat zou je dus vanavond in die begroting moeten meerekenen. En dat betekent dat we geen overschot hebben maar een groot tekort. En daar mis ik dus die urgentie, daar komt nog niet een begin van een antwoord. Ja, dan hebben we de aansporing van de VNG om de meerjarenbegroting maar niet te laten sluiten als signaal naar het Rijk. Die aansporing hebben we helemaal niet nodig want in Rijswijk sluit het gewoon van geen kant, komend jaar al niet. Dan denk ik, dan moeten we ophouden met die mooie plannetjes. Een aantal fracties komt daar wat op terug. Maar we moeten dus ook nu vanavond beslissen dat we dit jaar al met een hersteloperatie komen, een plan B. En niet ergens voorjaar of tweede kwartaal volgend jaar, dat is gewoon te laat want dan zit die reserve dus al op nul, dat hebben we net berekend. Voorzitter, ja, ik denk dat als we daarover blijven zwijgen en maar hopen op een reactie van het kabinet, dan zitten we als konijnen in een koplamp te staren, koplampen van een vrachtauto die op ons afkomt. Want de verkiezingsprogramma's, ja, die heb ik ook gelezen van landelijke partijen en die zeggen natuurlijk allemaal dat er wat moet gebeuren aan die verhouding. Maar er staan heel veel dingen in die verkiezingsprogramma's waar totaal niet bij staat hoe dat dan zou moeten gaan gebeuren, is mij opgevallen. Misschien mijnheer Van Dam ook wel. Dus we kunnen er absoluut niet op rekenen, ook niet als mevrouw Harmsen voor ons gaat lobbyen, dat die bijstelling vanuit het kabinet komt. Daarom moeten we dat plan B hebben, dit jaar. En ik hoop ook dat de collega-fracties onze motie daarom willen steunen als het al niet nodig is, misschien dat de wethouder het alsnog wil toezeggen, kom dit jaar met een hersteloperatie. Anders zitten we hier een begroting vast te stellen die volstrekt illusoir is. Ja, ik heb een vraag gesteld over de investering Clubhuis Elsenburg, waarom we dat dit jaar nog hebben laten passeren. Hadden we toen niet al signalen genoeg? Ik heb gevraagd, kunnen we die misschien nu terugdraaien? Er waren al amendementen ingediend om dat iets onder voorwaarden te zetten. Daar kunnen we nog op terugkomen, 13 miljoen. Geen antwoord op gekregen, misschien nog in de tweede termijn. Mevrouw Bentvelzen wil ik hartelijk bedanken voor haar duidelijke reactie. Ja, we blijven met elkaar meeleven als het om die tekorten gaat die zo hardnekkig zijn. Het gaat er niet om of we vorig jaar een keertje even een meevaller hadden, nee, he gaat dus om het structurele beeld dat het sociaal domein qua kosten zo langzamerhand richting de 40 procent van al onze uitgaven gaat in Rijswijk, 40 procent. En ik durf er wat om te verwedden dat dat beeld bij andere randgemeenten in onze regio compleet anders is. Ik durf er ook wat om te verwedden dat dat komt door een strategische keuze die we in Rijswijk maken door wel weer te gaan beginnen met meer sociale woningbouw. Dat is waar mevrouw Van Nunen nog voor pleitte, wat gaat het college eraan doen als we dreigen onder die 30 procent te zakken? Nou, voorzitter, ik heb bij herhaling gesteld, alle andere randgemeenten zitten ver onder die 30 procent. Er is natuurlijk een relatie tussen je uitgaven in het sociaal domein en de woningen die je bouwt voor nieuw aan te trekken burgers.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, mevrouw Van Nunen wil u interrumperen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, ik vind het heel opmerkelijk wat de heer Van Enk zegt met betrekking tot de andere gemeenten om ons heen. Ik ga ervan uit dat hij het provinciaal coalitieprogramma ook gelezen heeft waarin als ambitie staat dat in Zuid-Holland naar 40 procent sociale woningbouw wordt gestreefd in beleid en naar de lobby en regelingen met gemeenten. Is hij zich daarvan bewust, die 40 procent in het coalitieprogramma waar het CDA ook deel van uitmaakt in de provincie?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, ik vind dat prachtig maar ik vind niet dat we als Rijswijk daar voortdurend in voorop moeten lopen, ver voor de muziek uit van vergelijken met alle andere randgemeenten hier. Die hebben hun financiën wel op orde en wij niet. Ons lukt het niet om die uitgaven bij te buigen. En als het wel lukt vind ik het ook prima, dan gaan we door met nieuwe sociale woningbouw maar dan daag ik het college uit om dat volgend jaar dan een keer te laten zien. Ik denk niet dat mevrouw Bentvelzen dat kan garanderen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u verder gaan met uw tweede termijn?

De heer Van Enk (CDA): Als wij kijken naar de concrete plannen in Den Haag, ik ben blij dat mevrouw Bentvelzen daarvoor openstaat en dat meekijkt. Ik denk alleen als het komend jaar tot resultaten gaat leiden want daar komt dan wel via de contractering zoals Den Haag hem gaat doen, zonder aanbesteding maar met een conglomeraat aan contract sluiten met een top in de uitgaven. Daar zit dus wel een kap op die uitgaven, wel degelijk een eind aan de openeindregeling. En misschien dat we tegen wettelijke problemen aanlopen maar in ieder geval doen we wat en durven ze wat in Den Haag. Dus ik hoop dat het wat oplevert en als wij er dan vervolgens mee gaan beginnen hebben we wel twee jaar achterstand in te halen. Nog een paar kleine dingen. BVR stelde voor om parkeergelden verhogen en dan gaan gebruiken voor de bouw van een parkeergarage. Nou, dat is op zichzelf precies waar die parkeergelden ooit ook voor bedoeld waren. Maar we blijven maar vragen stellen aan het college, ik denk dat we intussen, er zijn berekeningen gemaakt, dat weet BVR ook, wat zo'n parkeergarage gaat kosten, iets van 7, 8 miljoen. U kunt toch uitrekenen wat dat kost, hoever je de parkeergelden dan moet verhogen. Ik zou zeggen, kom zelf met een initiatiefvoorstel, dan kijken we daar graag in mee. En ja, de parkeervergunningen en de lage inkomens, voorzitter, ik denk ook als je een laag inkomen hebt maar je hebt wel een auto die je hier moet stallen, dat twee tientjes per jaar, ja, dat moet kunnen. Ik denk, we kunnen ook niet anders. Dit college heeft voorstellen gedaan om tarieven te verhogen. Je kunt met deze ontwikkeling kun je niet anders. Wat betreft VVD afvalstoffen, ik vind het lastig te begrijpen want we leggen hiermee toch niet echt een druk op Avalex om zuiniger om te gaan met hun kostenberekeningen. Wat ik mooi zou vinden als we een keer echt eraan toe gaan komen om het profijtbeginsel toe te passen. En dat is niet alleen maar onderscheid tussen één, twee, drie huishoudens maken maar die pasjes waar we steeds mee moeten inloggen bij de afvalcontainers en bij Avalex, om dat ook te laten berekenen en gewoon mensen te laten betalen naarmate ze afval inleveren. Zo'n amendement, motie zou ik echt mooi vinden en daar laat ik het even bij, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dank. Ik blijf op mijn plaats zitten. Een aantal dingen. In reactie op wat de heer Van Enk zei en de vrij pessimistische toon ook met betrekking tot de inspanningen van dit college wil ik zeggen dat in ieder geval de Partij van de Arbeid wel onder de indruk is van de inspanningen die dit college leverde om deze begroting 2024 echt op zijn aller smalst, om het zo maar even te noemen, samen te stellen. En dan met op zijn aller smalst bedoel ik heel verantwoord, zoals ik ook in mijn eerste termijn zei, in uitgaven en inkomsten. Ik noem een voorbeeld. Ik heb al eerder het voorbeeld genoemd van wethouder Bentvelzen die al eerder ons ook aangaf dat echt door inspanningen van dit college ook de jeugdzorg kon worden, nou ja, in kosten kon worden beperkt. Nu staan er, en ik hoop dat de heer Van Enk dat ook ziet, vrij onorthodoxe plannen in om de BUIG om te keren van tekort naar nihil post. Dat wil zeggen, we gaan experimenteren, ik neem aan dat u dat ook hebt gezien, en daar zijn wij als Partij van de Arbeid ook, ja, wat zou ik kunnen zeggen, ideologisch ook heel blij mee, met bijverdienen in de bijstand op experimentele basis

dus op een proef. We gaan kijken naar hoe we meer mensen naar parttime werk kunnen verleiden. Allemaal initiatieven om juist dat BUIG-tekort om te draaien naar wat ik net zei, een nihil saldo.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Daar zijn, daar is de Partij van de Arbeid om meerdere redenen dus heel erg blij mee.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, ik heb begrepen dat u al vier interrupties heeft gepleegd dus ik wil u vragen om te stoppen. Ik wil, ja, soms het ene moment vindt men mij te streng, dan weer te veel ruimte gevend. Dus als het niet al te dringend is wil ik u vragen, mevrouw Van Nunen, verder te gaan met haar betoog.

De heer Van Enk (CDA): Het is inderdaad al acht uur, voorzitter.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dat waren wat voorbeelden uit de BUIG. Ik wil de heer Van Enk er ook nog aan herinneren dat juist met zijn wethouder en zijn voorstel, en dan kun je zeggen, en dan kijk ik weer naar het verleden, we nu drie consulenten hebben die wel degelijk proberen om mensen in die tredes van participatie steeds een, op die ladder van participatie moet ik zeggen, steeds een trede verder te krijgen. En dat wil helemaal niet uitsluiten dat die mensen ook mogelijkheden hebben op het vervullen van betaald werk, al is het parttime ook. En niet al is het parttime, ook parttime, laat ik het zo zeggen, en daar geef ik helemaal geen kwalificatie aan. Ik wil nogmaals zeggen dat ook met de basisbaan ik zou zeggen, leest u het artikel vandaag in AD HC krant.

De heer Van Enk (CDA): Ja, daar wilde ik net wat over zeggen maar dat mag niet meer.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Daar zijn goede voorbeelden van hoe mensen wel degelijk meer betrokken kunnen raken ook in de richting van betaald werk. Goed, genoeg gezegd over bijstand en betaald werk. Verder ...

De heer Van Dam (WIJ.): Voorzitter, punt van de orde? Punt van de orde. Ja, maar ik vind dat als mevrouw Van Nunen hier vier minuten op mijnheer Van Enk ingaat en hem bij naam noemt, dat daar toch een kleine reactie van de kant van mijnheer Van Enk mag komen. Dat is toch heel raar dit?

De voorzitter: Kijk, als het zo doorgaat dan, er is een procesafspraken met u gemaakt door heel goed gecommuniceerd en daar heeft u mee ingestemd. Ik ben ook niet zo strikt dat ik denk, nou, echt tellen drie interrupties en dan niet. Ik heb ook u meer ruimte gegeven. Dus ik vind het wel dat we daar, ja, in alle redelijkheid mee om moeten gaan. Mevrouw Van Nunen, was u klaar met uw tweede termijn?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Nee, ik ben niet klaar maar ik zal het algemener houden want ik zie wel het punt wat de heer Van Dam ook zegt. En ik bedoelde dat niet alleen naar de heer Van Enk maar ik bedoelde dat eigenlijk naar al mijn collega's. Voorzitter, ik heb nog een paar andere punten en die hebben bijvoorbeeld betrekking op het woningtekort oplossen, zegt de heer Van de Laar, dat willen we voor de brede welvaart van onze inwoners. En dat vind ik een hele algemene want ik vroeg met name in mijn eerste termijn, en daar heeft wethouder Van Malsen iets op gezegd. Maar ik vind dat nog een te weinig concreet antwoord omdat er pas een voorstel of een onderzoek in 2025 komt. Ik wil graag eerder een onderzoek in uitkomsten naar de raad

over onze woonbehoefte en ons woonaanbod. Dat vraag ik met name omdat we zoveel appartementen bouwen en ook vooral kleine appartementen bouwen die ook tegen een vrij hoge huurprijs in de markt worden gezet. Kunnen we niet eerder van het college een onderzoek verwachten rondom woonbehoefte en woonaanbod? Voorzitter, ik heb nog geen antwoord gehad van de heer Van Malsen met betrekking tot ongelijkheid in regelingen, Ooievaarspas, Den Haag ...

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen, wilt u tot een afronding komen?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja. Ooievaarspas in Rijswijk en Den Haag. En ik zou zeggen van, kijk naar ook wat de commissie sociaal minimum heeft gezegd van, er is eigenlijk heel erg veel behoefte aan harmonisatie tussen regelingen tussen gemeenten wat betreft de sociale voorzieningen. Voorzitter, ik hoor graag wat de wethouder, wat het college daarop aan antwoord wil geven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Ik wil even checken bij u de motie verruiming giften in de bijstand tot 1800 euro, die houdt u, die gaat u in stemming brengen? Ja, dan is dat helder voor de griffie. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Harmsen van de ChristenUnie. En mevrouw Harmsen, u heeft maximaal zes minuten.

Mevrouw Harmsen (CU): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ga een hele, ik wil eerst het college bedanken voor de beantwoording van de vragen. Ik wil toch wel even de zorgen die ik heb rondom klimaat en de motie monitor niet zozeer de zorgen dat die motie niet wordt uitgevoerd, die wordt uitgevoerd. Maar meer de urgentie daarvan, die zit hem in wat het AFM vandaag berichtte, dat het klimaat sneller dan wij denken invloed heeft op de grond- en woningprijs. Dus dat heeft ook invloed direct op onze begrotingen de komende jaren. Dus ik heb het linkje staan in de spreektekst, daar kunt u het nog even nagaan. Ik wou een kleine opmerking maken over één mens en een halve paardenkop bezoekers Museum Rijswijk. Dat zijn er 20.000. Even ter vergelijking, Strandwal heeft 35.000 bezoekers dus dat is niet mis. Is een leuk jaarverslag voor wie het wil lezen. Echt de moeite waard. Ik zou ook zeggen, ga er ook eens in, in het museum. Leuk. Ik ga even de moties langs. Ik vind de motie voor de straatnamen, de mantelzorg en de bijstand sympathiek, ik zal ze allemaal steunen. Kan ik kort over zijn. De motie klimbos klinkt sympathiek maar ik denk van, binnenkort komt er een jongerenraad en dit is nou typisch een onderwerp waarvan ik zeg van, laat de jongeren daar zelf eens over beslissen of zij het belangrijk vinden. Misschien vinden ze veilige fietspaden in RijswijkBuiten nog veel belangrijker. D66 heeft een paar wijze opmerkingen gemaakt over die 2 miljoen die nu als overschot staat. Dat is een buffer. Ja, in een onzekere tijd waarvan we eigenlijk wel weten van, waarschijnlijk hebben we die ook wel nodig, kom daar niet aan.

De voorzitter: Ik wil wat meer stilte in de zaal.

Mevrouw Harmsen (CU): Ja, dank u wel. Er komt nog bij iets waar ik ook liever niet aankom en dat is het isolatiefonds. Het isolatiefonds zorgt ervoor dat energiearmoede en dus armoede in het algemeen naar beneden gaat. Dat mensen in een niet duurzame woning niet geld kwijtraken aan hun woonlasten, niet meer dan nodig. Want zodra je de woning geïsoleerd hebt komt die energiearmoede niet meer terug. Die is dan opgelost voor een groot gedeelte. En ik zie alle amendementen die als voorstel hebben om lasten te verlichten door aan het isolatiefonds te komen, ik ga die niet steunen om die reden. Want het isolatiefonds lost een stuk energiearmoede op voor de langere termijn en dat is een knop waar ik niet aan wil draaien. Zijn er nog andere vragen? Ja, de CDA had een hele goede opmerking over afvalstoffenheffing en een klein voorstelletje. Misschien moeten we daar eens een kopje koffie over drinken over dat we op een andere manier naar afval moeten kijken en bijvoorbeeld per kilo met een pasje afval moeten gaan betalen, zodat we veel meer kunnen

gaan zien wat afval eigenlijk is. En ook met, we hebben natuurlijk wel een voorstel dat wij afval nascheiding zullen doen maar ook daarin is het van belang dat bijvoorbeeld papier en glas en elektronische apparaten absoluut niet in restafval terechtkomen. Dus daar valt best wel over te praten lijkt mij om ook met nascheiding te praten over afval, eigenlijk een afvalheffing per kilo. Laat ik dan wel zeggen dat bijvoorbeeld mensen die chronisch ziek zijn en dispensatie zouden moeten kunnen krijgen, die hebben bijvoorbeeld heel veel ziekenhuisafval. Heb ik daarmee alle amendementen en moties gehad? Ja, er was nog eentje over parkeren en volgens mij heb ik daar in de eerste termijn al voldoende over gezegd over de derde en vierde auto. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Dan geef ik graag het woord aan de heer El Majjaoui van de Partij voor de Gelijkheid en Rechtvaardigheid en u heeft maximaal zes minuten.

De heer El Majjaoui (PG&R): Ja, dank, voorzitter, voor het woord en dank het college voor de beantwoording. Nou goed, wat u ook aangaf, u bent volop bezig met grex om nog meer maatregelen te treffen en dit onderwerp komt 14 november ook aan bod. En ja, goed, de wethouder VVD die geeft ook aan dat die ook volop bezig is met de hervormingen. Tenminste, het Rijk hervormingsagenda met betrekking tot bijstandsbudget en jeugdzorg. Dus het staat niet stil. Ook VNG is druk bezig om de financiële opgaven met betrekking tot de gemeentes ook, die zit ook in een dynamisch proces. Wat betreft de jeugdzorg, daar heb ik ook een en ander gekregen alleen de laatste vraag die heb ik nog niet beantwoord gekregen met betrekking tot die twee bureaus die ik onlangs heb gesproken. Dus jeugdzorg in relatie met de werkgelegenheid. De vraag luidt nogmaals, Particibaan en CoachEmUp, is daarmee gesproken of heeft u daar kennis van genomen? Ik ga mijn betoog met betrekking tot mijn beschouwingen vervolgen. Onze gemeente verwacht de komende periode een substantiële bevolkingsgroei. Daarentegen zet de vergrijzing de komende jaren verder door, wat als gevolg een toename van de zorgvraag. Door deze groei en de toename van de zorg staat de financiële positie van de gemeente steeds onder druk. Daarnaast krijgt de gemeente van de Rijksoverheid er steeds minder taken en verplichtingen bij. Voorzitter, verduurzamingsambities en de doelstelling met betrekking tot de energietransitie, klimaat en woningbouwopgave heb ik voor nu even buiten beschouwing gelaten. Onze gemeente valt onder de categorie middelgrote gemeenten. Daartegenover kampte de gemeente met grootstedelijke problematiek, bovenal ingeklemd tussen de grote steden. De gemeente wordt gevraagd meer te doen met minder geld. Toch kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat de gemeente zich continu in een financiële spagaat bevindt. Voorzitter, onze fractie vindt dat onwenselijk dat de financiële tekorten die ontstaan worden steeds als gevolg van extra taken als ook door de bevolkingsgroei in dit geval, af te wentelen op onze inwoners. Daarom hebben wij het amendement verlaging afvalstoffenheffing medeondertekend en ingediend want genoeg is genoeg. Dus voorzitter, wees daadkrachtig en zet druk op de Rijksoverheid voor meer structurele financiële middelen. Dank voor het woord.

De voorzitter: Dank u wel, de heer El Majjaoui. Dan zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van uw raad en gaan wij over tot een schorsing van een half uur. Is dat nodig? Even kijken, een half, vijftien minuten, is dat voldoende? Laten we schorsen vijftien minuten.

De voorzitter: Ik wil graag de tweede termijn voor het college openen en het woord geven aan wethouder Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik wacht nog even tot iedereen zit denk ik.

De voorzitter: Ja, wilt u allemaal plaatsnemen en graag stilte en aandacht voor mijnheer Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Dank u wel, voorzitter, en dank ook aan de raad in tweede termijn. Er zijn een aantal vragen gesteld natuurlijk over de financiën en dat is natuurlijk een heel belangrijk punt. Waar ik nog maar eens wil benadrukken dat we eigenlijk zodra we de signalen binnen hadden in de eerste halfjaarsrapportage meteen aan de slag zijn gegaan met het nemen van maatregelen. Dat betekent dus dat we die taakstellingen, die oude taakstellingen van 1,7 miljoen hebben weggewerkt. We hebben de investeringsagenda, zijn we mee opgestart wat uiteindelijk uitmondt in die langetermijninvesteringsagenda. Als ik mevrouw Woudstra goed begreep vraagt ze of die bij de Kadernota 2025 komt? Ja, die gaat dan zeker komen. Maar ik heb u ook gezegd dat het een weerbarstig proces was maar het heeft wel 2 miljoen opgeleverd in de begroting 2024 en ook deels 2025. We hebben maatregelen getroffen ten aanzien van de inhuur, we hebben een aantal subsidieplafonds ingesteld en we zijn de lijst met transparant begroten gaan actualiseren en die gaat u ook uw kant op krijgen bij de Kadernota 2025 die dus in juli 2024 uw kant op komt. Dat betekent dus niet dat we wachten met het nemen van maatregelen maar dat we die maatregelen echt genomen hebben omdat we zien dat de oplossing niet alleen van het Rijk gaat komen. Dus de veronderstelling dat de begroting 2024-2025 niet in evenwicht zou zijn, ja, die moet ik toch stellig ontkrachten en daar kan ik dus absoluut niet in meegaan. Ook de cao-stijging heeft het Rijk van gezegd, ja, in 2023 krijgt u die compensatie niet. Maar er staat gewoon zwart op wit in de septembercirculaire maar ook in de begroting dat die in 2024 wel wordt uitgekeerd. Dus in die zin kan ik ook niet meegaan met de heer Van Enk dat er nu al voorzienbare tekorten zijn in 2024 die niet in deze begroting zitten. Dat is pertinent onjuist wat mij betreft. We streven nog steeds naar een financieel neutraal profiel. En heel eerlijk gezegd, ja, we gaan naar de onderkant van het financiële neutrale profiel, dus we komen echt in de gevarenzone, na 2025 sowieso. Dat is ook waarom we nu al maatregelen nemen, die maatregelen doorzetten, die urgentie verhogen en ook echt gaan werken aan structurele oplossingen en niet aan incidenteel schrappen van investeringen die je misschien wel nodig hebt in de toekomst. Dan moet je toch echt een zorgvuldig proces doorlopen met elkaar, met u, met de organisatie, met de stad om te kijken en om te doen wat nodig is. De reserves die zijn zeer teruggelopen en dat is uitermate teleurstellend. We zullen ook, zoals dat ook in de begroting staat bij de jaarrekening 2023, die komt, die wordt dan opgesteld in april, mei komt die uw kant op, zullen we voorstellen doen om die algemene reserve ook aan te vullen. Op de vraag van de VVD, waar staan we nu met het tekort? Want de tweede halfjaarsrapportage was van twee maanden geleden, die was toen, stond op 13,7 miljoen min, we staan nu op 13,2 min. Waarbij ik wel nog kan melden dat het dividend van Stedin waarschijnlijk iets hoger zal gaan uitvallen. Maar wees niet getreurd want de grex die moeten we ook nog inzichtelijk maken dus dat risico zit er natuurlijk nog wel in. Dus ik zou niet te vroeg juichen met een kleine meevaller. Ik zou ook ten zeerste ontraden om nu te zeggen, we hebben ergens op een post een meevaller in de tweede halfjaarsrapportage dus kunnen we daar wel iets uit dekken in 2024. Dat is echt niet verstandig om te doen, zeg ik ook in de richting van de heer Weterings. We hebben nu gewoon te maken met een tekort dus elk tekort wat we nu hebben of wat we dan besparen in dit jaar en dan nog lekker gaan uitgeven in 2024 zou ik absoluut niet doen, en dat gaan we als college ook niet doen. Dus als ik nog even terugga naar de discussies over die afvalstoffenheffing. Kijk, we hebben met uw raad afgesproken dat het als het om de rioolheffing gaat en de afvalstoffenheffing, dat het een kostendekkend systeem is. Een maximaal kostendekkend systeem, dat is er, je mag er niet op verdienen, dat is in ieder geval helder. Dus dat betekent dat als je dat nu incidenteel gaat dekken met een positief saldo voor volgend jaar, dat je het probleem gewoon doorschuift naar de volgende generatie. Dus het tekort in 2026 nog meer oploopt. Dus in die zin ga ik dat amendement ook ontraden. Dan heb ik wel wat meer sympathie voor het amendement van de VVD en de BVR om die afvalstoffenheffing stijging te matigen, met een kwart te matigen. Daar staan we wel sympathiek tegenover omdat je nou eenmaal niet onze inwoners te snel moet confronteren met te hoge kostenstijgingen voor wat betreft de afvalstoffenheffing. Dus in die zin is het oordeel aan de raad voor wat betreft het amendement. Nou, ik ben dan eigenlijk ook wel heel snel bij de motie die het CDA heeft ingediend. Ja, die gaat uit van verkeerde

veronderstellingen dus die ontraad ik. En bovendien heeft uw raad in afgelopen zomer daar al een motie over aangenomen en staat er nog een toezegging open van het jaar daarvoor dat wij als college ons inspannen om het gesprek met het Rijk te blijven aangaan. En dat doen we ook op verschillende manieren, heb ik in de eerste termijn ook gezegd, om daar bij het Rijk echt te benadrukken dat wat er nu aan de hand is in gemeenteland, dat dat echt niet kan. En als je wil werken aan het vertrouwen van inwoners in de overheid, als je wil werken aan de energietransitie, als je voldoende woningen wil bouwen, dan moet je ook gewoon domweg investeren in de provincies maar vooral ook in gemeenten want dat is het loket waar de inwoners en de overheid elkaar het vaakst treffen. Dan heb ik daarmee dacht ik toch het meeste op gereflecteerd als het wat mij betreft gaat over de financiële vraag. Ik had nog een klein vraagje over de website, de update. Daar had D66 ook nog een vraag over gesteld. Die is natuurlijk helemaal bijgewerkt, bij de tijd gemaakt, en op sommige punten is wel overwogen, een afweging gemaakt ook ambtelijk om bepaalde informatie niet te laten zien. Dus als er nog wat mist en u ziet dat, geef dat door. Komt het dan vervolgens niet door, geef dat dan door aan ons, dan zullen wij zorgen dat dat dan ook op die website komt. Voorzitter, dat is wat mij betreft van mijn kant mijn eerste termijn dus ik zou graag mijn volgende collega, tweede termijn, sorry.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Ik zie dat mijnheer Zoghbi i wil interrumpen.

De heer Zoghbi (WIJ.): Dat klopt, dank je wel, voorzitter. De wethouder geeft aan dat hij die 6 miljoen teleurstellend vindt, die algemene reserves. Maar wij hebben dat in juni aangegeven en u geeft aan in 2024 daar op te anticiperen. Waarom doet u dat niet nu?

De voorzitter: Mijnheer Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Ja, dank, de heer Zoghbi voor deze vraag. Wij zijn er dus nu mee bezig. Het voorstel ligt nu niet voor omdat je daar ook een zorgvuldig proces mee moet omgaan omdat die reserves voor een deel ook gaan over de wensen die uw raad heeft geformuleerd. Dus ik denk dat het verstandig is dat we als college daar een zorgvuldig proces doorlopen met de organisatie, met u. En u kunt in februari een nota verwachten of een rib over hoe we met die reserves zullen omgaan.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Dan geef ik het woord aan wethouder Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, dank en dank voor uw vragen in tweede termijn. Laten we beginnen bij Rijswijks Belang. Ik dacht de toezegging die is prima dat die hard wordt opgeschreven maar ik had wel gezegd in het eerste halfjaar en niet in het eerste kwartaal, dat dat onderzoek zou komen. Dus ik weet niet of u dat bewust deed maar bij deze heb ik hem dan toch voor de toezeggingenlijst op het eerste halfjaar voor 2024 gezet. Collega's van D66 mevrouw Woudstra, u verzoekt toch voor de rolstoelsafari bij het Huis van de stad. Morgen, of nou ja, goed, over een paar uur zou je bijna willen zeggen, dan is dat bureau al bezig op het Huis van de stad. Dus dat is wel erg kort dag om daarbij aan te sluiten. Mijn agenda laat het in ieder geval niet toe. Ik wil u toch verzoeken om even af te wachten waar zij dan mee komen. In december verwacht ik daar die aanbevelingen van, dat deel ik met uw raad en als dat nog van toegevoegde waarde is om te doen waar u om verzoekt, dan denk ik dat we dat samen kunnen oppakken. En misschien zelfs wel met mijn collega Van Malsen en zijn werkgroep inclusie, dat we kunnen kijken met elkaar hoe we dat het beste kunnen organiseren voor onze inwoners. Voorzitter, er zijn wat vragen gesteld over uiteraard mijn favoriete onderwerp, de jeugdzorg en wat kunnen we nu doen? En dat de urgentie enigszins gemist wordt ook vanuit breder het college, niet alleen de collega van financiën. En dat begrijp ik wel alleen tegelijkertijd blijft het heel erg lastig. Mijnheer Van Enk refereert dan wederom in zijn tweede termijn aan mijn collega in Den Haag en die geeft dan aan voor de eerste keer, er zit een plafond op de uitgave van de jeugdzorg in Den Haag. En ja, mijnheer Van

Enk, daar ben ik me echt heel erg bewust van. Ik lees ieder stuk wat ik van Den Haag krijg namelijk vijf keer omdat ik niet geloof wat ze daar aan het doen zijn. Dat heeft te maken met die zorgplicht. En als ik een vraag aan Den Haag stel, of het nou aan de directeur is of als het nou aan de wethouder is, dan krijg ik ook geen antwoord hoe die met die zorgplicht omgaat. Want je kan niet tegen kinderen zeggen in september volgend jaar, ja, maar Den Haag heeft een plafond dus het geld is op. Want wat gaan we dan doen met de kinderen? Gaan we dan zeggen, je hebt geen recht op jeugdzorg terwijl we zorgplicht hebben in de wetgeving, dat is een hele rare gewaarwording. En daar krijg ik tot op heden geen antwoord op van mijn collega's in Den Haag. Dus ik ben ook heel benieuwd naar dat plafond en hoe dat zich gaat uitwerken in de komende periode maar ik vrees dat Den Haag zich daar zelf gaat tegenkomen omdat ook Den Haag groeit. En niet zo'n klein beetje, die zijn ook behoorlijk aan het bouwen met bijvoorbeeld CID Binckhorst, bijvoorbeeld Zuidwest. De groei van de stad betekent nou eenmaal ook, hoe vervelend dat misschien ook klinkt, dat zit niet alleen in sociale huur, dat betekent ook gewoon kinderen in de jeugdzorg erbij. Want zo is het momenteel in onze maatschappij. Voorzitter, het klopt wat de Partij van de Arbeid heeft aangegeven, er worden maatregelen genomen binnen de BUIG en in ons onorthodox. Maar goed, we doen ontzettend ons best om ook de tekorten daar te keren. We zijn ons daar terdege bewust dat daar wat nodig is en de mensen die daar elke dag aan het werk zijn, die doen dat ook met hart en ziel en veel plezier. Dus die zetten ook hieronder wederom hun schouders want het is gewoon eigenlijk een ordinaire taakstelling die ik heb toebedeeld aan deze afdeling, in samenspraak met overigens. Dat betekent voor mijnheer El Majaoui van de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid, die refereerde nog aan CoachEmUp en Particibaan, of ik die partijen ken? Ja, ik ken die partijen zeker. Ik heb wel vaker contact ook met hen. Zij zijn twee partijen van heel veel partijen waar wij mee samenwerken voor onze stad. Wij bieden namelijk veel maatwerk aan dus ook via hen bieden wij maatwerk aan. Er zijn bij ons op het Werkgevers Servicepunt ook speciaal jongerenconsulenten aan de slag die wat doen aan de jeugdwerkloosheid. Gezondheid, voor degene die heel erg aan het niezen is. Voorzitter, er is mij ook nog gevraagd vanuit de VVD welke maatregelen we dan nog kunnen nemen? Wat zijn we nu nog aan het doen? Welke bezuinigingen zijn er nu nog mogelijk? Nou, we hebben ongeveer pak hem beet een maand geleden hebben we de visie op normaliseren aangenomen in de Rijswijkse gemeenteraad. Daar staan een aantal punten in, tien uitgangspunten om precies te zijn, die gezamenlijk de basis vormen op weg naar een duurzame werkwijze rondom de jeugdhulp in Rijswijk. Ik hoop ook oprecht dat dat de beoogde bezuinigingen gaat waarmaken. We zijn wel vooruitstrevend of vooroplopend als gemeente Rijswijk als het gaat om normaliseren. Dat blijft in de hervormingsagenda nog wat achter. Maar vanwege het feit dat we daarin voorlopen zijn we ook uitgenodigd voor een interview in Binnenlands Bestuur, dat is misschien wel leuk om te melden. In het bestuurlijk landschap is het nog wel eens een blad dat gelezen wordt. In de regio wordt er natuurlijk ook hard doorgewerkt, in de regio zijn er momenteel, worden er momenteel initiatieven ondernomen. De initiatieven zijn gericht op het verbeteren van de jeugdzorg in lijn met diezelfde hervormingsagenda in de ene hand en de evaluatie van de GR, het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden in de andere hand. Dus we proberen echt aan alle kanten zo goed en kwaad als we kunnen die jeugdhulp in bedwang te krijgen. Het is een beetje de kracht van herhaling. Maar ik blijf ervoor strijden bij ieder bestuurlijk overleg jeugd die ik heb ligt de financiën liggen daar op tafel. Voorzitter, ja, het is misschien een bal die ik terugkaats maar het krediet rondom Sportpak Elsenburg, ja, die is door uw raad verstrekt. Dus het is niet aan mij om dat krediet ook in te trekken. Daarnaast zijn er ook al contracten gesloten dus dat lijkt me heel erg onverstandig om daar nu aan te gaan tornen. En dan ben ik op het eind van mijn tweede termijn beantwoording.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: O, excuus, nee, mevrouw Van Nunen, verruiming van de motie giften in de bijstand. Uit mijn hoofd gezegd, op 6 november zoiets 2021 hebben we een motie gehad over verruiming in de bijstand dus die aanpassing in de reglementen van onze eigen gemeente zijn aangepast. Dit is een financiële

exercitie van 1200 naar 1800 als de motie wordt aangenomen dus vanuit het college positief ertegenover en ik zie wat uw raad daarin doet besluiten vanavond.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Bentvelzen. Dan geef ik het woord aan wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Dank u wel. BVR, u zegt, er komt veel geld beschikbaar voor het openbaar vervoer vanuit de regio. Ik neem aan dat u daarmee bedoelt het artikel onder andere in het AD over het geld wat vanuit de MRDH voor de HTM, de RET en de EBS ter beschikking is gesteld. Dat gaat over tientallen miljoenen. Dat is helaas geen geld dit keer voor investeringen maar louter voor compensatie van hogere kosten en het feit dat ...

De heer Weterings (RB): Voorzitter, punt van de orde. Gaat de heer Van de Laar nu artikel 44 vragen beantwoorden van ons nu tegelijkertijd? Er staan artikel 40 vragen open over dit onderwerp.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, volgens mij heeft u al uw interrupties gehad dus ik ...

De heer Weterings (RB): Nee, ik maak een punt van orde, voorzitter, want er staan artikelen 44 vragen over en dat we volgens mij met zijn allen de beschaafdheid om daar geen vragen over te stellen.

De voorzitter: Wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Voorzitter, ik ben op de hoogte van de artikel 44 vragen en ik geef nu ook een antwoord gewoon op een vraag die mij net gesteld is. Die gaat over de opmerking dat er veel geld beschikbaar is in de regio die voor de compensatie is bedoeld dus voor de kostenstijgingen en in de tweede plaats de reizigersaantallen die nog niet op het niveau zitten van voor corona. We zien dat de vervoersbedrijven in grote problemen komen eigenlijk als dat niet gecompenseerd worden die kosten en daarmee het aanbod van het openbaar vervoer ernstig in gevaar komt. Nou, dat is nu afgewend met deze financiële injectie. Dat zijn dus geen investeringen, nogmaals. Bent u bereid, was de vraag, voorzitter ...

De voorzitter: Wethouder Van de Laar, ik zie dat de heer Braam u wil interrumperen.

De heer Braam: Ja, voorzitter, ik wil daar toch even kort, heel kort op reageren aangezien in het artikel ook nadrukkelijk wordt gesproken over het terugbrengen van opgeheven lijnen en opgeheven plekken op diverse lijnen. Dus het verrast mij dat er alleen maar wordt gesproken over het wegstrepen van nou ja, verhoogde kosten, verhoogde salariskosten. Volgens mij is het breder dus dat zou ik graag bevestigd willen hebben.

De voorzitter: Wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Feitelijk was de kop van het artikel ging over haltes maar de inhoud van het artikel werd er helemaal niets over gezegd en dat is ook niet de afspraak die is gemaakt. De afspraak is dat tot 2024 de haltes van de coronamaatregelen eigenlijk doorgezet worden en dat we nu gaan kijken hoe we voor 2025 het hele totale aanbod aan openbaar vervoer en haltes misschien wel kunnen opnieuw inrichten. En dat zou gelden voor nieuwe lijnen, nieuwe haltes of andere haltes. Maar dat is dus een oefening die in 2024 zal plaatsvinden met het oog op het nieuwe aanbod in 2025, als u het nog kunt volgen. Maar dat wil niet weerhouden, maar dan kom ik wel echt in de buurt bij de beantwoording van de artikel 44 vragen dus daar zal ik niet al te lang op doorgaan, is dat wij natuurlijk staan voor de halte Treubstraat en het behoud daarvan en de heropening daarvan. Bent u bereid, voorzitter, was de vraag om met bewoners in gesprek te gaan? Want er

zijn heel veel kleine maatregelen te nemen en die worden misschien wel als eerste opgemerkt door inwoners. Ja, dat doen we ook volop. U zag mij in de Presidentenbuurt, daar hebben we drempels erin geschroefd, de Schaaapweg is aangepast, de Eikelenburg komt er een grote drempel. In de Muziekbuurrt werd geklaagd over te weinig fiets parkeerplaatsen, aparte parkeervakken die zijn geplaatst of getekend bij het station. Dus het zijn inderdaad heel veel kleine maatregelen, dat doen we volop om beetje bij beetje de stad te verbeteren. En verslag over de resultaten daarvan, dat doen we op doelniveau in de jaarrekening. Motie straatnamen, een hele mooie motie. Rijswijkse iconen eren, daar ben ik zeker voorstander van, en ook meer straten vernoemen naar vrouwen. U verwijst onder andere naar het Havenkwartier, daar komen niet zoveel straten bij maar u verwijst ook naar RijswijkBuiten. Daar zit een heel uitgebreid kader en een stuk in 2012 met allerlei straatnamen, et cetera, dat krijgt bij iedere straat die wordt gemaakt, wordt weer teruggegrepen op dat document uit 2012. Daar staat ook bijvoorbeeld in dat er straten vernoemd moeten worden naar de vrouwen van de buitenplaats in Rijswijk. Dus ik interpreteer uw motie ook om daar dat weer op te pakken zodat dat gebeurt en dan neem ik alle suggesties die u in de motie heeft gedaan daarin mee. Ik wil er wel bij aangeven dat we wel coherente straatbenaming moeten hebben in wijkjes, et cetera, maar ik denk dat daar in Pasgeld wel mogelijkheden voor zijn. Dus als ik hem zo mag interpreteren met die inspiratie van die namen, dan kan ik die motie overnemen. D66, fijn dat u erkenning geeft en alle maatregelen die we nemen om Rijswijk veilig en bereikbaar te houden op het gebied van mobiliteit. Dit staat continu onder druk, onder andere omdat de stad groeit, de mobiliteit groeit, het aan verkeersdeelnemers, het wordt steeds drukker. We hebben ook veel werkzaamheden in de stad, dat merken we ook. Daardoor staat de mobiliteit ook onder druk. Dat zal ook de komende jaren het geval zijn in de regio. Het Rijk gaat fors investeringen in grote onderhoudsprojecten. De provincie ook dus dat zullen we op heel regioniveau merken. Ergens in januari, ik weet de datum nu niet uit mijn hoofd, hebben we daar een avond over hoe we grip houden op dat verkeer en hoe we dat monitoren. Maar er komen ook steeds meer nieuwe verkeersdeelnemers bij, bijvoorbeeld fietsers die op de fatbike gaan, dat is een aanstormend probleem zou je wel kunnen zeggen omdat die ook makkelijk is op te voeren naar 45 kilometer per uur zonder helm en dat is heel onplezierig. Dan komen we via die verkeersroute bij de VVD nog een extra toelichting op de mobiliteitsreserve. Ja, ik vind de parkeervergunningen en parkeertarieven, maar dat is misschien wel mijn beroepsdeformatie als wethouder ruimtelijke ordening, een ruimtelijk instrument, geen financieel instrument. We reguleren daar onder andere de parkeerdruk mee en als je betaald parkeren invoert dan zie je dat het aantal bezoekers in de wijk verlaagt en dat mensen met een vergunning makkelijker een parkeerplaats kunnen vinden. Dat is het idee achter de verdeling van de schaarse ruimte. Dat is wat mij betreft de achterliggende reden waarom je dat zou willen doen. En dat zien we binnenkort, binnenkort moeten we ook die keuze maken, hoe gaan we bijvoorbeeld om met het invoeren van betaald parkeren vanuit Den Haag? In het Laakkwartier wordt het verruimd, aan de kant van Wateringen. Nou, daar zullen we een waterbedefferct zien en daar moeten we denk ik op anticiperen zodat niet dat waterbedefferct dat wij als Rijswijkse inwoners daar last van krijgen van Haagse parkeerders. De motie Herenstraat, u roept op om dat met collega-wethouders goed naar te kijken. We hebben u duidelijk gehoord wat u daarin zegt en het signaal van veel ondernemers, dat ben ik helemaal met u eens. Ik zie ook een spanningsveld wel tussen bewoners die in een rustige straat willen wonen en ondernemers die graag in een economische straat willen wonen.

De heer Zoghbi (WIJ.): Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Zoghbi wil u interromperen.

De heer Zoghbi (WIJ.): Excuses, sorry. De wethouder geeft aan over de parkeervergunningen, we moeten anticiperen, we krijgen dalijk een waterbedefferct. Als we dat al aan zien komen, dan weet je dat je nog meer

geld gaat verdienen of binnenhalen op parkeervergunningen op termijn. Is het dan nu handig om ze ook nog eens te verhogen?

De voorzitter: Wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Ja, die woorden laat ik echt, voorzitter, bij de vragensteller omdat de vragensteller het echt als een financieel instrument benadert. En ook in deze wijken, op het moment dat er een waterbedeffer is, dan gaat het om het ruimtelijk effect van de parkeerdruk die wij omlaag moeten hebben en dat doen we met dat instrument van parkeerregulering. Ja, en dat dat een financieel effect heeft, dat wil niet zeggen dat we het ergens anders de prijs moeten aanpassen want dat heeft geen effect op de wijk waar het waterbedeffer er is. Maar als het gaat over betaald parkeren, dan komen we daar uitgebreid nog op een later moment over te spreken. Voorzitter, als u mij toestaat vervolg ik de beantwoording over de motie van de Herenstraat nogmaals. We hebben de boodschap goed gehoord. Ik wilde iets zeggen over spanning tussen mensen, een rustige straat maar u heeft zelf het horeca-, retailbeleid vastgesteld, het is een economische straat en dat moet het ook blijven, aantrekkelijk binnen de cultuurhistorische context van hoe het eruitziet daar. Dan kom ik uit bij het Rijswijks Belang. Meer selfies met de wethouder heb ik heel duidelijk gehoord, terwijl ik juist het idee kreeg dat uw achterban eigenlijk wel genoeg kreeg van mijn olijke hoofd. Maar ik heb ik heb heel duidelijk gehoord dat er serieus ruimte gemaakt moet worden voor de auto in de Mobiliteitsstrategie. Nou, dat zeg ik toe, dat gebeurt serieus, ruimte voor alle in de tekst in ieder geval, tekst van de Mobiliteitsstrategie voor alle vervoersmiddelen die er zijn. En daarmee nogmaals vind ik de motie overbodig.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ik word persoonlijk aangesproken, zou ik graag op willen reageren, is wel zo netjes toch?

De voorzitter: Eigenlijk niet maar ik ga het toch wel geven aan u die mogelijkheid. Heel kort.

De heer Weterings (RB): Dank u wel. Voorzitter, ik hoor de wethouder zeggen over de selfies en dat is helemaal waar. Maar die selfies zijn vooral met deelbakfietsen en dat u parkeerplekken weghaalt in de Muziekbuit. Ik heb u nog nooit gezien, bijvoorbeeld bij RijswijkBuiten van, ik heb die parkeerplaatsen gerealiseerd. U vergeet de auto continu in uw beleid dus vandaar dat wij ook de motie gewoon willen inzetten, ondanks uw toezegging. We hebben er niet zo veel vertrouwen in. Of komt u morgen met een selfie dat u bij RijswijkBuiten vier of vijf parkeerplekken voor de deur realiseert waar er hoge nood is bij RijswijkBuiten. Dat was de vraag, dank u wel.

De voorzitter: Ik zei heel kort, mijnheer Weterings. Wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Ja, voorzitter, ik neem er ook kennis van. Ik denk eigenlijk dat ik de afgelopen raden en fora op verschillende momenten eigenlijk de auto bejubeld heb. Maar dat heeft misschien nog niet de uitdrukking gekomen in de selfies. Ik zeg nogmaals toe dat er aan alle vervoersmiddelen serieus ruimte wordt gegeven in de aankomende Mobiliteitsstrategie. Maar de kern van dit verhaal is, u zegt dat het autoverkeer groeit, dat ben ik helemaal met u eens. Het verkeer, heb ik net gezegd, groeit in zijn algemeenheid. En dat is de kernvraag die wij de komende drie maanden moeten gaan beantwoorden. Ik heb in mijn hoofd dat we ergens in januari de Mobiliteitsstrategie krijgen, komt er een forum en in 26, maar als het goed is hebben we het over de Mobiliteitsstrategie besluitvormend. De kernvraag is, we groeien in Rijswijk, de mobiliteit groeit. We zijn maar 14 vierkante kilometer, er is weinig ruimte voor extra infrastructuur. Hoe

vangen we die mobiliteitsgroei op? En dat is de vraag die we politiek moeten gaan beantwoorden. Dan zie ik dat ik op het einde ben van mijn vragenlijstje. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan wethouder Wit.

Wethouder de heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter. En dank aan de raad voor de vragen in tweede termijn.

De voorzitter: Even, mijnheer Zoghbi, wie wilt u interrumperen? Wethouder Van de Laar? Dan is dat uw laatste interruptie.

De heer Zoghbi (WIJ.): Oké, dank u wel. Nog een vraag over het FCCR-terrein. Want ja, wij vinden het toch verbazingwekkend dat we twee jaar geleden een motie hebben ingediend die ook aangenomen is en dat u nu aangeeft dat er geen geld voor is, terwijl andere plannen om ons heen wel plaatsvinden. Hoe kunt u dat verklaren?

De voorzitter: Wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Ja, het is, er ligt een, helemaal terecht, excuus, voorzitter, dat ik die vraag niet had meegenomen. Er ligt een prachtig participatieplan klaar en ik zeg u toe dat we, mevrouw Bentvelzen en ik, snel gaan kijken wanneer we dat in werking gaan stellen om te zien wat we daar kunnen gaan realiseren. Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan wethouder Wit.

Wethouder de heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter. En nogmaals dank aan de raad voor de vragen in tweede termijn. Beter Voor Rijswijk heeft mij een vraag gesteld over het Wilhelminapark, eigenlijk twee, een motie en een vraag, om een plan te maken voor de vervuiling in het Wilhelminapark. Afgelopen zomer hebben wij heel veel inzet gepleegd om het park, vooral bij mooi barbecueweer, schoon te maken en schoon te houden. Er is onder andere ook gewerkt met pictogrammen en daar schijnt, het lijkt goed te werken. Vanuit het actieplan Rijswijk Schoon plegen we al jaar en dag allerlei verschillende acties op te zetten, meer inzet bij mooi weer met handjes, meer afvalbakken, meer barbecuebakken en meer communicatie. Dus ja, als we het hebben over inzet vanuit beheer hebben we daarnaast ook nog inzet vanuit handhaving. Dus om daar nou nog een plan bijna te maken, dat lijkt mij overbodig. Uiteraard monitoren we onze acties wel en kijken we wel wat we eventueel nog zouden kunnen veranderen en of daar misschien nog bakken bij zouden moeten op momenten. Maar het blijft toch nog steeds beïnvloeden van gedrag van mensen en dat is, zoals u ook heel goed weet, niet erg eenvoudig. De motie die u heeft ingediend, onderzoek naar het klimbos in het Wilhelminapark. Ja, klimbossen worden over het algemeen geëxploiteerd door commerciële partijen en eigenlijk nooit op openbare grond. Dit in verband ook, inderdaad wat u zelf al aangeeft, met veiligheidsmaatregel die getroffen moeten worden. Je krijgt dan een flink stuk bos wat je feitelijk moet gaan afsluiten voor het publiek omdat daar een commerciële partij iets gaat ontwikkelen. Dus dat lijkt ons om dat zelf te gaan opzetten en om daar een planologisch onderzoek te gaan laten doen, niet zo, nou ja, kosteneffectief. We weten niet eens of er een partij is die dat wil gaan doen. Mocht er een partij zich melden bij ons, ja, dan kunnen we natuurlijk samen gaan kijken of daar een mogelijkheid voor is. Maar om dat zelf te gaan doen, om daar actief achteraan te gaan binnen de beperkte middelen die we hebben zou ik dat toch zeker, zou ik deze motie willen ontraden. Tegelijkertijd heeft D66 wel een voorstel gedaan om te kijken naar blotevoetenpad of naar andere mogelijkheden in het Wilhelminapark om daar nog iets toe te voegen. En dat is natuurlijk iets wat we wel willen omarmen dus misschien kunnen we daar een combinatie in zoeken om te kijken hoe we toch iets

kunnen doen om mensen meer actiever te laten bewegen in het groen, zoals ook eigenlijk het uitgangspunt van uw motie is. Dus ik ontraad deze motie. Rijswijks Belang, een motie over de kunstletters. Ja, de letters, ik beschouw die letters niet als kunst. Het is ook geen kunst, ik denk als ik dat aan de, ik weet wel zeker, als ik dat aan de kunstcommissie voorleg dat ze zeggen, ja, het spijt me bijzonder maar dat is citymarketing, dat is geen kunst. Ik ben eerlijk gezegd best trots op Rijswijk zonder die letters. En om nou voor het plein, op het plein of ergens rond het Huis van de stad grote letters te gaan plaatsen, ik heb daar geen budget voor. Ik ga het dus ook niet uit het kunstbudget, het lijkt me ook niet verstandig om daaruit te gaan putten. Nogmaals, het is geen kunst. Ik denk dat de locatie ook niet gaat bijdragen naar buiten toe als we daar letters neerzetten om kunst, om Rijswijk meer naar buiten toe, nou ja, op de kaart te zetten. Want het is namelijk het Huis van de stad voor de Rijswijkers en ongeveer denk ik 95 procent van de mensen die er komen komt uit Rijswijk en kent Rijswijk en hoeft niet herinnerd te worden dat ze in Rijswijk zijn door een aantal letters. Dus ik wil ook deze motie ontraden. Even kijken, D66 heeft vragen gesteld over het gfte-beleid, hoe gaan we om met de frustratie en de onmacht van mensen die ze voelen dat ze wel afval willen scheiden maar eigenlijk weinig invloed hebben op die afvalstoffenheffing? Nou, uiteindelijk hebben mensen best wel invloed op die afvalstoffenheffing want als we, en dat zullen we ook zien in het beleid wat we in december met u of eind november al met u gaan bespreken aangaande het afvalbeleid, grondstoffenbeleid moet ik zeggen, op het moment dat we echt heel goed gaan scheiden dan heeft dat zeker wel financiële voordelen en zul je dat ook terugzien in de afvalstoffenheffing. Maar onderdeel van dit beleid, een klein doorkijkje, is zeker dat we gaan inzetten op het scheiden van gfte. Gfte is nog steeds ruim 30 procent van ons restafval. Het is, er zit heel veel vocht in, het is heel lastig daardoor ook om bij de grote hoeveelheid nascheiding die we momenteel plegen, om het PMD goed eruit te halen. Dus dit is een van onze speerpunten qua communicatie waar we ook de komende jaren op zullen inzetten, het heeft heel veel nut. U vraagt heel specifiek ook nog naar de mogelijkheid om wellicht in te zetten op wormenboerderijen, zoals u het noemt, dat soort kleinschalige initiatieven. Ja, ik vind dat niet iets wat ik als gemeente wil gaan promoten maar wat ik wel wil doen is Platform Groen bijvoorbeeld vragen om nog extra aandacht wat ze al doen te vragen voor composthopen en dat soort ding, mensen die een tuin hebben of dat soort kleine initiatieven. Voor ons is het momenteel het belangrijkste dat mensen gewoon goed gfte gaan scheiden. Dat heeft het meeste effect en ook het gfte wat wij inzamelen kunnen we over het algemeen perfect omzetten naar compost, wat eenmaal per jaar gratis af te halen is op de milieustraat. Even kijken, heb ik nog verdere vragen gehad? Nou, één vraag wil ik nog wel even op richten van Partij van de Arbeid in de eerste termijn die ben ik vergeten. Dat ging over het verduurzamen van de Schouwburg, ook De Schilp, ons maatschappelijk vastgoed. Ja, wij zijn zeker wel nog met ook de Schouwburg in gesprek om te kijken hoe we daarin verder gaan want we weten ook dat de energielasten van onze verenigingen en van onze instellingen in Rijswijk hoog zijn. Dus er is ook een noodzaak om daar iets te doen. Hoe we dat gaan doen, daar moet natuurlijk wel een investering tegenover staan. En hoe we dat gaan oppakken binnen onze huidige budgetten, ja, dat zal nog even een goede vraag blijven maar daar komen wij begin volgend jaar wel naar u toe. Ja, verder heb ik eigenlijk geen concrete vragen gehad, voorzitter, dus daar laat ik het bij, dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Koegler wil u interrumpen.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Ja, dank u wel, voorzitter. De laatste van de avond dus laat ik er een mooie van maken. Wethouder Wit, u heeft het over dat u de letters Rijswijk geen kunst vindt. Nu weet ik wel dat wij van mening verschillen van kunst want de Eftelingpop op het Bogaardplein vindt mijn fractie ook geen kunst, dat vindt u wel. Maar als ik naar de definitie kijk van kunst is kunst de bewuste creatie van iets moois of betekenisvol met behulp van vaardigheid en verbeelding. In de gemeenteraad van Amsterdam is ook een debat gevoerd over die letters, die zijn uiteindelijk weggehaald. Maar daar werd ook door meerdere partijen

gepleit dat die letters kunst zijn. Dus bent u het met me eens dat kunst ook vormvrij kan zijn en dat daarmee die letters ook onder de definitie van kunst kunnen vallen?

De voorzitter: Wethouder Wit.

Wethouder de heer Wit: Kunst heeft vele definities, die u geeft is inderdaad er een van. Maar om nou letters die toch eigenlijk bedoeld zijn om ons trots op Rijswijk te laten maken en die niet meer zijn dan het woord Rijswijk hier te bestempelen als kunst gaat mij wat ver. Ik denk dat we daar inderdaad een verschil van mening over kunnen hebben. Prima ook denk ik, ook geen probleem. Maar nogmaals, ook de andere redenen die ik heb aangegeven nopen mij om deze motie te ontraden.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Dan geef ik het woord aan wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de vragen in tweede termijn en een aantal reminders voor een aantal zaken die ik was vergeten in de eerste termijn dus daar zal ik nu ook op terugkomen. Ik wil eerst nog eventjes voor de zekerheid de motie van Beter Voor Rijswijk wat betreft mantelzorgers nog even mijn appreciatie van geven zodat dat voor iedereen ook heel helder is. We doen al best wel veel voor mantelzorgers, de mantelzorgwaardering, we hebben de mantelzorglunches waar ik het in de eerste termijn ook al over had. Deze zaterdag ga ik zelf hoogstpersoonlijk de eerste editie van de tweede mantelzorgglossy overhandigen tijdens de Mantelzorgdag. Dat wil niet zeggen dat we genoeg doen en dat is ook iets wat ik persoonlijk meekrijg uit onder anderen die mantelzorglunches is dat er nog steeds heel veel te doen is op dat vlak en dat heel veel mantelzorgers, nou ja, het echt boven het hoofd aan het groeien is. Dus ik ben heel blij met de motie die Beter Voor Rijswijk heeft ingediend en als uw raad ertoe besluit om die aan te nemen, dan gaan we daar ook met gezwinde spoed mee aan de slag. Dan nog een aantal vragen van de Partij van de Arbeid. De eerste rondom het woonbehoefteonderzoek. Mevrouw Van Nunen zei dat we in 2025 daar pas mee aan de slag gaan. Dat klopt niet helemaal. We moeten in 2025 een nieuwe woonvisie hebben vastgesteld, dat betekent dat we aankomend jaar 2024 daarmee aan de slag zullen gaan. Ik ben voornemens om in het eerste kwartaal van volgend jaar met een startnotitie te komen zodat uw raad ook goede kaders mee kan geven voor die woonvisie, zodat we daar gedurende het jaar mee verder kunnen en hem ook voor de deadline vast kunnen stellen. Dat woonbehoefteonderzoek zal daar een onderdeel van uitmaken zodat we ook weten wie er waar in Rijswijk willen wonen en onder wat voor voorwaarden. Daarbij wil ik wel zeggen dat er ook al wel wat manieren zijn om die woonbehoefte enigszins te toetsen, te peilen. Zo hebben wij binnenkort een raadsinformatiebrief die we met uw raad zullen delen waarin een update gegeven wordt over het uitvoeringsprogramma wonen en zorg vanuit de woonzorgvisie die ik samen met collega Bentvelzen trek. Daar staan een aantal dingen in, onder andere over de behoefte aan ouderenwoningen, woningen met een plus in de sociale huursector. Het frappante daar is dat we als ambitie hebben opgenomen dat we driehonderd van dat soort woningen voor 2030 willen hebben getransformeerd naar wonen met een plus. Nou, het is de corporaties gelukt om het dubbele te realiseren. En vanuit het woonbehoefteonderzoek dat '...' voor ouderen, onder ouderen in Rijswijk gedaan heeft, blijkt dat er een nog veel grotere behoefte is aan woningen met een plus in dat segment dus dat is alvast interessant. Voor degenen die niet bij de presentatie over de regionale of over de Huisvestingsverordening en vooral de regionale plannen daaromtrent zijn geweest, de Sociale Verhuurders Haaglanden heeft op hun website ook een heleboel interessante gegevens over de woonbehoefte in de regio en ook Rijswijk in het bijzonder. Een van de dingen die daar uitspringt is ook de poreusheid eigenlijk tussen de grenzen Rijswijk, Delft en Den Haag en hoeveel verhuisbewegingen er over en weer tussen die drie steden plaatsvinden. En die poreusheid is meteen een interessant bruggetje naar de andere vraag van mevrouw Van Nunen rondom het integraal armoedebeleid en hoe we omgaan met de

verschillen tussen gemeenten in minimaregelingen. Nou, het woord integraal kun je op heel veel verschillende manieren interpreteren. Eén manier die ook nadrukkelijk terug zal komen in het beleid is integraal in de geografische zin. Dus dat we kijken naar hoe het beleid in Rijswijk verschilt van het beleid in onder andere Den Haag en Delft en wat we willen doen om die verschillen zo klein mogelijk te maken. Daarbij moet ik natuurlijk wel zeggen dat, nou ja, dat kan betekenen dat er kosten mee gemoeid zijn en dat zal dus ook onderdeel zijn van het traject dat we samen met uw raad zullen doorlopen om te komen naar de kaders en uiteindelijk die integrale armoedevisie. Voorzitter, ik zie een handje omhooggaan.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Van Nunen u wil interrumperen. Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dat wat de wethouder zegt dat klinkt heel mooi en ik hoop dat dat ook in het eerste halfjaar van 2024 met een afronding aan ons gepresenteerd kan worden? Ja, dat is een vraag dus van mij. U heeft het over Delft en Den Haag dus ik ben heel benieuwd naar uitkomsten daarvan.

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Voorzitter, gezondheid, ik ga er even vanuit dat mevrouw Van Nunen de vraag stelde over het integraal armoedebeleid.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Nee, over die benchmark eigenlijk meer.

De voorzitter: Nee, mevrouw Van Nunen, u heeft nu wel uw interrupties gehad dus ik heb u één keer gegeven.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, maar de wethouder heeft mijn vraag niet goed begrepen of ik heb hem niet goed gesteld. Ik heb hem niet goed gesteld.

De voorzitter: Nee, maar, ja, dat is ... Ja, dan kunnen we heel lang blijven doorgaan met interrupties en dat is niet de bedoeling.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ik bedoelde dat niet in ieder geval.

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Voorzitter, het is me duidelijk. Ja, mevrouw Van Nunen zit voor mij achter de kathedraal dus ik kon ook niet zien of ze met haar hoofd schudde of knikte dus vandaar. Maar ik heb de reactie begrepen, het ging over de benchmark, over het woningbehoefteonderzoek. Jazeker, dat is wel de bedoeling om die in het eerste halfjaar van 2024 met uw raad te delen. Voorzitter, dan ben ik aan het einde van mijn tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen. Dan was er in de tweede termijn nog een vraag gesteld aan mij over de Rijswijkse Pandbrigade. Ik noem het ook geen Pandjesbrigade meer maar echt de Rijswijkse Pandbrigade. We hebben naar aanleiding van uw motie van uw raad een plan van aanpak opgesteld. De dekking is gevonden in de begroting en dat zijn natuurlijk, dat laat ook zien dat wij de urgentie en het belang van de Rijswijkse Pandbrigade ook heel erg zien. Dus vandaag is ook de raadsinformatiebrief besproken. Wat ik aan u wilde zeggen van wat wij merken is als er een misstand gemeld wordt, dat er wel degelijk ook heel veel werk uit voortkomt. Dus op het moment dat je constateert dat er iets aan de hand is komt de inspecteur terug en dan komt er een rapport, moeten er juridische vervolgstappen worden gelegd. En daarom bedoelde ik van, laten we oppassen dat we niet denken dat we meteen in hele korte tijd alle misstanden kunnen

oplossen met de Rijswijkse Pandbrigade maar wel hele hoge ambities hebben. En ik heb ook goed naar u geluisterd toen u zei van, ik wil heel goed weten ook wat de nulmeting is. Hoeveel, hoe doen we het nu en wat gaat het verschil zijn met die Rijswijkse Pandbrigade? We zijn gestart met de werving en u zult ook misschien ook de werving zien dat we het wat groter gaan aanpakken. Dan zal er ook een duidelijk communicatieplan bij zijn want het moet ook heel duidelijk zijn dat er een Rijswijkse Pandbrigade komt, ook vanuit preventief oogpunt te laten zien dat we dit heel serieus nemen. Dat wilde ik ... Mijnheer Braam, u wilt mij interrumpen?

De heer Braam (BvR): Toch nog even één aanvullende vraag hierop. Gaan we dan ook de regels gelijktrekken zoals die in Den Haag zijn? Dus dat per ...

De voorzitter: Kijk, in antwoord hierop, heel goed dat u die stelt. We hebben juist ook gekeken naar hoe Den Haag het heeft gedaan, hoe Schiedam het bijvoorbeeld heeft gedaan. Natuurlijk kijken we naar onze omliggende buurgemeenten om het mogelijke waterbedeefte te voorkomen. Dus dat is dat, anders zouden wij straks alle problemen hebben. Maar wij moeten ook eerlijk zijn, Den Haag heeft veel meer capaciteit en veel meer middelen beschikbaar gesteld voor hun Pandbrigade. Dat ... Maar we gaan, we kijken al wat Den Haag aan het doen is. Daarmee denk ik dat ik uw vraag heb beantwoord en dat we aan het einde van de tweede termijn van het college zijn. Er staat gepland een schorsing van een half uur. Zullen we dat beperken tot tien minuten en daarna overgaan tot stemming? Dan gaan we door met de stemming over de moties. Ik krijg van de griffier een mededeling over de parkeergarage, de parkeergarage boven Bally's gaat om 22:00 uur dicht. Dus ik weet niet of er mensen zijn die daar hebben geparkeerd? Dan gaan wij door met de vergadering om 21:30 uur dus we schorsen met tien minuten.

4.c Definitief ingediende moties en amendementen

De voorzitter: Ik stel voor dat we als volgt de stemming gaan doen. In de tweede termijn hebben de fracties aangegeven welke moties zij in stemming willen brengen en die staan onder agendapunt 4.c, als definitief ingediende moties en amendementen. Dus dan beginnen we met de moties. Daarna gaan we terug naar agendapunt 4 omdat daar de tweede halfjaarsrapportage vastgesteld moet worden. Daarna gaan we door naar de ingediende amendementen bij punt 5 en zo gaan wij verder. Volgens mij is dat wel duidelijk zo. Dan gaan we als eerste in stemming brengen de motie nummer 1 met als titel, eren historie van Rijswijk met straatnamen in Pasgeld en Havenkwartier. Is er iemand die een stemverklaring wenst af te leggen bij deze motie? Dat is niet het geval.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ik wil wel graag een stemverklaring geven als het kan.

De voorzitter: Dat had ik u net gevraagd maar heeft u mij dus misschien niet gehoord. Een korte stemverklaring van mijnheer Weterings.

De heer Weterings (RB): Ja. Voorzitter, het is inderdaad dat vooral D66 hier al jaren mee bezig is, ook in andere gemeentes. En dat is vrouwen en etnische minderheden vaker de voorkeur krijgen boven witte mannen. Wij willen graag uit die discussie blijven met witte mannen, zwarte mannen, roetvegers, we zullen hier niet in meegaan. Dank u.

De voorzitter: Met 19 stemmen voor en 12 tegen is deze motie **aangenomen**. Dan gaan we door naar **motie 2, mantelzorg van wantrouwen naar vertrouwen**. Is er iemand die een stemverklaring wenst af te leggen? Ik kijk naar ... Nee, dat is niet het geval. Nou, met 30 stemmen voor en 1 tegen is deze motie aangenomen. Dan gaan we door naar **motie nummer 3, meer aandacht voor de auto**. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Nee, ik zie dat niet.

De voorzitter: Met 18 stemmen voor en 13 tegen is deze motie **aangenomen**. Dan gaan we naar **motie nummer 4**, lobby naar het Rijk voor een vergoeding uitgeschreven boetes. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

De heer Van Enk (CDA): Ja, voorzitter.

De voorzitter: O, de heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ja, als ik het goed heb begrepen maar ik mocht niet meer interrumpen, had de wethouder uitgelegd dat dit al wel zo gebeurde dus dat die lobby eigenlijk niet nodig was. Dus ja, dan in dat geval is het ook niet zo zinvol dit nog in stemming te brengen.

De voorzitter: Ja, het is uiteindelijk aan de indiener om te bepalen of wel of niet inderdaad, is het niet ... Het is ontraden.

De heer Weterings (RB): Nou, dan trek ik hem terug, voorzitter. Als het al gebeurt dan zien we daar graag een verslag van de eerstkomende vergadering. Dank u.

De voorzitter: Nee, we gaan nu, de stemming is al begonnen dus ik wil nu wel even ordentelijk verloop van de besluitvorming over deze motie. Mijnheer Van Enk. **Met 25 stemmen tegen en 6 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we door naar de **motie nummer 5**, zet Rijswijk op de kaart. Is er iemand die een stemverklaring vanuit uw raad wil af te leggen? Dat is niet het geval. Mijnheer Van Enk?

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, dat is de motie die over de kunst gaat en daar zullen we tegen stemmen want Rijswijk in letters is volgens ons geen kunst. Rijswijks Belang op de gevel, dat zou wel kunst zijn maar deze motie luidt anders dus wij stemmen sowieso tegen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. We missen volgens mij nog één stem. Of ja, nu niet meer. **Met 4 stemmen voor en 27 tegen is deze motie verworpen**. Dan gaan wij door naar **motie nummer 6**, verruiming giften in de bijstand tot 1800 euro. Wie van u wenst een stemverklaring af te leggen?

De heer Van Enk (CDA): Ja, voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ook hiervan is door de wethouder gezegd dat dit eigenlijk feitelijk al gaat gebeuren.

De voorzitter: We gaan nu niet discussie voeren maar dat heeft zij volgens mij niet helemaal zo gezegd.

De voorzitter: **Met 31 stemmen voor is deze motie unaniem aangenomen**. Dan gaan we door naar **motie nummer 7**, uitgaven en inkomsten in evenwicht. Wie van u wenst een stemverklaring af te leggen? Niet het geval. Niemand vergeten? **Met 21 stemmen tegen en 10 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan wij door

naar punt 4, agendapunt 4 want daar is het raadsvoorstel, even kijken, **het raadsvoorstel tweede halfjaarsrapportage**. Wie wenst daarover een stemverklaring af te leggen? Die moet nu, dan kan die nu in stemming worden gebracht, het raadsvoorstel. De heer Loof.

De heer Loof (VVD): Dit is even een punt van orde maar ons amendement ziet ook op een wijziging van de halfjaarsrapportage dus moeten we daar dan niet eerst over stemmen?

De voorzitter: De amendementen die gaan over agendapunt 5, over de verordening.

De heer Loof (VVD): Ja, maar in ons amendement staat ook een, worden zinnen toegevoegd aan de halfjaarsrapportage.

De voorzitter: Oké. Dan moeten we door dat amendement even kijken als eerste, welke is dat?

5.c Amendement 5.3 - Verlaging van de afvalstoffenheffing (VVD BvR PG&R)

De voorzitter: **Amendement nummer 3 is dat, verlaging van de afvalstoffenheffing**. Dan zullen we die als eerste in stemming moeten brengen en daarna naar punt 4 terug moeten. Dank voor uw oplettendheid. Even kijken of het al in orde is. Ja. Mijnheer Weterings, wilt u een stemverklaring afleggen bij het amendement?

De heer Weterings (RB): Ja, wij zullen tegen stemmen omdat we van mening zijn dat de zogenaamde verlaging gewoon nog steeds een verhoging is. Dat er 4 miljoen ligt om verdeeld te worden, het gaat niet terug naar de Rijswijkers, we zullen dus tegen het amendement stemmen.

De voorzitter: De heer Van Dam, u wilt ook een stemverklaring afleggen over het amendement?

De heer Van Dam (WIJ): Klopt. Wij vinden dat dit nog steeds een verhoging is van de algemene lasten zonder dat we hebben gekeken naar wat we zelf eerst kunnen doen als gemeente om zelf te kijken in ons huishoudelijk boekje dus daarom zullen wij tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat mijnheer Kaffa ook een stemverklaring wil afleggen.

De heer Kaffa (WIJ.): Nou ja, een verkeerde stemverklaring. Ik kan mijn stem niet meer wijzigen en ik heb op het verkeerde knopje gedrukt. Dus ja, bij het oude kastje kon ik nog wijzigen maar hier kan ik helemaal niks doen.

De voorzitter: Nee, helaas.

De heer Kaffa: Bij deze wil ik wel zeggen dat ik er tegen ben. O, nu doet die het wel, excuus.

De voorzitter: O, oké. Anders zouden we een aantekening kunnen maken voor het verslag. Oké, prima.

De voorzitter: **Met 20 stemmen voor en 11 tegen is het amendement aangenomen**. Dan gaan we terug naar punt 4 en dat gaat, betreft het raadsvoorstel tweede halfjaarsrapportage. Tweede halfjaarsrapportage 2023. Ja, op uw scherm staat algemene beschouwingen en begroting maar het heeft betrekking op punt 4. Ik denk dat het daarom er op deze manier staat maar dit gaat over **het raadsvoorstel tweede halfjaarsrapportage**.

De voorzitter: Wenst iemand nog een stemverklaring af te leggen over het tweede halfjaarsrapportage? **Met 27 stemmen voor en 4 tegen is het voorstel aangenomen.**

5.a Amendement 5.1 - Geen verhoging afvalstoffenheffing (Rijswijks Belang en Wij Rijswijk)

De voorzitter: Dan gaan we door naar de andere twee amendementen en dat is amendement nummer 1 met als titel, geen verhoging afvalstoffenheffing. Wie van u wenst daarover een stemverklaring af te leggen? O nee, het moet ... **Amendement 1 is geen verhoging afvalstoffenheffing.**

De voorzitter: **Met 23 stemmen tegen en 8 voor is het amendement verworpen.**

5.b Amendement 5.2 - Tarieventabel parkeren 2024 (Wij Rijswijk en Rijswijks Belang)

De voorzitter: Dan gaan we nu naar **amendement nummer 2, tarieventabel parkeren 2024.** Wie van u wenst daarover een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval.

De voorzitter: **Met 22 stemmen tegen en 9 voor is het amendement verworpen.**

5.d Raadsvoorstel verordening voor gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025 (RV 23-073)

De voorzitter: Dan het **raadsvoorstel, verordening voor gemeentelijke belasting en heffingen voor het jaar 2024. Dat is dan het geamendeerde raadsvoorstel.** Wie van u wenst daar een stemverklaring? De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, we kiezen ervoor tegen te stemmen want er vloeit niks terug naar de Rijswijkers. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door met de stemming. Mijnheer Van Dam, u wenst ook een stemverklaring af te leggen?

De heer Van Dam (WIJ.): Ja, eerder dat we ons eigen huishoudboekje niet op orde hebben kunnen we niet vragen aan de inwoner om mee te gaan betalen dus wij zullen tegen stemmen.

De voorzitter: Ja. **Met 23 stemmen voor en 8 tegen is het raadsvoorstel verordening voor gemeentelijke belastingen heffingen voor het jaar 2024 aangenomen.**

6. Raadsvoorstel krediet bos- en parkloper Pasgeld (RV 23-076).

De voorzitter: We gaan nu naar punt 6, **raadsvoorstel krediet bos- en parkloper Pasgeld.**

De heer Van Enk (CDA): Nee, voorzitter, een punt van de orde, dat is toch een apart raadsvoorstel?

De voorzitter: Het is een apart voorstel.

De heer Weterings (RB): Punt van de orde, voorzitter, het is gewoon een agendapunt toch? Hier hebben we niet eens over kunnen spreken met elkaar, is gewoon toch een apart agendapunt?

De voorzitter: Het is dus een apart agendapunt, punt 6, raadsvoorstel krediet bos- en parkloper Pasgeld.

Mevrouw Woudstra (D66): Voorzitter, punt van de orde. We hebben in het presidium het hierover gehad dat het onderdeel zou zijn van de algemene behandeling. Dat staat ook zo, mijn weten, in het verslag van het presidium.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Woudstra (D66): Wij hebben het dan ook meegenomen bij.

De voorzitter: Ja, exact, mevrouw Woudstra, zoals u het voorstelt. U wilt een stemverklaring afleggen?

De heer Van Enk (CDA): Ja, dan een stemverklaring. Wij waren ervan uitgegaan dat dit zou worden gedekt uit de bouwgrondexploitatie en de projectontwikkelaar die daar gaat bouwen. We hebben meer bezwaren tegen dit plan, die kan ik nu niet gaan opnoemen maar we zullen tegen stemmen.

De heer Van Enk (CDA): Dit is een krediet over iets waar we nog niet eens de grond bezitten dus wij gaan hier tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Ik zag dat mijnheer Van Dam ook een stemverklaring wilde afleggen.

De heer Van Dam (WIJ.): Ja, wij stemmen voor alleen moet het in het vervolg gewoon in de oorspronkelijke plannen zitten want groen is voor ons geen extra maar hoort gewoon in de planvorming te zitten voor mensen en voor de leefbaarheid.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kames, u wilt ook een stemverklaring afleggen.

Mevrouw Kames (RB): Dank u wel. Ja, wij stemmen tegen want we geven eigenlijk een blanco cheque want er is nog niks bekend.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we nu over stemmen.

De voorzitter: **Met 21 stemmen voor en 10 tegen is het raadsvoorstel krediet bos- en parkloper Pasgeld aangenomen.**

5. Vaststelling begroting, meerjarenraming en jaarschijf

7.a Vaststellen begroting voor het jaar 2024

De voorzitter: **Dan gaan we nu naar agendapunt 7a, dat is vaststellen begroting voor het jaar 2024.** Wie van u wenst een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Wij zullen gelet op onze inbreng tegen stemmen. We hadden nog willen overwegen om voor te stemmen als de motie was aangenomen, als de wethouder een toezegging had gedaan. Maar dat is niet aan hand dus wij stemmen tegen omdat het geen realistische begroting is volgens ons.

De voorzitter: Dank u wel. Verder? Mijnheer Van Dam, wilt u ook een stemverklaring afleggen?

De heer Van Dam (WIJ.): Het risico voor volgend jaar is te groot. We hebben te weinig risicoreserve over om straks de risico's nog te kunnen dekken die eraan zitten te komen. Dat vinden wij niet kunnen dus daarom zullen wij tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, wij gaan tegen stemmen omdat we het onbegrijpelijk vinden dat een overschot of niet uitgegeven geld niet terugvloeit naar de Rijswijkers, daarom stemmen we tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er andere stemverklaringen? Niet het geval. Dan gaan we over tot stemming over de begroting voor het jaar 2024. **Met 21 stemmen voor en 10 tegen is de begroting voor het jaar 2024 aangenomen.**

7.b Vaststellen meerjarenraming 2025-2027

De voorzitter: Dan gaan we naar het **vaststellen meerjarenraming 2025-2027**. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? **Met 21 stemmen voor en 10 tegen is de meerjarenraming 2025-2027 aangenomen.**

7.c Vaststellen van de in de jaarschijf 2024 van het investeringsplan 2024-2027 geraamde investeringen

De voorzitter: Dan gaan we naar het laatste punt, **vaststellen van de in de jaarschijf 2024 van het investeringsplan 2024-2027 geraamde investeringen**. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Nee.

De voorzitter: Ja, nu doet die het maar ik zie het wel 10 tegen. **Met 21 stemmen voor en 10 tegen is het aangenomen.**

8. Sluiting

De voorzitter: Ik wil u heel hartelijk danken voor uw bijdrage aan het begrotingsdebat. En ik hoop echt dat we met, dat u toch terugblijkt op een goede raadsvergadering. Ik heb er wel van genoten.

Mevrouw Harmsen (CU): Ja, ik heb er ook van genoten en ik heb ook genoten dat de griffie en de gemeenteamttenaren op de dag van de verhuizing van de stad dit mogelijk hebben gemaakt.

Mevrouw Harmsen (CU): En dus mijn voorstel is van orde om even een applaus te geven voor de gemeenteamttenaren die dit mogelijk hebben gemaakt, de verhuizing en deze vergadering hier. Dank u wel.

De voorzitter: Nee, het is inderdaad grote complimenten aan de griffie want we hebben nu de laatste vergaderingen op verschillende locaties vergaderd. Maar ik merk dat u zich ook heel flexibel opstelt dus ook complimenten aan uzelf als raad. Dan sluit ik bij deze de vergadering.